

www.humak.fi

Opinnäytetyö

”mää haluaisin et ois kyselyitä ain välillä”

kokemuksia ja näkemyksiä Raina-säätiön nuorten työpajatoiminnasta

Heli Veijola

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(muodossa 4/2019)

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Koulutuksen nimi Nuorisotyön ja kansalaistoiminnan koulutusohjelma

---

Tekijät: Heli Veijola

Opinnäytetyön nimi: ”mää haluaisin et ois kyselyitä ain välillä” kokemuksia ja näkemyksiä Raina-säätiön nuorten työpajatoiminnasta

Sivumäärä: 77 ja 10 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Juha Niiranen, Eevastiina Gjerdstad

Työn tilaaja(t): Raina-säätiö, Satu Almi, Tanja Vanharanta

Suomessa on eri arvioiden mukaan 14 000-100 000 syrjäytymisriskissä olevaa nuorta. Suuri vaihtelu eri arvioiden määrässä johtuu osittain siitä, että syrjäytymisriskillä tai syrjäytymisellä ei ole täsmällistä määritelmää. Syrjäytymisriskin syitä ja seurauksia on tutkittu muun muassa tilastojen avulla. Laadullista tutkimusta syrjäytymisriskissä olevista nuorista on vähän samoin kuin syrjäytymisriskin vähentämiseen tai ennaltaehkäisyyn vaikuttavasta toiminnasta. Tällä tutkimuksella on tarkoitus saada esille kokemuksia nuorten työpajatoiminnasta syrjäytymisriskin ehkäisyssä tai vähentämisessä. Tutkimuksen tietopohja on syrjäytymisriski ilmiönä ja nuorten työpajatoiminta sekä työpajatoiminnan keskeiset tavoitteet, joita ovat sosiaalinen vahvistaminen ja osallisuus.

Tutkimukseni kohderyhmänä oli Sosiaalipalvelusäätiö Rainan sr (myöhemmin Raina-säätiö) työpajatoiminnassa olleet alle 29-vuotiaat nuoret, heidän kanssaan työskentelevät ohjaajat ja toimintaa arvioiva ohjausryhmä. Aineiston kokosin nuorille suunnatulla kyselyllä ja sitä täydentävällä ryhmähaastattelulla. Ohjaajille tein kyselyn ja järjestin ryhmähaastattelun. Ohjausryhmän kanssa kävin ryhmäkeskustelun. Aineistoanalyysissä valitsin keskiöön toiminnan kehittämiseen liittyviä ajatuksia ja toiveita.

Sekä nuorten että ohjaajien aineistosta tuli esille tarve kehittää nuorille tarjottavan työtoiminnan muotoja. Nuoret esittivät lisäksi työtoiminnan toteutukseen kehittämisideoita. Nuoret pitivät ryhmätoimintaa tärkeänä ja hyödyllisenä osana työpajatoimintaa. Nuorten aineistossa esille nousi toive vaikuttamisen mahdollisuudesta pajatoimintaan. Aineistosta näkyi, että nuorilla on moninaisia odotuksia pajajaksolle tullessa, joskus jopa keskenään ristiriitaisia. Esimerkiksi nuorella voi olla tavoitteena pajajaksolla sekä kuntoutuminen että ammatillisen tutkinnon loppuun suorittaminen.

Ohjaajat pitivät ryhmätoimintaa hyvänä nuorten valmennuksessa ja toivoivat sen edelleen kehittämistä. Ryhmätoiminta vastaa myös ohjausryhmän esille nostamaan tavoitteeseen tarjota vaihtoehtoja ja tulevaisuuden näkymiä nuorille. Ohjausryhmän keskustelussa yhdeksi toiminnan tavoitteeksi nousi osallisuus.

Tutkimukseni osoitti, että toimintaa, joka tähtää nuorten syrjäytymisriskin vähentämiseen tai ennalta ehkäisyyn on syytä kehittää kuulemalla nuoria, heidän kanssaan työskenteleviä ohjaajia ja toimintaa arvioivaa tahoa. Useasta näkökulmasta tapahtuva tarkastelu on työlästä, mutta se tuo luotettavuutta tuloksiin. Jatkotutkimuksen aiheeksi nostaisin tästä tutkimuksesta kysymyksen millaiset tapahtumat, toiminta tai asiat vahvistavat nuorta sosiaalisesti työpajatoiminnassa.

Aineistonkeruun paras anti tuli nuorten ryhmäkeskustelusta. Keskustelussa tuli nuorten näköisiä ajatuksia toiminnan edelleen kehittämisestä. Kyselyllä tai muulla menetelmällä alustettu ryhmäkeskustelu on sovellettavissa muuhun ympäristöön, kun halutaan nuorten ideoita. Samalla se vahvistaa osallisuutta.

Asiasanat: syrjäytymisriski, nuorten työpaja, osallisuus, sosiaalinen vahvistaminen

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Name of the Degree Programme Civic Activities and Youth Work

Author: Heli Veijola
Title: "I'd like to have some questionnaires sometimes" experiences and views about youth workshop of Raina-foundation
Number of Pages: 77 and 10 attachment pages
Supervisor(s): Juha Niiranen, Eevastiina Gjerdstad
Subscriber(s): Raina-säätiö, Satu Almi, Tanja Vanharanta

According to various estimations, in Finland there are from 14 000 to 100 000 young people in the risk of social exclusion. The large variation between different estimations comes from the lack of exact definition of the term risk of social exclusion. The reasons and consequences of risk of social exclusion have been studied by statistics. There are few qualitative studies of youth in the risk of social exclusion as well as studies of activities to how reduce or prevent social exclusion. The aim of this report is find out experiences of youth workshop activities on preventing or reducing social exclusion. The basis of this report is the risk of social exclusion as phenomenon and youth workshop activities. Additionally report looks into key targets of youth workshop activities which are social empowerment and inclusion.

The target groups of my examination were young people under the age of 29 years who have been participating in youth workshop activities in Social Foundation Raina (later Raina-foundation), coaches who have worked with the youth and steering group which evaluate the activities of youth workshop. I collected the data with questionnaires to youth and their coaches. I also organized group interviews separately with youth, coaches and steering group. In my data analysis, I picked the ideas and requests to develop activities as a focal point.

The need to develop available training forms to the youth stood up from both questionnaires. The youth also gave development ideas regarding the implementation of traineeships. The youth appreciated group activities as an important and valuable part of workshop's function. In the data gathered from the youth, there was some hope to have a chance to influence the workshop functions. From the data, we can see that expectations of the youth are broad and even conflicting when they start the period at the workshop. For example, on workshop period youth might have a target to rehabilitate but also to complete a degree in a vocational school.

The coaches appreciated group activities as a good method on coaching the youth and they hope to develop it ever further. Group activity is also answer to steering group as they set target to offer alternatives and future views to the youth. Inclusion was one of the other goals which stood up from the steering group conversation.

My report indicated that it is important to listen the youth, the coaches who are working with the youth and the steering group which evaluates operations, when we want to develop operations which aim to reduce or prevent the risk of youth social exclusion. The examination is hard due various perspectives, but it gives reliability to the results. As a topic for further study, I would pick the question what kind of events, activities or things advance the social empowerment of the youth during workshop functions.

During data collecting, the most fruitful results came from youth group discussion. The development ideas that came from the the discussion were more suited to the youth context. Prepping the group discussion with a questionnaire or another method can be adapted to any organisation, when you want ideas from the youth. It also grows inclusion stronger.

Keywords: risk of social exclusion, youth workshop, inclusion, social empowerment

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 SYRJÄYTYMISRISKIN EHKÄISYÄ NUORTEN TYÖPAJALLA.....	9
2.1 Syrjäytymisriskin ulottuvuudet	9
2.2 Nuorten työpajatoiminta.....	12
2.3 Sosiaalinen vahvistaminen ja osallisuus	15
3 NUORTEN VALMENNUS RAINA-SÄÄTIÖSSÄ SEKÄ TUTKIMUSKYSYMYKSET	18
3.1 Raina-säätiö nuorten työpajana	18
3.2 Nuorten valmennus Raina-säätiössä sekä seuranta- ja arviointisuunnitelma ..	19
3.2 Tutkimussuunnitelma ja tutkimuskysymykset.....	21
3.3 Tutkimuksen kulku ja menetelmät	25
5 NUORTEN KUULEMISEN TULOKSIA	30
5.1 Nuorten taustaa.....	30
5.2 Nuoren suunnitelma, tavoite.....	35
5.3 Nuoret ja toiminta pajalla.....	37
5.4 Nuoret ja toiminnan hyöty	38
5.5 Kyselyn täyttämisen jälkeiset ryhmähaastattelut	45
6 OHJAAJIEN JA OHJAUSRYHMÄN AJATUKSET TOIMINNASTA JA SEN TAVOITTEISTA.....	47
6.1 Ohjaajien kuuleminen.....	47
6.2 Taustaa.....	48

6.3 Aloitus.....	49
6.4 Tavoite	53
6.5 Toiminta.....	55
6.6 Erityisesti nuorille suunnattu toiminta.....	61
6.7 Ohjausryhmä	63
6.8 Yhteenveto tuloksista	65
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	68
LIITTEET	77

1 JOHDANTO

Syrjässä, ulkopuolella, marginaalissa tai reunalla oleva nuori tai NEET-nuori (Not in Employment, Education or Training), nämä kaikki ovat nimityksiä, joita käytetään nuoresta, joka ei ole opiskelemassa, työelämässä tai muuten osallisena ikäkaudelleen tyypillisessä toiminnassa.

Se että nuori ei ole kiinnittynyt ikäkaudelleen tyypilliseen toimintaan, herättää huolta kansallisesti ja kansainvälisesti. Huolen taustalla on erilaisia näkökulmia siitä mistä tämä ilmiö johtuu ja mihin tällainen osattomuus voi johtaa. Huoli syrjäytymisriskin syistä ja seurauksista on johtanut ilmiön tutkimiseen ja käynnistänyt monimuotoista toimintaa syrjäytymisriskien ehkäisyyn tai vähentämiseen. Pohdinnat syrjäytymisriskissä olevan nuoren osattomuuden seurauksista vaihtelevat radikalisoitumisesta työvoimapulaan tai yhteiskunnan hyvinvointikulujen paisumisesta yksilön kärsimyksiin.

Ilmiö on kiinnostava, koska tämän päivän nuoret ovat tulevaisuuden tekijöitä. Suomen väestörakenne on muutoksessa, jossa työikäisten (15-64 vuotiaiden) osuus väestöstä pienene edelleen nykyisestä 62 %. Tämä tulee vaikuttamaan muun muassa taloudelliseen huoltosuhteeseen.

Taloudellisella huoltosuhteella tarkoitetaan työllisten lukumäärän suhdetta työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Työvoiman ulkopuolisiksi lasketaan 0–14-vuotiaat, opiskelijat ja koululaiset, varusmiehet ja siviilipalvelusmiehet, eläkeläiset sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat. (Tilastokeskus. Tilastot 2018).

Syrjäytymisriki on ilmiönä monimuotoinen ja vaikeasti määriteltävissä. Samoin on vaikeaa arvioida syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrää. Arviot syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrästä pohjautuvat työllisyyttä koskeviin tilastoihin.

Tiedonannossaan, joka koski nuorisotakuuta ja nuorisotyöllisyysaloitetta, Eurooppa komissio raportoi EU:n vuoden 2015 keskimääräisen nuorisotyöttömyysasteen olevan 20,3 %. Saman tiedonannon mukaan työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osuus oli keskimäärin 12 %. (Euroopan komissio 2016).

Suomessa ulkopuolisten nuorten määrää arvioidaan työvoimasta kertovien tilastojen avulla. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2017 nuoria, jotka eivät olleet työssä, koulutuksessa eivätkä asevelvollisuutta suorittamassa, oli 57 000 henkilöä. Tämä oli noin

yhdeksän prosenttia 15–24-vuotiaiden ikäluokasta. Ulkopuolisten kokonaismäärästä 44 000 oli 20–24-vuotiaita.

Työvoiman ulkopuolella olevilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka tutkimusviikolla eivät olleet työllisiä tai työttömiä. Työvoiman ulkopuolella olevista voidaan käyttää myös käsitettä työvoimaan kuulumattomat. (Tilastokeskus. Tietoa tilastoista 2018).

Alueellisesti syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrää on arvioitu esimerkiksi tekemällä laskelmia kuntakohtaisesti ilmoitettujen nuorten työttömien määrästä. Lounais-Suomen aluehallintovirasto on teettänyt tilastokoosteen, jossa kuvataan Satakunnan ja Varsinais-Suomen nuorten elinoloja. Tässä katsauksessa Satakunnan ja Varsinais-Suomen ulkopuolisten nuorien määräksi arvioitiin vuonna 2016 Satakunnassa 2816 – 4693 nuorta. Varsinais-Suomessa vastaava arvio oli 5717 – 9528 nuorta. Arvio perustuu laskelmaan, jossa työttömien määrään lisätään minimissä *0,5 ja maksimissa *1,5. (Pelto-Huikko, Häggman & Risku 2018, 47).

Edellä esitellyt arviot kertovat määrällisesti siitä kuinka suuri joukko nuoria on työn, opintojen ja harjoittelun ulkopuolella. Arvio määrästä ei kuitenkaan kerro siitä, kuinka ulkopuolella olevat nuoret voivat tai ovatko he syrjäytymisriskissä.

Nuoruutta koskeissa tutkimuksissa on tähdennetty, että nuoruus ei muodosta kaikille yhdenmukaista elämänvaihetta. Nuorten huono-osaisuus on harvoin kasautunut niin vakavasti, että voitaisiin puhua varsinaisesta syrjäytymisestä. Mieluummin puhutaan nuorten myöhempään huono-osaisuuteen vaikuttavista todennäköisyyksistä eli syrjäytymisriskistä. (Tuusa, Pitkänen, Shemeikka, Korkeamäki, Harju, Saares, Pulliainen, Kettunen & Piirainen 2014, 9.)

Osa ulkopuolella olevista nuorista kärsii, on ongelmassa tai voi huonosti ja on syrjäytymisriskissä. Osa ulkopuolella olevista nuorista on vailla työtä ja koulutusta, mutta elämäntilanne on muilta osin hyvä ja tilanne saattaa olla väliaikainen.

Ulkopuolella olevien nuorten määrä on kuitenkin suuri ja sekä tilastolliset että laadulliset tutkimukset ilmiöstä ovat kertoneet siitä, että tällä nuorten ryhmällä on monenlaisia tuen tarpeita. Tuen laatuun ja keston vaikuttavat ulkopuolella olemisen kesto tai toistuvuus, ulkopuolisuuteen johtaneet syyt ja nuoren henkilökohtaiset taidot oman elämän hallinnassa. Osa nuorista hyötyy kevyehköstä tuesta, joka tähtää esimerkiksi työsuhteen tai opintojen aloittamiseen. Osalla nuorista tilanne on monimutkainen ja tuki käynnistyy elämäntilannetta korjaavalla toiminnalla esimerkiksi päihde- tai mielenterveyspalveluihin kiinnittymisellä.

Euroopan Unionissa vuonna 2009 tehty neuvoston päätöslauselmassa ”EU:n nuorisostrategia 2010-2018”, linjattiin eurooppalaisen nuorisotyön yhteisiä puitteita. Strategian päätavoite oli tukea nuorten aktiivisuutta kansalaisina, sosiaalista osallisuutta ja keskinäistä solidaarisuutta sekä tarjota nuorille mahdollisuuksia koulutuksessa, työllistymisessä. (Euroopan parlamentti 2019).

Nuorisostrategian valmistuttua, Euroopan komissio ja jäsenvaltiot toteuttivat mittavia toimia pannaakseen täytäntöön niin sanotun nuorisotakuun, joka oli laaja toimintamalli nuorisotyöttömyyden torjumiseksi (Eurofound 2015.)

Nuorisotakuun tavoitteita ja toimintaa Suomessa esitellään muun muassa ”Nuorisotakuu.fi” verkkosivuilla. Sivujen sisällöistä vastaavat opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö. Nuorisotakuu astui Suomessa voimaan vuonna 2013. Sen kohderyhmänä oli alle 25-vuotias nuori tai alle 30-vuotias vastavalmistunut nuori aikuinen. Sitä tarjottiin avuksi kohderyhmän nuorille, jotka etsivät suuntaa elämässään ja tarvitsivat tukea esimerkiksi työpaikan, koulutuksen tai muun elämässä tarvittavan tuen suhteen. (Nuorisotakuu.fi 2019a).

Nuorisotakuu oli Suomessa jatkumoa jo pitkään käynnissä olleille syrjäytymisriskin vähentämiseen tähtäävälle toiminnalle. Suomessa on toteutettu 1990-luvulta alkaen lainsäädäntöön lukuisia muutoksia työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien aktivoinniksi. Samaan aikaan nuorten syrjäytymistä ehkäisevät hankkeet ovat yleistyneet. Lainsäädäntöön tulleita muutoksia ovat: nuorten työmarkkinatuen rajoitukset, työnhakusuunnitelmat, kuntouttava työtoiminta ja aktivointisuunnitelmat, kuntien taloudellinen kannustaminen yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden aktivointiin ja viimeimpänä nuorisotakuu. (Tuusa ym. 2014, 11).

Nuorisotakuu on vuonna 2013 hallitusohjelmaan kirjattu toimenpidekokonaisuus, joka koostuu nuorten yhteiskuntatakuusta, koulutustakuusta ja nuorten aikuisten osaamisohjelmasta. Nuorisotakuulla halutaan auttaa nuoria, jotka tarvitsevat tukea työpaikan, koulutuspaikan saamisen tai tarvitsevat muuta tukea elämäänsä (Nuorisotakuu.fi 2019a).

Nuorisotakuu tarjoaa tukea nuorelle koulutuksen, nuorisotyön, työelämän, sosiaali- ja kuntoutuspalvelujen keinoin. Varsinaisena toimintana edellisten otsikoiden alla on muun muassa oppisopimuskoulutus, etsivä nuorisotyö, nuorten työpajatoiminta, ohjaamatoiminta, työkokeilu, nuorille suunnatut sosiaali- ja kuntoutuspalvelut.

Oma kiinnostukseni syrjäytymisriskissä olevien nuorien tukemisesta on syntynyt työstäni Sosiaalipalvelu säätiö Raina sr:ssä (myöhemmin Raina-säätiö) ja aiemmasta työkokemuksestani marginaaliryhmien ohjaustyössä. Raina-säätiön nuorille suunnattu valmennuspalvelut ovat nuorten työpajatoimintaa. Nykyisessä työssäni olen osallistunut alueelliseen nuorten työpajaverkoston toimintaan ja sitä kautta olen voinut laajentaa omia näkemystäni ulkopuolella olevien nuorten tilanteista ja toiminnasta heidän tukemisekseen.

Näistä näkökulmista on herännyt ajatukseni tutkimuskohteesta. Tutkin työn tilaajan Raina-säätiön nuorille kohdennettuja valmennuspalveluja. Haluan kartoittaa nuorten omia kokemuksia nuorten työpajatoiminnasta Raina-säätiössä. Toisenlaisen näkökulman tutkimukseen muodostaa Raina-säätiössä nuoria valmentavien ohjaajien kokemukset ja näkemykset valmennustyöstä ja mahdollisista kehittämistarpeista. Ohjaajien näkökulmaa täydennän vielä nuorten pajatoiminnan ohjausryhmän ajatuksilla valmennustoiminnan tavoitteista. Koska Raina-säätiön nuorille suunnatut valmennuspalvelut ovat nuorten työpajatoimintaa, keskityn nuorisotakuun keinovalikoimassa nuorten työpajatoiminnan kuvaamiseen.

2 SYRJÄYTYMISRISKIN EHKÄISYÄ NUORTEN TYÖPAJALLA

Nuorten syrjäytymisriskiä ehkäistään nuorten työpajalla, työpajatoiminnan keinoin. Työpajaympäristössä käytettävä työpajapedagogiikka on joustavissa oppimisympäristöissä tapahtuvaa, yksilön edellytysten mukaista, tekemällä oppimista korostavaa, yhteisöllistä ja suunnitelmallista valmennusta. Sosiaalinen vahvistuminen on keskeinen päämäärä nuorten työpajatoiminnassa. Seuraavassa avaan syrjäytymisen ulottuvuuksia, nuorten työpajatoiminnan perusteita ja keskeisiä toiminnan tavoitteita sosiaalista vahvistumista ja osallisuuden tunnetta. (Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 2014.)

2.1 Syrjäytymisriskin ulottuvuudet

Käsite syrjäytynyt on leimaava ja tulkinnanvarainen. Silti se on pysynyt keskeisenä terminä kuvattaessa nuorten huono-osaisuutta, marginaalisuutta, vallattomuutta tai varattomuutta. Nuoren arkeen tai yhteiskunnan rakenteisiin liittyvät näkökulmat ovat jääneet sivuun hyvinvointi- ja nuorisopoliittisessa keskustelussa sekä tiedonpoliittisessa keskustelussa. (Suurpää 2009, 10.)

Salla Ikäheimo kuvasi syrjäytynyttä nuorta rekistereistä saatujen aineistojen avulla tutkimuksessa, jossa hän kartoitti syrjäytyneeksi luokiteltujen nuorien terveyspalvelujen ja lääkkeiden käytön kustannuksia. Hän määritteli syrjäytymisen raameiksi: ei peruskoulun jälkeistä koulutusta, ei opiskelemissa, ei käy töissä, ei varusmiespalvelua suorittamassa, ei ole kotona lapsia hoitamassa. Tutkimuksessaan hän teki useita syrjäytymisen tilannetta kuvaavia ryhmittelyjä. Esimerkiksi tilanteen muodostumisen mukaan kolme erilaista ryhmää ”kroonisesti syrjäytyneet”, ”syrjäytyneet” ja ”syrjäytymisvaarassa olevat”. Tai tilanteen pysyvyyden mukaan jako piipahtelijoihin ja kiinnittyneisiin. Piipahtelijat saattoivat olla useita, kestoiltaan vaihtelevia kertoja syrjässä, mutta vastaavasti välillä mukana koulutuksessa, työelämässä tai muussa toiminnassa. Kiinnittyneiden tilanne oli pysyvämpi syrjässä oleminen. (Ikäheimo 2015, 12-18.)

Syrjäytymisriskissä oleva nuori termille on useita rinnakkaisia nimiä. Nimitykset heijastelevat aiheen lähestymiskulma ja asiaa onkin tutkittu erilaisten tahojen toimeksiannosta vaihtelevilla painopisteillä. Olipa syrjäytymisriskissä olevan nuoren nimitys mikä tahansa, heistä puhuttaessa keskiössä on se, miten saadaan nuori opintoihin tai työelämään osallistujaksi tai muulla tavalla kohennetaan heidän osallisuuttaan ympäröivään yhteiskuntaan.

Syrjäytymisriskin ulottuvuuksia on tutkittu ja toimintaa, jolla syrjäytymisriskiä ehkäistään tai vähennetään, on kehitetty. Toimijoina ovat olleet kunnan ja valtion viranomaiset sekä moninaiset hanketoimijat. Siitä miten toiminta vaikuttaa nuorten syrjäytymisriskeihin on vähän tutkimusta.

Myrskylä selvitti tutkimuksessaan ulkopuolisuuden ja työttömyyden rakenteita ja syitä. Hän keskittyi työssäkäyntitilaston ”muihin työvoiman ulkopuolella olevat oleviin” ryhmään. Ryhmään kuuluvat eivät ole töissä, työttömänä, opiskelemissa, eläkkeellä, varusmiehenä, he ovat yhteiskunnallisten järjestelmien ja palvelujen ulkopuolella. Myrskylä käyttää läpi tutkimuksen termiä ulkopuolinen kuvaamaan syrjäytymisen tilannetta. (Myrskylä 2011, 9-10.)

Viime vuosina on peräänkuulutettu laadullisia tutkimuksia aiheesta. Tutkimuksia, joissa kohdataan nuori, saadaan tietoa heidän kokemuksistaan ja ehkä taustaa sille mikä on siihen elämän erilanteeseen johtanut. Myrskylän mukaan ulkopuolisuutta on mahdotonta arvioida kattavasti ainoastaan tilastojen avulla. Esimerkiksi harrastuksiin

tai muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan osallistumattomuutta ei saada esille tilastojen avulla. (mt., 23-26.)

Laadullisella tutkimuksella on mahdollisuus laventaa ymmärrystä tilanteen syistä ja seurauksista sekä luoda tietoa siitä, miten tilanteeseen voisi vaikuttaa millaista toimintaa tai palveluja tulisi tarjota syrjäytymisriskissä oleville nuorille.

Tilastotiedot nuorista eivät kerro nuorien hyvinvoinnistaan. Erityisesti tietoa itseilmoitetusta hyvinvoinnista on vähän. Ymmärrys nuorien aikuisten hyvinvoinnin eli elämänlaadun eroista ikäryhmän kesken täydentää näkökulmaa työn ja koulutuksen ulkopuolella olevista nuorista. Tutkimus nuorista aikuisista ja heidän hyvinvoinnistaan tarjoaa vertailupintaa muuhun ikäryhmään ja tekee näkyväksi ryhmän moninaisuuden. (Aaltonen, Kivijärvi & Myllylä 2018.)

Matti Tuusan (2005) mukaan valmennettaessa syrjäytyviä nuoria, sosiaalinen kuntoutuminen on usein edellytys sille, että toiminnan vaikutukset ovat kestäviä. Näin suoriin pyrkimys koulutukseen tai työhallinnon toimenpiteisiin tai työllistämiseen ei ole kaikille nuorille tarkoituksenmukaista. Tuloksellisuuden ja vaikutusten käsitteitä tulee tarkastella yksittäisen toimenpiteen sijaan moniammatillisen toimijaverkoston toiminnan yhdessä tuottamiin tuloksiin ja vaikutuksiin. (Määttä & Määttä 2015, 46.)

Koska kohderyhmän on heterogeeninen, tulee myös keinot syrjäytymisriskissä olevien nuorten tukemiseen olla moninaiset. Nuorten syrjäytymisriskiä pidetään vakavana ilmiönä ja tämän vuoksi sen ennalta ehkäisyyn on alettu panostamaan. Samalla on herännyt tarve arvioida ennalta ehkäisevän toiminnan tuloksia.

Syrjäytymisriskissä oleville nuorille tarjottavat palvelut eivät voi olla yksipuolisesti työelämään aktivointia kurssitusten ja sanktioiden avulla. Palvelujen tulee vahvistaa nuoren hyvinvointia ja erityisesti terveyteen ja mielenterveyteen liittyvää tukea on lisättävä. (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 133.)

Nuorten syrjäytyminen on syntyprosessina ja ilmiönä monimuotoinen. Tämän vuoksi ilmiön ehkäisyyn tähtäävää toimintaa on hankalaa arvioida. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyä tavoitellaan niin kuntien peruspalveluissa kuin eri tahojen hankkeissa. Toimintaa on eri hallinnonaloilla ja usein yksilön palveluprosessi koostuu monista samanaikaisista palveluista. (Tuusa ym. 2014, 10.)

2.2 Nuorten työpajatoiminta

Nuorten työpajoja on noin 270 kunnassa Suomessa ja nuori pääsee työpajalle esimerkiksi TE-toimiston, sosiaalitoimen, oppilaitoksen tai nuorisotoimen kautta. Nuorisotakuusta kertovien verkkosivujen mukaan nuori voi myös itse pyytää, että hänet ohjataan pajalle pohtimaan tulevaisuuttaan. (Nuorisotakuu.fi 2019b.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa vuosittain nuorten työpajatoimintaa aluehallintoviraston kautta jaettavalla avustuksella sekä vastaa työpajatoiminnan kehittämisestä. Nuorten työpajatoimintaa järjestävät muun muassa kunnat, säätiöt ja yhdistykset ja toimintaa on yli 90 % Manner-Suomen kunnista. Työpajat ovat oppimisympäristöjä, joissa keskeisellä sijalla ovat yhteisöllisyys, työtoiminta ja tekemällä oppiminen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019.)

Nuorisolakiin on kirjattu nuorten työpajatoiminnan tehtävät ja toimintaedellytykset. Tavoitteena pajatoiminnalla on parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Toiminnan avulla parannetaan nuoren elämänhallintataitoja sekä edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Työpajalla nuori valmentautuu tekemällä työtä tai työtoimintaa omien edellytystensä mukaan. Valmennuksen toteuttamiseen edellytetään nuorten yksilö- ja työvalmennusosaamista. Laki edellyttää myös toiminnan tulosten seuranta.

Samassa laissa kerrotaan työpajatoiminnan valtionavustuskelpoisuuden kriteereistä. Avustuskelpoisuutta ja sen määrää harkittaessa kiinnitetään huomiota nuorten työpajatoiminnan laatuun ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Toiminnan tulee toteuttaa lain tavoitteita ja lähtökohtia:

- 1) edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa;
- 2) tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista;
- 3) tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa;
- 4) edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista; sekä
- 5) parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat:

- 1) yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys;
- 2) kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen;
- 3) monialainen yhteistyö. (Nuorisolaki (1285/2016).)

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (myöhemmin TPY) ehkäisee syrjäytymistä edistämällä työpajatoiminnan, etsivän nuorisotyön ja sosiaalisen työllistämisen kehitystä Suomessa. TPY vahvistaa toiminnallaan työpajojen ja etsivän nuorisotyön toimintaedellytyksiä ja niissä työskentelevien ammattilaisten osaamista. TPY tekee työpajatoiminnan kehittämis- ja vaikuttamistyötä yhdessä työpaja-ammattilaisten kanssa. (Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, 2019a)

Työpajalla valmennuksen elementit voivat olla yksilövalmennus, ryhmävalmennus ja työvalmennus. Näitä elementtejä sovitellaan yksilöllisesti nuoren tarpeet huomioiden. Työvalmennus perustuu tekemällä oppimiseen ja se toteutuu työpajalla olevissa työtoiminnan yksiköissä. Nuorten työpajat tarjoavat vaihtelevasti erilaisia työtoiminnan tehtäviä omissa yksiköissään.

Työpajojen valmennusyksiköt

Kuva 1. Valtakunnallisen työpajakyselyn aineiston perusteella tehty valmennusyksiköiden kartoitus (Palo 2018).

Työvalmennus tarjoaa valmentautujalle mahdollisuuden oppia ammatillisia taitoja, arvioida omaa osaamistaan, vahvistaa työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja, tuntea

onnistumista ja vahvistumista. Joissakin työpajoissa on mahdollisuus suorittaa toisen asteen ammatillisen koulutuksen osatutkintoja yhteistyössä ammatillisen oppilaitoksen kanssa.

Yksilövalmennuksen tavoitteena on tukea valmentautujaa elämänhallinnassa, työvalmiuksien kehittämisessä ja tulevaisuuden suunnitelmien kirkastamisessa. Yksilövalmennuksella pyritään auttamaan valmentautujaa tulemaan tietoisiksi omista ajatuksistaan, tunteistaan, voimavaroistaan, vahvuuksistaan ja unelmistaan. Yksilövalmennus on myös palveluohjausta ja verkostoyhteistyötä nuoren elämää tukevien muiden toimijoiden kanssa. (Palo 2018.)

Ryhmävalmennus on toimintaa, joka tarjoaa nuorelle virikkeitä ja / tai informaatiota, joka tukee hänen kasvuaan, vahvistumistaan ja kykyä suunnitella tulevaisuuttaan. Ryhmävalmennusta voidaan toteuttaa joko työpajaympäristössä tai sen ulkopuolella.

Nuorten työpajalla tapahtuva sosiaalinen vahvistaminen on ennaltaehkäisevää työtä. Se on valmentautujan kokonaisavaltaista tukemista, jonka tavoitteena on hyvinvoinnin lisääminen ja edistäminen. Sosiaalisen vahvistuminen on nuorelle pääomaa, joka pajajakson päätyttyä jää hänen voimavarakseen.

Tekeminen, kokeminen ja kasvaminen työpajan yhteisössä.

Valmentautujan henkilökohtainen kasvuprosessi vaatii aikaa ja työpajalla häntä tuetaan yksilöllisesti.

Kuva 2. Sosiaalisen vahvistumisen elementit nuorten työpajatoiminnassa. (Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 2014)

Nuorten työpajoilla valmennusta tuottavat yksilö- ja työvalmentajat yhteistyössä nuoren kanssa työskentelevän sosiaalisen verkoston ja viranomaisverkoston kanssa.

TPY on kehittänyt työpajatoiminnan vaikuttavuutta kuvaavan Sovari -mittarin. Sovari mittaa sosiaalista vahvistumista ja se on suunniteltu nuorten työpajojen ja etsivän nuorisotyön välineeksi. Mittarin sosiaalisen vahvistumisen viisi osa-aluetta ovat: itsetuntemus, sosiaaliset taidot, arjen hallinta, opiskelu- ja työelämävalmiudet sekä elämänhallinta ja tavoitteellisuus. Sosiaalisen vahvistumisen mittaaminen perustuu asiakkaiden itsearviointiin ja se toteutetaan anonymyminä nettikyselynä. Jo Sovariin vastaaminen tukee osaltaan asiakkaiden osallisuuden vahvistamista, koska se on muun muassa vaikuttamista pajaympäristön toimintaan. Sovaria on 170 työpajan käytössä. Siitä tehdään vuosittain valtakunnallinen yhteenveto ja lisäksi pajakohtaiset yhteenvedot pajoilta, joiden asiakkaista vähintään kahdeksan on vastannut kyselyyn vuoden aikana. (Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 2019b.)

2.3 Sosiaalinen vahvistaminen ja osallisuus

Sosiaalinen vahvistaminen vai syrjäytyminen? Nopeasti ajateltuna nämä käsitteet eivät välttämättä vaikuta toistensa vaihtoehtoilta. Kuitenkin käsitettä sosiaalinen vahvistaminen on alettu käyttämään syrjäytymisen käsitteen tilalla. Syynä totaalisen toisesta suunnasta syrjäytymisen ilmiötä lähestyvän käsitteen käyttämiseen lienee syrjäytyminen käsitteen vahva negatiivinen leima. Sosiaalisen vahvistaminen käsitteen sisältöä ei ole kuitenkaan kovin tarkkaan määriteltä eikä rajattu. Tästä johtuen vuosina 2012-2014 toteutetun sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan yhtenä tarkoituksena oli sosiaalista vahvistamista koskevan tietopohjan lisääminen. (Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 2015, 4.)

Sosiaalista vahvistamista tarvitsevat nuoret, jotka kokevat yksinäisyyttä omien ongelmien kanssa, ovat irrallaan yhteisöstä, eivät kykene luottamaan toisiin ihmisiin ja omaavat huonon itsetunnon. Nuoren elämää saattaa leimata merkityksettömyyden tunne ja alisuoriutuminen koulussa. Taustalla voi olla lapsuuden perheen nuorelle tarjoama heikko toiminnallinen vuorovaikutus tai huonot eväät vastoinkäymisten vastaanottamiseen. Nuorella on vaikeuksia osoittaa kiintymystä vertaissuhteissa. Lähtökohtana nuoren sosiaalisessa vahvistamisessa on nuoren luottamuksen saaminen ja nuoren kiinnittyminen yhteisöön. Yhteisöön kiinnittyessään nuorella on mahdollisuus

vahvistaa sosiaalista toimintakykyään esimerkiksi antamalla oman panoksensa yhteisön toimintaan. Aktiivinen toimijuus tarjoaa nuorelle mahdollisuuksia vastuunottamiseen, uuden oppimiseen, merkityksellisyyden tunteeseen, itsetunnon kasvamiseen. (Kuurre 2015, 58.)

”Käytännön nuorisotyössä nuorten sosiaalisen vahvistamisen ydin hahmotuu kolmesta tekijästä, joita ovat

- vuorovaikutustaidot ja sosiaalinen toimintakyky,
- itsetunto ja itsensä arvostaminen,
- elämänhallinta ja osallisuus.” (mt., 58.)

Sosiaalisesta vahvistamisesta puhuttaessa on tärkeää ymmärtää, miten se eroaa sosiaalisesta vahvistumisesta. Sosiaalinen vahvistuminen käsite kertoo yksilön omasta toiminnasta, kun taas sosiaalinen vahvistaminen kertoo rakenteellisista tekijöistä, toiminnan puitteista tai toimintatavoista. Yhteisö luo puitteet nuoren kasvulle ja nuori itse toteuttaa muutoksen. Nuoruus on aikaa, jolloin irtaudutaan vanhemmista ja aletaan rakentaa omaa elämää uutena sukupolvena, silloin yhteisön merkitys nuoren kasvamisessa on erityinen. (mt., 59-61.)

Nuorisotyön ja sosiaalitoimen piirissä nuorten osallisuuden edistäminen voidaan nähdä erilaisina päämäärinä. Nuorisotyössä osallisuuden edistäminen on ollut osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämistä, kun taas sosiaalitoimen piirissä käsite on liitetty syrjäytymisen, erityisesti koulutuksesta putoamisen ja työmarkkinoiden ulkopuolelle joutumisen ehkäisemiseen. (Nivala & Ryyänen 2013, 13.)

Syrjäytymisriskissä elävän nuoren kannalta molemmat päämäärät ovat hyviä. Onpa osallisuus työ- tai opiskeluelämässä olemista taikka muuta tunnetta ympäröivään yhteiskuntaa kuulumista sillä tuetaan nuoren hyvinvointia, kasvua ja kehittymistä. Osallisuuden lisääminen ei ole siis kapea-alainen syrjäytymisriskin vähentämiseen tähtäävä toimintatapa, tavoite tai tunne, vaan laajempi käsite. ”Osallisuuden jäljillä” kirjassa tiivistetään osallisuus käsitteenä kokonaisuudeksi, joka on monitasoista ja monisyistä tuntemista, kuulumista ja tekemistä (Särkelä-Kukko 2014, 36).

Osallisuudesta puhuttaessa on tärkeää pysähtyä tarkastelemaan sitä, mistä tai missä ollaan osallisia tai mistä haluttaisiin olla osallisia. Osallisuuden edistämiseen tähtäävä toiminta voi kohdistua esimerkiksi syrjäytymisvaarassa olevaan ihmiseen, mutta se ei ole ainoa osallisuuden tavoite. Ryyänen ja Nivala määrittelevät osallisuuden

tarkoittavan yhteisön jäsenenä olemista ja toimimista sekä olemisen ja toimimisen synnyttämää kokemusta yhteisöön kuulumisesta. Yhteisö voi olla pieni, konkreettinen ja paikallinen yhteisö tai abstrakti yhteisö, kuten yhteiskuntaa tai laajimmillaan ihmis-kunta. (Nivala & Ryyänen 2013, 25-31.)

Kun osallisuudesta puhutaan syrjäytymisriskin vähentäjänä, on keskeistä erottaa termit: osallisuus, osallistuminen ja osallistaminen. Osallistaminen on syrjäytymisriskissä olevan nuoren ulkopuolelta tulevaa ohjausta, jolla pyritään aktivoimaan nuorta. Osallistamisessa nuori voi olla kohteena ja osallistujana, mutta ei välttämättä osallisena. Osallistaminen voi muuttua osallisuudeksi, jos nuori osallistuessaan toimintaan tuntee kuuluvansa osaksi jotakin suurempaa kokonaisuutta, kokee itsensä toimijana ja voivansa omalta osaltaan vaikuttaa toimintaan, jossa hän on mukana.

Termeillä osallisuus, osallistuminen ja osallistaminen on selkeitä sisältöeroja, vaikka niitä käytetään suomalaisessa keskustelussa rinnakkain. Osallistuminen voi olla pitkäjänteistä osallistumista tai kertaluonteista reagoitua. Se voi olla osallistumista esimerkiksi erilaisiin tapahtumiin, tempauksiin, päätöksentekoon, vapaa-ajan toimintaa tai kansalaistoimintaa. Osallistaminen yksilön ulkopuolelta lähtevää toimintaa ja se on keino aktivoida ja kannustaa yksilöä osallistumaan ja saamaan osallisuuden kokemuksia. Osallisuuden lähtökohtana omaehtoisuus ja se on kuulumisen ja mukana olemisen tunnetta. (Särkelä-Kukko 2014, 35-36.)

Osallisuutta syntyy, kun osallistujalla on tietoa, hän sitoutuu vastuunottamiseen ja hänellä vaikutusvaltaa. Tässä tietäminen tarkoittaa, että osallistujalla on käytössään tarvittavat tiedot ja asiasisällöt. Hän voi tuoda esiin omat tietonsa ja näkökohtansa, eli kyse on yhteisen tietämyksen jakamisesta. Sitoutunut vastuunotto tarkoittaa, että osallistuja myöntää oman intressinsä, ryhtyy toimimaan asioiden hyväksi ja samalla sitoutuu ottamaan vastuun seurauksista. Vaikutusvalta on osallistujan mahdollisuus ja kyky vaikuttaa asioihin. (Nivala & Ryyänen 2013, 21.)

Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö Eurofound on tehnyt raportin ”Nuorten sosiaalinen osallisuus”. Nuorten osallisuutta edistävinä toimenpiteinä pidetään: yhteisöperustaisia toimenpiteitä, joissa painopiste on kansalaisvaikuttamisessa ja yhteisöjen kehittämisessä; yksilöllisiä koulutus- ja elämäntaito- ohjelmia; tiedon lisäämistä ja vaikuttamista edistäviä toimenpiteitä, joilla pyritään puuttumaan nuorten osallisuuden tiellä oleviin rakenteellisiin esteisiin, ja sosiaalisesti syrjäytyneiden nuorten

parissa työskentelevien ammattilaisten koulutus ja valmiuksien lisäämistä. (Eurofound 2015.)

3 NUORTEN VALMENNUS RAINA-SÄÄTIÖSSÄ SEKÄ TUTKIMUSKYSYMYKSET

Seuraavassa on avattu taustaa siitä, mihin ajatus nuorille suunnatun valmennuksen tutkimuksesta Raina-säätiössä perustuu. Ensimmäisenä kuvausta Raina-säätiöstä yleisesti, sitten nuorten valmennukseen liittyviä kehittämisajatuksia. Tausta-ajatusten jälkeen on kerrottu tutkimuksen suunnittelemisesta ja tutkimuskysymykset.

3.1 Raina-säätiö nuorten työpajana

Tutkimuksessani tarkastelen yhden nuorten työpajatoimintaa järjestävän toimijan Raina-säätiön toimintaa nuorten syrjäytymisriskien vähentämiseksi. Raina-säätiö on yksityinen, yleishyödyllinen toimija. Raina-säätiö tuottaa kuntoutus- ja valmennuspalveluja eri ikäisille avoimilta työmarkkinoilta poissaoleville henkilöille. Tavoitteina palveluilla on toimintakyvyn ylläpitoon tai vahvistamiseen liittyviä päämääriä tai työelämään siirtymiseen tähtääviä päämääriä.

Raina-säätiön yhteistyökumppaneina toimivat kuntien sosiaalitoimet, jotka hankkivat palveluita työelämästä syrjässä oleville kuntalaisille. Tärkeimmät palvelut ovat tällä hetkellä kuntouttava työtoiminta ja sosiaalihuoltolain mukainen työtoiminta. Raina-säätiön ohjaajat tekevät verkostoyhteistyötä palvelujen ostajien lisäksi esimerkiksi TE-toimiston, terveystoimen ja oppilaitosten henkilökunnan kanssa.

Raina-säätiöllä on toimintaa kolmessa valmennuskeskuksessa Naantalissa, Raisiossa ja Turussa. Raina-säätiön valmennuskeskuksissa on vuosittain alle 29 vuotiaita nuoria pajajaksolla noin 50-70 nuorta, kun koko asiakasmäärä on noin 250 asiakasta vuodessa. Raina-säätiön työvalmennus toteutuu integroiduissa työtoiminnan ryhmissä. Ryhmissä on eri-ikäisiä henkilöitä, eri tavoitteisiin tähtääviä henkilöitä, työ- ja koulutustaustat vaihtelevat samassa työvalmennusryhmässä.

Tutkimuksessani haluan selvittää miten Raina-säätiön työpajalla olevat nuoret kokevat toiminnan ja miten he kehittäisivät sitä edelleen. Lisäksi haluan kuulla nuorten ohjaajilta, millaisia kehittämistarpeita heillä on omien toimintatapojen ja nuorille suunnatun toiminnan suhteen. Ohjaajien näkökulmaa täydennän vielä nuorten työpajatoiminnan ohjausryhmän ajatuksilla toiminnan tavoitteista.

Käytän opinnäytetyössäni termiä syrjäytymisriskissä oleva nuori, Tuusan (2014) ja kumppanien ajatusta myötäillen. ”Huono-osaisuuden kasaantuminen nuorelle eli syrjäytymisriski saattaa myöhemmin johtaa nuoren syrjäytymiseen” (Tuusa, Pitkänen, Shemeikka, Korkeamäki, Harju, Saares, Pulliainen, Kettunen & Piirainen 2014, 9.) Termin valintaani sisältyy toive siitä, että tarjoamalla sopivaa tukea syrjäytymisriskissä olevalle nuorelle, voidaan syrjäytyminen ehkäistä.

3.2 Nuorten valmennus Raina-säätiössä sekä seuranta- ja arviointisuunnitelma

Tutkimusajatuksen taustalla on organisaation sisäisessä valmennuspalvelujen kehittämistyössä esillä ollut tarve selkiyttää nuoren valmennuspolkua. Ohjaajien näkökulmasta asiaa on pohdittu, koska ajoittain on tullut tunne siitä, että monimutkaisesta ja aikaa vievästä nuoren ohjausprosessista häviää hetkittäin tuntuma siitä, missä vaiheessa ja mitä kohti valmennuksessa ollaan menossa. Koska näin käy ohjaajalle on todennäköistä, että myös nuori tuntee ainakin satunnaisesti samoin. Kuulemalla nuorien ja ohjaajien kokemuksia ja näkemyksiä valmennuksesta, saadaan tietoa siitä, kuinka valmennusta tulee kehittää niin että prosessi on selkeä ja nuoria hyödyttävä. Tutkimuksen tavoitteena on samaan aikaan löytää nuorelle ja ohjaajalle yhteisiä välineitä ja toimintatapoja, joiden avulla päämäärä mutkaisella polulla pysyy kirkkaana, syrjäytymisriskiä pienentävänä.

Raina-säätiössä valmennuspalvelussa on pitkään ollut kaksi keskeistä valmennuselementtiä työvalmennus ja yksilövalmennus. Työvalmennus tapahtuu työsalissa työtoiminnan tehtävissä ja yhteistyönä työvalmennuksessa olevan ryhmän kanssa. Yksilövalmennus on nimetyn vastuuhjaajan kanssa tapahtuvaa yleensä kahdenkeskistä työskentelyä, jossa kartoitetaan nuoren tilannetta, asetetaan tavoitteita nuorelle, seurataan tilanteen etenemistä ja tehdään yhteistyötä verkostojen kanssa.

Viime vuosina valmennustyöhän on otettu uudelleen elementiksi ryhmävalmennus. Nuorille tämä on tarkoittanut esimerkiksi kerran viikossa järjestettyä omaa ryhmätoimintaa. Osallistuminen ryhmän toimintaan on jaksolla oleville nuorille vapaaehtoista. Nuoret ovat osallistuneet ryhmän suunnitteluun ja toteuttamiseen. Uuden ryhmävalmennuksen mukanaan tuoma selkein muutos on toiminnan suuntautuminen Raina-säätiöstä ulospäin. Tutkimuksen kannalta on kiinnostavaa millaisen merkityksen tämä uudehko elementti saa nuorten ja ohjaajien kokemusten mukaan ja tulisiko sitä kehittää edelleen.

Ohjaajat ovat tärkeä voimavara nuorten valmennusprosessissa Raina-säätiössä. He ovat oman työnsä asiantuntijoita ja näin avainasemassa sen kehittämisessä. Osallistuminen oman työn kehittämisprosessiin on tärkeää, jotta kehittämisideat siirtyvät käytäntöön.

Ohjaajan näkökulmaan siitä mikä valmennuksessa hyödyttää tai auttaa nuorta liittyvät organisaation toimintakulttuuri ja arvot, oma ammatti-identiteetti ja kokemukset, verkostotyön kautta tulevat odotukset, valmennustulosten mittaamiseen liittyvät keinot, nuoren kuuleminen ja niin edelleen. Ohjaajien työ on toimia eri toimijoiden odotusten ja toiveiden kentässä nuoren elämäntilannetta tukien.

Nuoret luukulla tutkimuksessa huomattiin syrjässä olevia nuoria kohtaavien työntekijöiden tiedostavan rakenteiden aiheuttamia paineita ohjaustyön tekemiseen. Työntekijät tunnistavat nuorien tarpeita, mutta ohjaustyötä raamittavat muualta tulevat oheistukset, velvoitteet ja tavoitteet, jotka eivät ole välttämättä saman suuntaisia kuin tunnistetut nuorten tarpeet. Ohjaustyön vaikuttavuutta ja tulosta mitataan jäykällä, toimintaan huonosti soveltuvilla mittareilla. (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 130.)

Instituutionaalinen konteksti, se miten henkilö tietyssä toimintaympäristössä tunnistetaan, riippuu sen instituution normeista ja käytännöistä. Artikkelissa, joka kertoo palvelutarpeen tunnistamisen instituutionaalisesta kontekstista, käsitellään sitä, miten työympäristö vaikuttaa työntekijöihin. Sen mukaan palveluiden saatavuuden ja koordinoinnin lisäksi, siihen miten nuorta pystytään auttamaan omassa elämässään, riippuu siitä, miten heidän tarpeitaan tunnistetaan palveluissa. Työntekijän ammattitaito, asenteet, resurssit ja palvelujen instituutionaaliset kontekstit vaikuttavat palvelutarpeen tunnistamiseen. (Haikkola, Näre & Lähteenmaa 2018, 61.)

Toisenlainen tulokulma tähän tutkimusajatuksen on virinnyt nuorten työpajatoiminnan ohjausryhmässä. Raina-säätiö on koonnut asiantuntijoista nuorten työpajatoiminnan ohjausryhmän. Ohjausryhmä ohjaa ja kehittää paikallista nuorten työpajatoimintaa. Nuorten työpajatoiminnan ohjausryhmä kokoontuu noin kolme kertaa vuodessa arvioimaan pajalla oleville nuorille suunnatun toiminnan sisältöä ja tuloksia.

Ohjausryhmän näkökulma perustuu heidän omaan asiantuntijuuteensa nuorten syrjäytymisriskien tunnistamisessa sekä kokemukseensa ohjausryhmätyöskentelyyn osallistumisesta. Ohjausryhmä on kuullut työpajalla olevia nuoria, kun he ovat kertoneet

omasta tilanteestaan. Ohjausryhmälle on esitelty Raina-säätiön nuorten palvelujen toimintaa, tilastoja ja tuloksia sekä siinä on keskusteltu toiminnan kehittämisen ideoista. Ohjausryhmän edustajilla on kokemusta syrjäytymisriskissä olevien nuorten kanssa työskentelystä sosiaalitoimen ja sivistystoimen näkökulmista, vertaistoimijan näkökulmasta, nuorten näkökulmasta, Raina-säätiön hallinnon ja työntekijöiden näkökulmasta.

Ohjausryhmässä on käsitelty ja otettu kantaa Raina-säätiön henkilökunnan tekemään organisaation sisäiseen nuorten seuranta- ja arviointisuunnitelmaan. Suunnitelma liittyy nuorten työpajatoiminnan avustushakemukseen. Suunnitelmaan on kirjattu nuorten valmennuksen kehittämiseen ja toteuttamiseen sovittuja asioita. Nuorten työpajatoiminnan avustus on Opetus ja kulttuuriministeriön tukea, jota voi hakea aluehallintovirastosta. Avustuksen tarkoituksena on tukea toimintaa, joka vähentää koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrää. Toiminnan tulee edistää nuorten osallisuutta, toimijuutta, elämänhallinnantaitoja ja yhteisöllisyyttä. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2019.)

Koska edellä mainittu suunnitelma on syntynyt henkilökunnan toimesta, ohjausryhmässä on esittänyt toiveen rinnakkaisen seuranta ja arviointisuunnitelman tekemisestä. Tämän toinen suunnitelma olisi nuorten näköinen ja heidän tekemä. Tämän tutkimuksen yksi päämäärästä on kuulla nuoria siitä, millaisen toiminnan he kokevat työpajalla hyödyttävän heitä. Kuuleminen voi toimia aihiona nuorten näköisen kehittämis- ja arviointisuunnitelman tekemisessä.

3.2 Tutkimussuunnitelma ja tutkimuskysymykset

Aluksi tutkimussuunnitelmana oli kysyä sekä nuorilta että heidän ohjaajiltaan siitä mikä pajatoiminnassa on sellaista, mikä heidän kokemuksensa perusteella auttaa nuorta siirtymään kohti osallisuutta, esimerkiksi lähtemään työkokeiluun tai opiskelemaan. Tämän jälkeen tarkoituksena oli esitellä löydökset ohjausryhmälle kommentoitavaksi.

Tutkimussuunnitelma muuttui prosessin alkuvaiheessa. Ilmiöön liittyvää tutkimusmateriaalia lukiessani ja kollegoja konsultoidessani oivalsin, että näkökulma nuorilla, ohjaajilla ja ohjausryhmällä on erilainen ja tämän vuoksi menetelmät aineiston keruussa ja analyysissä tulee olla erilaiset (Raudaskoski 2018, Markkanen 2018). Päätin

kerätä aineistoa kolmelta eri taholta nuoret, ohjaajat ja ohjausryhmä erilaisten menetelmien avulla. Nuorten ja ohjaajien kohdalla valitsin tiedonkeruun menetelmäksi kyselyn, jossa oli sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Monivalintakysymyksillä oli mahdollisuus saada tietoa esimerkiksi nuorien palvelulle asettamien tavoitteiden yleisyydestä. Tai miten ohjaajien näkemykset siitä mikä nuoria hyödyttää palvelun sisällössä, jakautuivat annetuista vaihtoehtoista. Monivalintakysymyksillä halusin virittää vastaajien ajatuksia avoimien kysymysten vastauksia varten. Kyselyn avoimissa kysymyksissä ja ryhmähaastattelussa halusin saada aineistoa nuorten ja ohjaajien omista näkemyksiä. Esimerkiksi nuorille suunnattu avoin kysymys, mitä muuttaisit Rainan pajatoiminnassa oman kokemuksesi perusteella?

Strukturoiduissa kysymyksissä on esitetty valmiiksi valitut vastausvaihtoehdot. Ne voivat olla erilaisia asteikkokysymyksiä tai vaihtoehtokysymyksiä. Avoimissa kysymyksissä vastausta voidaan rajata kysymyksen asettelulla. Avoimen kysymyksen rajausta tehdään sen mukaan mitä vastauksilla tavoitellaan. Täysin rajaamattomia kysymyksiä käytetään esimerkiksi ideoiden ja ajatusten tuottamiseen. Avointen kysymysten käsittely on työlästä, mutta sillä voidaan tuottaa uutta tietoa. Strukturoitu kysymys rajaa vastausvaihtoehtoja, avoin kysymys ei sulje pois mitään vaihtoehtoja. (Kananen 2011, 30-31).

Tutkimusmenetelmänä triangulaatio, on erilaisten tietolähteiden ja aineiston keruumenetelmien yhdistämistä tutkimuksessa. Menetelmän tavoitteena on saada moninäkökulmaisuutta ilmiön käsittelyyn. Koska asiaa ei ole aiemmin tutkittu Raina-säätiössä, tutkimuksellisen kehittämisen menetelmän tavoitteena oli kuvata ja saada lisää ymmärrystä ilmiöstä. Miten nuorten palvelut koetaan ja miten niitä voisi edelleen kehittää. Menetelmätriangulaatiossa tiedonhankintaan käytetään useita tiedonhankintamenetelmiä. Tutkittaessa ihmisen toimintaa ja sen vaikuttimia, menetelmällistä triangulaatiota pidetään soveltuvana tutkimusmenetelmänä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 16-17).

Monimenetelmällisessä tutkimusasetelmassa, triangulaatiossa, käytetään erilaisia tiedonkeruumenetelmiä ja lähestymistapoja ilmiön ymmärtämiseksi. Triangulaatiossa voi olla tavoitteena syvällisempi näkemys ilmiöstä. Toisinaan ilmiö on niin monimuotoinen, että tarvittava tieto kerätään monimenetelmäisesti. Silloin tiedonkeruussa

voidaan käyttää esimerkiksi kvantitatiivisen tutkimuksen kyselytutkimusta ja kvalitatiivisen tutkimuksen teemahaastattelua. (Kananen 2011, 16-17.)

Aineiston analyysissä käsittelin kunkin tietolähteen aineiston omana kokonaisuutenaan. Aineistojen analyysissä tein yhteenvedot kyselyistä. Monivalintakysymyksissä laskin vastausten määrät kuhunkin vastausvaihtoehtoon. Avoimien kysymysten vastaukset ryhmittelin vastausten sisällön perusteella. Litteroin kaikki haastattelut. Nuorten haastatteluja oli useita ja sisältöön perehtyessäni pyrin löytämään samankaltaisuuksia eri haastatteluista. Ohjaajien haastattelusta ryhmittelin samankaltaisia ajatuksia. Ohjausryhmän aineiston avainsanat ryhmittelin nuorisolaissa esiteltyihin työ-pajatoiminnan tavoitteisiin.

Nuorten aineistoja tutkiessani pyrin saamaan kuvan siitä, mitä nuorten vastaukset kertovat heidän kokemuksistaan valmennuksessa. Ohjaajien aineistoa käsitellessäni tutkin mitä vastaukset kertovat ohjaajien näkemyksistä valmennusprosessista. Ohjausryhmän tuottamasta aineistosta pyrin hakemaan tavoitteita valmennustoiminnalle. Lopuksi tavoitteena oli tarkastella, löytyykö aineistoista yhdensuuntaisia ajatuksia nuorten valmennuspalvelujen toiminnan suhteen ja millaisia kehittämistarpeita nuorten valmennuspalveluilla on.

Analyysi on empiirisen tutkimuksen yhteydessä aineiston lukemista, tekstimateriaalin järjestelyä, sisällön ja rakenteiden erittelyä, jäsentämistä. Analyysissä pohditaan mitä aineisto sisältää, mistä siinä kerrotaan, millä tavoin ja missä määrin. Ajatuksena on kiteyttää sisältöjä ja tarkastella tutkimusongelman kannalta keskeisten seikkojen esiintymistä. Analyysissä tutkija tiivistää ja tulkitsee aineistoa käyden vuoropuhelua aineiston, teorian ja oma ajattelun kanssa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 73-74.)

Tutkimuksen tekemiseen liittyvät eettiset ongelmat voidaan jakaa kahteen luokkaan: tutkimuksen tiedonhankintaan ja tutkittavien suojaan liittyviin kysymyksiin sekä tutkijan vastuuseen tutkimustulosten sovellutuksista. Hyvä tutkimuskäytännössä edellytetään, että tutkimukseen osallistuvalla kerrotaan olennaiset seikat tutkimuksen kuluista ja sen tarkoituksesta. Tämän jälkeen häneltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta. (mt., 20-21.)

Tutkimusaineistoa kerätessäni ja käsitellessäni kiinnitin huomiota tutkimuksen eettisyyteen. Kerroin kyselyyn ja haastatteluun osallistuville henkilöille osallistumisen

olevan vapaaehtoista ja vastausten pysyvän nimettöminä. Kyselyä koskevassa suostumuslomakkeessa oli lisäksi kirjallisesti kerrottu kyselyn ja tutkimuksen tarkoituksesta. Osallistujat palauttivat täytetyn kyselylomakkeen ja suostumuksen erillisiin laatikoihin. Myös niille nuorille, jotka vastasivat kyselyyn sähköpostilla tai kirjepostilla, oli varattu erilliset suostumuksen ja vastausten palautusmahdollisuudet.

Tutkimusprosessin eettisiä näkökulmia ovat tutkimusaiheen eettinen oikeutus, tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineiston analyysiin ja raportointiin liittyvät seikat. Eettistä oikeutusta mietittäessä tulee pohtia, miksi kyseisen ilmiön tutkiminen on perusteltua. Tutkimusmenetelmien arvioinnissa tulee varmistua siitä, että valituilla aineistonkeruumenetelmillä saadaan tavoiteltua tietoa ilmiöstä. Tutkimusaineiston raportoinnissa ja analyysissä on varmistuttava siitä, että raportti on rehellinen ja tarkka, mutta samanaikaisesti sen on suojattava tutkittavia. (mt., 22-23.)

Tutkimusaineiston keruussa oli keskiössä nuorten ja heitä ohjaavien ohjaajien kokemukset valmennuksesta. Tavoitteena oli saada mahdollisimman autenttista tietoa toiminnasta. Tätä tavoittelin kyselyssä olleilla avoimilla kysymyksillä sekä kyselyn jälkeisellä haastattelulla. Aineistoa tuki nuorten työpajatoiminnan ohjausryhmän näkemys toiminnan tavoitteista. Tutkimusaineistoa purkaessani pyrin tarkkuuteen ja rehellisyyteen aineiston analyysissä.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaisilla tapahtumilla, tilanteilla, toiminnalla on merkitystä työpajalla valmennettavalle nuorelle. Millainen toiminta pajalla auttaa nuorta saavuttamaan oman tavoitteen tai muulla tavalla edistämään omaa osallisuuttaan. Tutkimuksessa haetaan vastausta nuoren omasta kokemuksesta, työpajalla toimivien ohjaajien näkökulmasta sekä nuorten työpajatoiminnan ohjausryhmän näkemyksestä.

Tutkimuskysymykset.

Miten nuoret kokevat Raina-säätiön valmennuspalvelun?

Millaisia sisältöjä, toimintatapoja tai kokemuksia Raina-säätiön ohjaajilla on nuorten valmennuksessa? Millaisia kehittämisajatuksia toimintatavat herättävät ohjaajissa?

Miten nuorten työpajatoiminnan ohjausryhmän ajatukset nuorille suunnatun valmennuksen tavoitteista täydentävät ohjaajien näkemystä?

Millaisia toiminnan kehittämistarpeita Raina-säätiössä on nuorten valmennuksessa?

3.3 Tutkimuksen kulku ja menetelmät

Tutkimusmenetelmäksi valitsin kyselyn ja sitä täydentävän ryhmähaastattelun. Haastattelun toteutin teemahaastattelutyypistä ryhmämuotoisena. Haastattelun kysymyksiä ei käyty etukäteen läpi haastateltavien kanssa, mutta kysymykset liittyivät juuri täytettyyn kyselyyn. Näitä menetelmiä käytin nuorten ja ohjaajien aineiston keräämisessä. Ohjausryhmän kanssa menetelmä oli aivoriihityyppinen yhteisöllinen ideointi.

Kyselyissä oli sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä. Molempien kyselyjen keskeisimmät kysymykset olivat avoimia kysymyksiä. Monivalintakysymyksillä halusin virittää vastaajien ajatukset valmennuksen sisältöön, menetelmiin ja vaiheisiin. Avoimissa kysymyksissä hain vastauksia siihen, miten nuoret kokivat valmennuksen, mikä siinä vaikutti ja miten he kehittäisivät valmennusta. Ohjaajien kohdalla hain vastauksia millaisia toimintatapoja heillä on ja kehittämistarpeita toiminnassa on.

Kun halutaan kerätä tietoa siitä, kuinka ihmiset kokevat ja näkevät maailman, käytetään laadullista tutkimusta. Laadullisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita merkityksistä ja prosesseista. Laadulliseen tutkimukseen liittyy suora kontakti tutkittavan ja tutkijan välillä, kun tutkija menee ilmiön pariin kentälle haastattelemaan tai havainnoimaan. Laadullinen tutkimus on usein kuvailevaa ja tutkija on kiinnostunut ilmiön ymmärtämisestä sanojen tekstien ja kuvien avulla. (Kananen 2008, 25.)

Menetelmiä, joilla voidaan kerätä aineistoa laadulliseen tutkimukseen ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Laadullisessa tutkimuksessa voidaan käyttää joko yhtä menetelmää tai useita menetelmiä rinnakkain. Vapaassa tutkimusasetelmassa käytetään menetelmänä havainnointia, keskustelua tai omaelämäkertoja aineiston hankintamenetelmänä. Formaalisissa tutkimusasetelmassa edellytetään enemmän kokeellisia menetelmiä ja strukturoituja kyselyjä. Haastattelun ja kyselyn idea on tuottaa tietoa siitä mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii niin kuin toimii. (Tuomi & Sarajarvi 2009, 71-72.)

Nuorten ryhmähaastattelu toimi kyselyä täydentävänä menetelmänä. Kysymykset eivät olleet täsmälleen samanlaisia jokaisessa tilaisuudessa, mutta teemana oli juuri täytetty kysely. Haastattelussa nuoret tuottivat verbaalisesti kokemuksiaan ja ajatuksiaan työpajatoiminnasta. Päätös haastattelun käyttämisestä toisena menetelmänä vahvistui kyselylomakkeen koekäytön aikana nuorten antamasta palautteesta.

Ohjaajien kyselyä täydensi haastattelu, jossa aiheena oli työpajalla järjestettävä erityisesti nuorille suunnattu toiminta ja sen toiminnan edelleen kehittäminen. Ohjausryhmän kanssa käytetyllä menetelmällä tavoittelin nuorten valmennuksen tavoitteiden suuntaa yleisellä tasolla. Nämä tavoitteet täydentävät ohjaajien tuottamaa aineistoa menetelmistä, toiminnasta ja kehittämistarpeista.

Teemahaastattelu tarjoaa tutkijalle väljyyden aiheen käsittelyyn ja toisaalta se tarjoaa mahdollisuuden rajata keskustelua. Ryhmähaastattelu tuottaa erilaista tietoa verrattuna yksilöhaastatteluihin. Ryhmähaastattelu antaa tietoa ilmiöstä, jossa jäsenet ovat olleet mukana, mutta tietoon sekoittuu ryhmän vaikutus. Haastatteluun vaikuttaa ryhmän jäsenten persoonallisuus ja ryhmädynamiikka. Jäsenten vaikutus voi olla tietoa lisäävä tai vähentävä. (Kananen 2008, 74-75.)

Ensimmäisenä kuulin nuorten työpajatoiminnan ohjausryhmän näkemyksiä siitä mitä työpajan tulisi tarjota nuorille valmentautujille pajajakson aikana. Ohjausryhmän kuuleminen tapahtui yhdessä ohjausryhmän kokoontumisessa ja paikalla oli viisi ohjausryhmän jäsentä sekä kolme Raina-säätiön työntekijää.

Aineiston keruu ohjausryhmän näkökulmaan tapahtui aivoriihi tyypillisenä yhteisöllisenä ideointina. Keskustelun aihe oli rajattu nuorten työpajatoiminnassa tavoiteltaviin asioihin. Keskustelussa ei haettu ratkaisuja tiettyyn ongelmaan, vaan olennaista oli ideoida vapaasti sitä, mitä nuorille tulisi tarjota toiminnan avulla. Alustin keskustelun nuorisolaista kerätyillä työpajatoiminnan tavoitteilla. Lisäksi kerroin ohjausryhmälle tulevasta aineiston keruusta kokonaisuutena. Keskustelussa julki tuoduille ideoille ei tarvinnut esittää perusteluita. Osallistujat saivat halutessaan jatkaa edellisen puhujan ajatusta tai tehdä uudenlaisen päänavauksen tavoitteista. Opinnäytetyön tekijä osallistui keskusteluun ja kirjasi saman aikaisesti puheenvuorojen avainsanoja keskustelun ydinsisällöstä.

Tilaisuuden jälkeen ryhmittelin keskustelussa esille nousseet avainsanat ja yhdistin ne työpajatoiminnan avustuskelpoisuutta kuvaaviin kriteereihin. Toimitin yhteenvedon ohjausryhmän kommentoitavaksi sähköpostilla. Toimitettuun yhteenvedoon en saanut jälkikommentteja. Aineistoa analysoidessani huomasin, että ohjausryhmän keskustelu olisi kannattanut tallentaa ja litteroida. Itse keskusteluun osallistuen ja siitä samaan aikaan muistiinpanoja tehden aineisto jäi kapeaksi ja sävyttömäksi.

Nuorten pajajaksoa koskevista kokemuksista keräsin tietoa sekä toimintaan osallistuvilta nuorilta että vuoden 2018 aikana pajajaksonsa päättäneiltä nuorilta. Kohdistin kyselyn Raina-säätiössä nuorille, joiden tavoitteena on avoimille työmarkkinoille siirtyminen. Näin kehitysvammaiset nuoret rajautuivat pois kyselyn piiristä.

Kysely koostui monivalintakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä. Ennen kyselyyn osallistumista, kerroin nuorille kyselyn tarkoituksen ja pyysin suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Kysely toteutettiin pajajaksolla olleille nuorille kokoamalla nuoret yhtä aikaa täyttämään paperikyselyä.

Haastattelun litterointi on tallennetun haastattelun purkamista kirjoitettuun muotoon. Litteroinnissa on erilaisia tasoja tallenteen kirjaamisen tarkkuuden suhteen. Sanatarkka litterointi on nimensä mukaan sanasta sanaan etenevää haastattelun kulun kirjaamista. Videotallenteessa voidaan kirjata myös äänen painot, eleet ja katseet. Yleiskielisessä litteroinnissa teksti muutetaan kirjakiellelle alkuperäisen murre tai puhekielen sijaan. Proposiotasolla kirjataan ainoastaan keskustelun ydinsisältö. (Kananen 2008, 80-81.)

Kyselyn jälkeen haastattelin nuoria, tallensin haastattelun ja litteroin sen. Litteroinnin tein sanatarkasti haastattelun kirjaten. Haastattelujen tallentamiseen pyysin luvan suullisesti ennen jokaista haastattelua. Koska nuoret ovat pajalla eri päivinä ja eri toimipaikoissa, kysely- ja haastattelutilaisuuksia oli yhteensä viisi. Kolmessa tilaisuudessa nuoria oli paikalla vain yksi. Yhtä nuorta en haastatellut kyselyn jälkeen, koska hänen oli vaikeaa kommunikoida vieraan henkilön kanssa henkilökohtaisista syistä.

Ryhmähaastattelut osoittautuivat hyväksi menetelmäksi täydentää kyselyä. Nuoret puhuivat kyselyssä esille nousseista asioista, mutta täydentäen tai tarkentaen siihen kirjattuja ajatuksia. Lisäksi yhteinen keskustelu synnytti vuorovaikutusta, jossa jalostui uusia ajatuksia pajatoiminnasta. Mielestäni haastattelu oli toimiva aineiston keruutapa, jossa saatoin tarkentaa ymmärrystäni nuorten ajatuksista. Nuoret vaikuttivat haastattelussa kohtuullisen avoimilta, koska uskalsivat esimerkiksi kritisoida toimintaa. Uskoakseni siihen vaikutti, se että olen nuorille tuttu kasvo, mutta ei kuitenkaan päivittäin tekemisissä nuorten kanssa.

Vastauksia ja tutkimuslupia kerätessä varmistin vastausten pysymisen nimettöminä. Nuoret jättivät vastauksensa ja tutkimuslupansa erillisinä dokumentteina tilaisuuden päättyessä.

Nuoria, jotka olivat jo päättäneensä jakson pajalla, lähestyi heidän jaksonsa aikana yksilövalmentajana toiminut ohjaaja. Yksilövalmentaja kysyi nuorelta, onko tämä halukas osallistumaan kyselyyn. Mikäli nuori antoi luvan, lähetin nuorelle kyselyn joko sähköisenä tai paperisena nuoren toiveen mukaan. Myös jakson päättäneiden kohdalla huomioitiin vastausten nimettömyys. Sähköinen lomakkeiden palautus tehtiin organisaation info-postilaatikkoon, josta organisaation toimistosihteeri tulosti vastaukset ja tutkimusluvut erillisinä dokumentteina opinnäytetyön tekijälle. Paperipostina tehdyt lomakkeiden palautukset tehtiin niin ikään toimistosihteerille, jolloin vastaukset ja tutkimusluvut pysyivät erillään.

Muokkasin kyselyä Rainassa nuorten kanssa työskenteleviltä ohjaajilta saadun palautteen perusteella (Markkanen 2018, Valve 2018 ja Heikkilä 2018). Kyselyn sisällöstä ja tutkimuksen tekemisestä antoi palautetta tutkimuksen tilaajan edustajan toimitusjohtaja (Vanharanta 2018).

Kyselylomakkeen viimeistelyvaiheessa 14.11.2018, pyysin yhdeltä pajatoimintaan osallistuvalla nuorelta palautetta siitä. Lisäksi järjestin kyselylomakkeen koetäytön 21.11.2018, johon osallistui kolme pajajaksolla ollutta nuorta. Nuoret täyttivät lomakkeen ja antoivat sen jälkeen palautetta kysymyksistä ja kyselyn tarpeellisuudesta. Keskustelussa nuoret pitivät hyödyllisenä ideaa siitä, että varsinaisessa kyselyssä voisi myös olla lomakkeen täyttämisen jälkeen aikaa keskustella yhdessä aiheesta. Täsmensin kyselylomaketta koekyselyssä nuorilta saadun palautteen perusteella.

Kyselyssä halusin kartoittaa pajajaksolla olevien nuorien tai vähän aikaa sitten pajajakson päättäneiden nuorten kokemuksia pajajaksolla. Jaoin kyselyn neljän otsikon alle: tausta, suunnitelma / tavoite, toiminta ja hyöty.

Kyselyn alussa oli kysymyksiä nuoren taustaan liittyen: ikä, sukupuoli, viimeisten opiskelu- ja palkkatyöjaksojen ajankohdat, taho, joka sai lähtemään pajajaksolle sekä oliko nuori pajajaksolla edelleen vai pajajakson päättänyt henkilö. Halusin myös tietää, mitä nuori nimesi omaksi ensisijaiseksi haasteeksi elämässään ennen pajajakson aloittamista. Tämä kysymys oli avoin.

Kyselyn toinen otsikko oli suunnitelma /tavoite. Tässä osiossa halusin vastauksen siihen, kenen tai keiden nuori mielsi asettaneen tavoitteen omalle pajajaksolleen. Lisäksi nuori valitsi pajajaksolleen asetetun tavoitteen vaihtoehtoista, jotka oli muokattu Raina-säätiön ohjaajien käyttämästä palvelujakson tavoitteiden listasta. Kysymykseen

sai valita useita tavoitevaihtoehtoja. Monivalintatehtävässä on myös avoin vaihtoehto ”jotain muuta, mitä?”, johon sai tuottaa oman vastauksen.

Kolmannen otsikon alla olevat kysymykset kartoittivat vastausta kysymykseen, millaiseen toimintaan nuori oli osallistunut pajajaksonsa aikana. Kysymys oli monivalintakysymys, jossa oli jaettu pajatoiminta pieniksi yksittäisiksi tapahtumiksi, palvelun osiksi. Myös tässä kysymyksessä on lopuksi avoin kohta, ”jotain muuta, mitä?”.

Tutkimuksen kannalta kyselyn tärkein osa oli viimeinen otsikko hyöty. Sen osion kysymyksillä keräsin tietoa siitä, kokiko nuori saavuttaneensa tavoitteitaan pajajaksolla tai oliko tavoite muuttunut jakson aikana. Avoimella kysymyksellä pyysin nuorta nimeämään toiminta, josta hän koki hyötynensä oman tilanteen kohentamisessa. Lisäksi kysyin mitä nuori haluaa tehdä pajajakson jälkeen tai millaiseen toimintaan nuori oli siirtynyt pajajaksonsa jälkeen. Organisaation toiminnan kehittämisen kannalta kyselyssä oli olennaista saada palautetta siitä, miten nuoret kehittäisivät pajatoimintaa. Siihen liittyen kyselyn viimeinen kysymys, miten tai mitä hän muuttaisi pajatoiminnassa omaan kokemukseensa peilaten.

Kolmannessa vaiheessa tein ohjaajille kirjallisen kyselyn, jolla kartoitin ohjaajien toimintatapoja ja mielipiteitä olemassa olevasta toiminnasta, kun he valmentavat nuoria työpajalla. Kysely koostui monivalintakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä. Työn tilaaja antoi palautetta ohjaajille suunnatun kyselyn sisällöstä ja tarkensin sisältöä saamani palautteen perusteella.

Ennen kyselyyn osallistumista, kerroin ohjaajille kyselyn tarkoituksen ja pyysin suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Vastauksia ja tutkimuslupia kerätessä varmistettiin vastausten pysyminen nimettöminä. Ohjaajat jättivät vastauksensa ja tutkimuslupansa erillisinä dokumentteina tilaisuuden päättyessä.

Kyselyn päätyttyä esitin ohjaajille kaksi nuorten pajatoiminnan kehittämiseen liittyvää kysymystä, joihin he vastasivat avoimessa keskustelussa. Kysymykset liittyivät olennaisesti nuorten työpajatoiminnan kehittämistarpeisiin sekä samaan aikaan työn alla olleeseen nuorten työpajatoiminnan avustushakemukseen. ”Miten nuorten ja aikuisten työpajatoimintaa käytännössä toteutetaan osittain erillisenä?” ja jatkokysymys ”Miten nuorten työpajatoimintaa voisi kehittää edelleen Raina-säätiössä?” Avustushakemuksessa viitattiin tämän tutkimuksen tekemiseen seuranta- ja arviointisuunnitelmassa. Tallensin keskustelun ja litteroin sen sanatarkasti.

Analysoin näitä aineistoja oman kokemuksen ja olemassa olevan tietoperustan avulla. Oma kokemukseni perustuu työkokemukseen Raina-säätiössä vuodesta 2000 lähtien. Olen toiminut erilaisissa ohjaus-, kehittämis- ja hallinontehtävissä tänä aikana. Ohjaustyötä olen tehnyt erilaisissa organisaatioissa ja monenlaisten asiakasryhmien kanssa vuodesta 1990 lähtien.

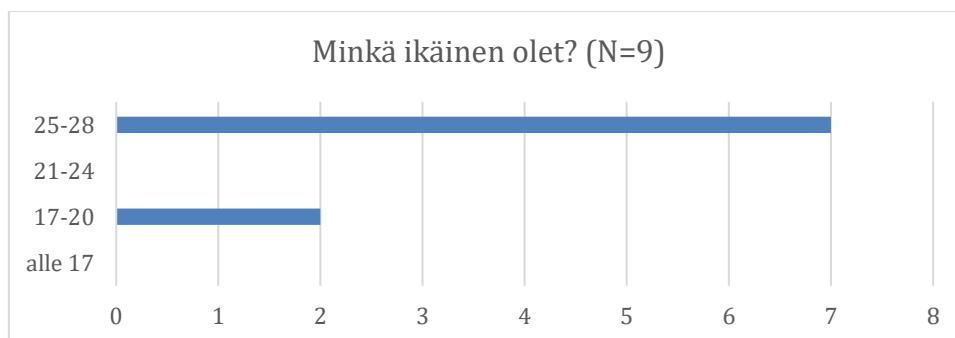
5 NUORTEN KUULEMISEN TULOKSIA

Kysymykset oli ryhmitelty neljän otsikon alle: taustaa, suunnitelma / tavoite, toiminta ja hyöty. Kun nuoret olivat täyttäneet kyselyn, kävin heidän kanssaan keskustelun siitä, millaisia ajatuksia kysely herätti.

5.1 Nuorten taustaa

Kyselyyn vastasi yhdeksän nuorta, mikä on lähes kolmannes työpajatoiminnassa vuonna 2018 olleista nuorista. Vastaajista kahdeksan oli pajajaksolla edelleen. Pajajaksonsa päättäneistä nuorista neljä antoi luvan kyselyn toimittamisesta sähköisesti tai kirjeessä ja yksi pajajakson päättäneistä palautti kyselyn.

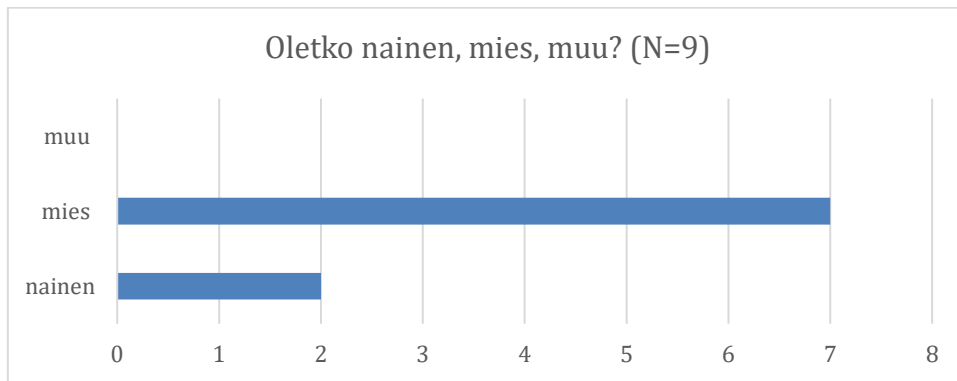
Taulukko 1. Nuorten ikäjakauma.

Seitsemän vastaajaa kuului ikäryhmään 25-28 ja kaksi ikäryhmään 17-20.

Valtakunnallisen työpajakyselyn mukaan vuonna 2017 työpajatoiminnassa oli mukana 14 300 alle 29 vuotiasta nuorta, joista alle 25 vuotiaita oli 10 600 (Bamming & Hilpinen, 2018, 10.)

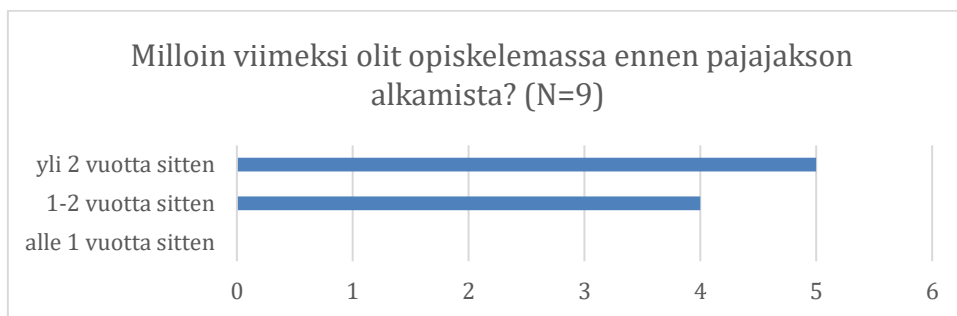
Taulukko 2. Nuorten sukupuoli.

Vastaajista kaksi oli naisia ja loput miehiä.

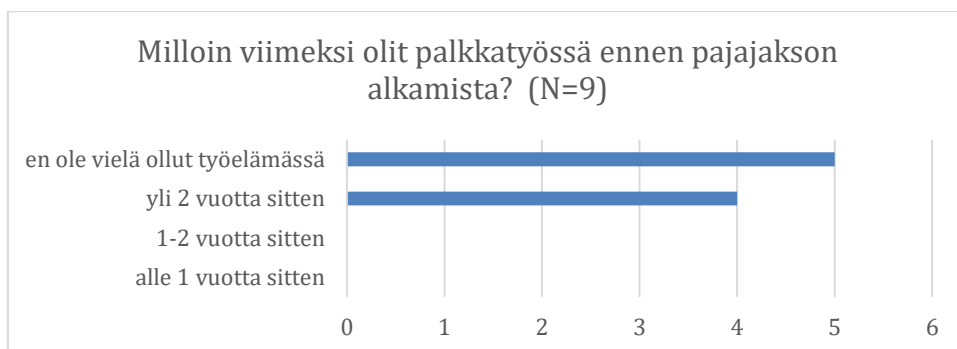
Vuoden 2017 valtakunnallisen työpajakyselyn mukaan alle 29 vuotiaista nuorista 59 % oli miehiä ja 41 % naisia (Bamming & Hilpinen, 2018, 10.)

Taulukko 3. Nuorten edellisistä opinnoista kulunut aika.

Viimeisistä opinnoista ennen pajajaksoa oli kulunut 1-2 vuotta neljän vastaajan mukaan ja yli 2 vuotta viiden vastaajan kohdalla. Vastaajissa ei ollut juuri opinnot päättäneitä tai opinnoista pudonneita nuoria.

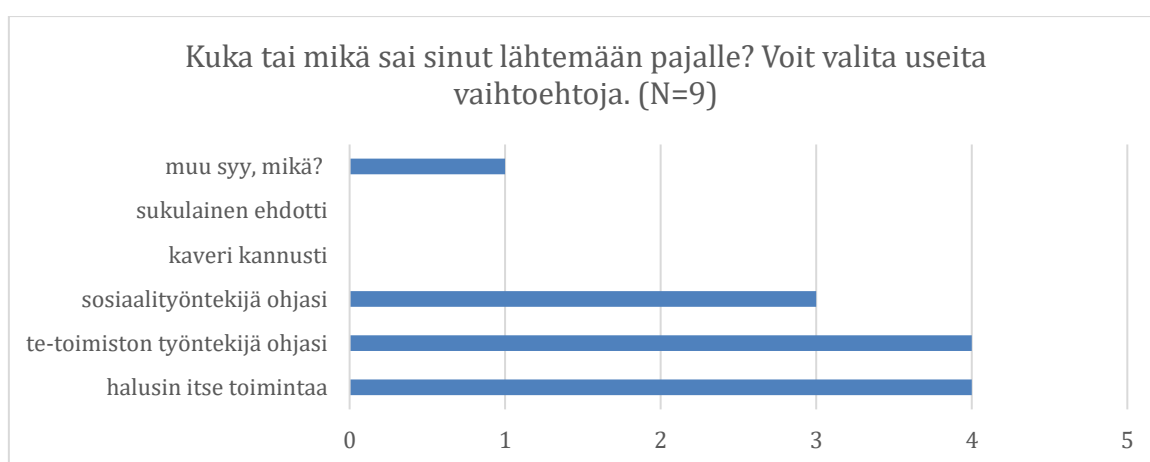
Taulukko 4. Nuorten edellisestä palkkatyössä jaksosta kulunut aika.

Vastaajista viidellä ei ollut työkokemusta palkkatyöstä ennen pajajakson alkamista. Neljällä vastaajalla oli kokemusta palkkatyöstä ennen pajajaksoa yli kaksi vuotta sitten.

Vastaajien määrä kohdassa ei lainkaan työkokemusta vaikuttaa isolta, koska vastaajista valtaosa oli 25-28 vuotiaita. Toisaalta opinnoissa olemisesta oli osalla vastaajista kohtuullisen vähän aikaa 1-2 vuotta.

Taulukko 5. Nuorten vastaukset siitä, kuka tai mikä sai hänet lähtemään pajatoimintaan.

Kysymykseen kuka tai mikä sai sinut lähtemään pajatoimintaan, sai valita useita vastausvaihtoehtoja. Neljä vastaajaa kertoi itse halunneensa toimintaan ja sama määrä vastasi TE-toimiston työntekijän ohjanneen pajalle. Kolme nimesi sosiaalityöntekijän ohjanneen toimintaan ja yksi vastaaja kertoi tulleensa etsivänuorisotyöntekijän ohjaamana.

Vastauksista päätellen nuorien tulevan usein kuntouttavan työtoiminnan palveluun pajalle, jolloin palveluun ohjaajana toimii joko sosiaalityöntekijä tai TE-toimiston työntekijä. Ilahduttavaa on vastauksissa se, että iso osa on kokenut myös itse halunneensa toimintaan mukaan.

Lähtötilanteen osalta viimeisenä kysymyksenä oli avoin kysymys siitä, miksi nuori koki olleensa työn ja opintojen ulkopuolella ennen pajajaksoa tai miksi hän oli halunnut aloittaa pajajakson. Tähän kysymykseen vastasi seitsemän nuorta.

Taulukko 6. Nuorten vastaukset kysymykseen miksi hän tuli työpajalle tai miksi hän koki olleensa työelämän, opiskelun tai muun työelämään johtavan toiminnan ulkopuolella ennen työpajalle tuloa? (N=7)

<p>Motivaatio, nuorten nimeämiä syitä työpajatoi- minnan aloittami- seen.</p>	<p>"Halusin tutustua työelämään"</p> <p>"Halusin päiviin sisältöä"</p> <p>"Halusin kokeilla erilaista hommaa"</p> <p>"Tutkinnon loppuun suorittaminen, sisältöä elämään"</p> <p>"Apua työelämässä"</p> <p>"Minulla ei ollut muutakaan tekemistä"</p> <p>"Halusin aloittaa jollain yksinkertaisella siksi että olen ollut ulkona työelämästä pitkään"</p> <p>"Kumminkin minulta löytyy motivaatiota tehdä paljon, siksi tämänoinen paja toiminta on yksinkertainen"</p>
<p>Taustaa, nuorten pohdintaa syistä mikä on joh- tanut heidän tilan- teeseensa.</p>	<p>"Olin paljon yksin kotona. sairastuin psyykkisesti ja jouduin rakentamaan koko arjen uudelleen"</p> <p>"Halusin aloittaa jollain yksinkertaisella siksi että olen ollut ulkona työelämästä pitkään"</p> <p>"Olen toki ollut työkokeiluissa mitkä ovat lähinnä menneet penkin alle, ei siksi että en haluaisi mitään tehdä vaan siksi että kotiin jääminen on ollut helpompaa"</p> <p>"Arki vie välillä voimia"</p> <p>"Sairaudet estävät työn teon"</p> <p>"Sen sijaan että päästäisivät lomalle tai kuntoutumaan yms. joudun pajoille ja näihin. todetaan etten ole työkykyinen ja siirretään toiselle pajalle tai työvalmennukseen"</p> <p>"Haluaisin töihin mutta kunto ei kestä enkä jaksa "esittää" enään kauan tervettä"</p> <p>"Kuntoutumaan"</p>

Vastaukset on ryhmitelty nuorten motivaatiosta ja taustasyistä kertoviin ryhmiin. Vastauksista tuli esille sekä syitä, jotka nuoret nimesivät motivoivan pajalle tulemista ja toisaalta pohdintaan, jossa nuoret miettivät syitä siihen, miksi he eivät ole opiskele-
massa tai työelämässä.

Motivaatiosta kertovat vastaukset vaihtelivat epätarkasta "ei ollut muutakaan teke-
mistä" hyvin yksilöityyn tavoitteeseen "tutkinnon loppuun suorittaminen". Useassa

vastauksessa nimetty motivaatio liittyy työn tekoon tai työelämään. Lähes yhtä usein vastauksissa motivaatio liittyy arkisen elämän hallintaan ”sisältöä elämään”. Näissä motivaatioissa kiteytyvät työpajatoiminnan peruspilarit työpajatoiminnan kosketuspinta työelämään ja nuoren elämäntaitojen vahvistaminen.

Neljä vastausta sisälsi viitteitä siitä pohdinnasta, miksi nuori koki olevansa sivussa työstä ja opiskelusta. Pohdinnoissa tuli esille yhden nuoren kohdalla psyykkinen sairastuminen ja siitä toipuminen. Toinen vastaaja kokee oman arjen olevan voimia vievää yksinhuoltajaäitinä. Ja vaikka arki kotona on voimia vievää, on helpompaa jäädä kotiin kuin lähteä toimintaa. Vaikuttaa että hän kärsii ristiriidasta oman jaksamisen ja halun kanssa. ”Kuntoutumaan” vastauksesta päätellen, että nuori tunnistaa ongelmia voinnissaan ja se on mahdollisesti syynä poissaoloon työstä ja opiskelusta.

Yksi nuorista pohti omia terveysongelmia ja oli turhautunut siihen, että hänet ohjataan yhä uudestaan erille pajalle tavoitteena työn löytyminen, vaikka edellisellä jaksolla on todettu, ettei hän ole työkykyinen. Hänen vastauksensa perusteella vaikuttaa siltä, että hän ei koe tulleen kuulluksi omien vaivojensa kanssa.

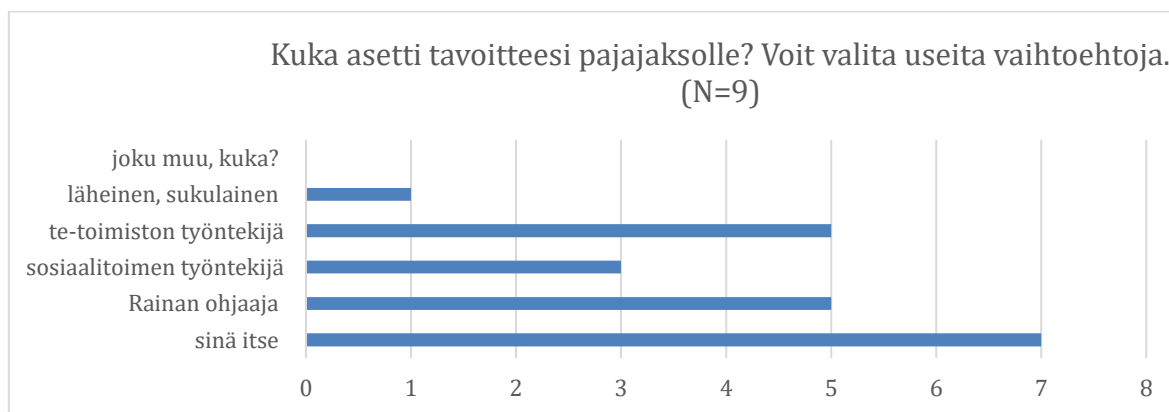
Vastauksista luen miten moninaisia nuorten lähtötilanteet ja odotukset ovat pajajakson alkaessa. Vastaukset sisälsivät hyvin erilaisia odotuksia toiminnalle, kun yhden vastauksen sisällä oli sekä toive tutkinnon suorittamisesta että kuntoutumisesta. Tai toisessa vastauksessa oli halu ja motivaatio tulla toimintaan mukaan ja samalla huoli omien voimien vähyydestä. Kun nuori tulee pajalle, on tärkeänä, että hänen kanssaan sovitetaan yhteen lähtötilanteen panokset ja odotukset toiminnan tuloksista. Tarvittaessa odotuksia ja toiveita on hyvä pilkkoa pieniksi askeleiksi ja aikatauluttaa realistiseksi.

Työpajajakso aloittamiseen liittyy valmennussuunnitelman tekeminen, jossa kunkin valmentautujan lähtötilanne ja tarpeet vaikuttavat työpajajakson tavoitteisiin sekä valmennuksessa hyödynnettävien menetelmien ja työskentelytapojen painotuksiin. Suunnitelman tavoitteiden tulee olla konkreettisia ja arvioitavissa olevia, niin lyhyen kuin pidemmän aikavälin tavoitteita. Työpajajakson alussa on usein nuoren tilanteen kartoitusjakso, jonka aikana asetettuja tavoitteita tarkennetaan valmennuksen edetessä. (Rautio 2017, 41-42.)

5.2 Nuoren suunnitelma, tavoite

Seuraavaksi kartoitin kyselyssä nuorten ajatuksia pajajakson suunnitelmista ja tavoitteista. Ensimmäiseksi kysyin, kuka oli asettanut tavoitteet nuoren pajajaksolle. Kysymykseen sai valita useita vastausvaihtoehtoja.

Taulukko 7. Nuorten vastaukset pajajakson tavoitteen asettajasta.

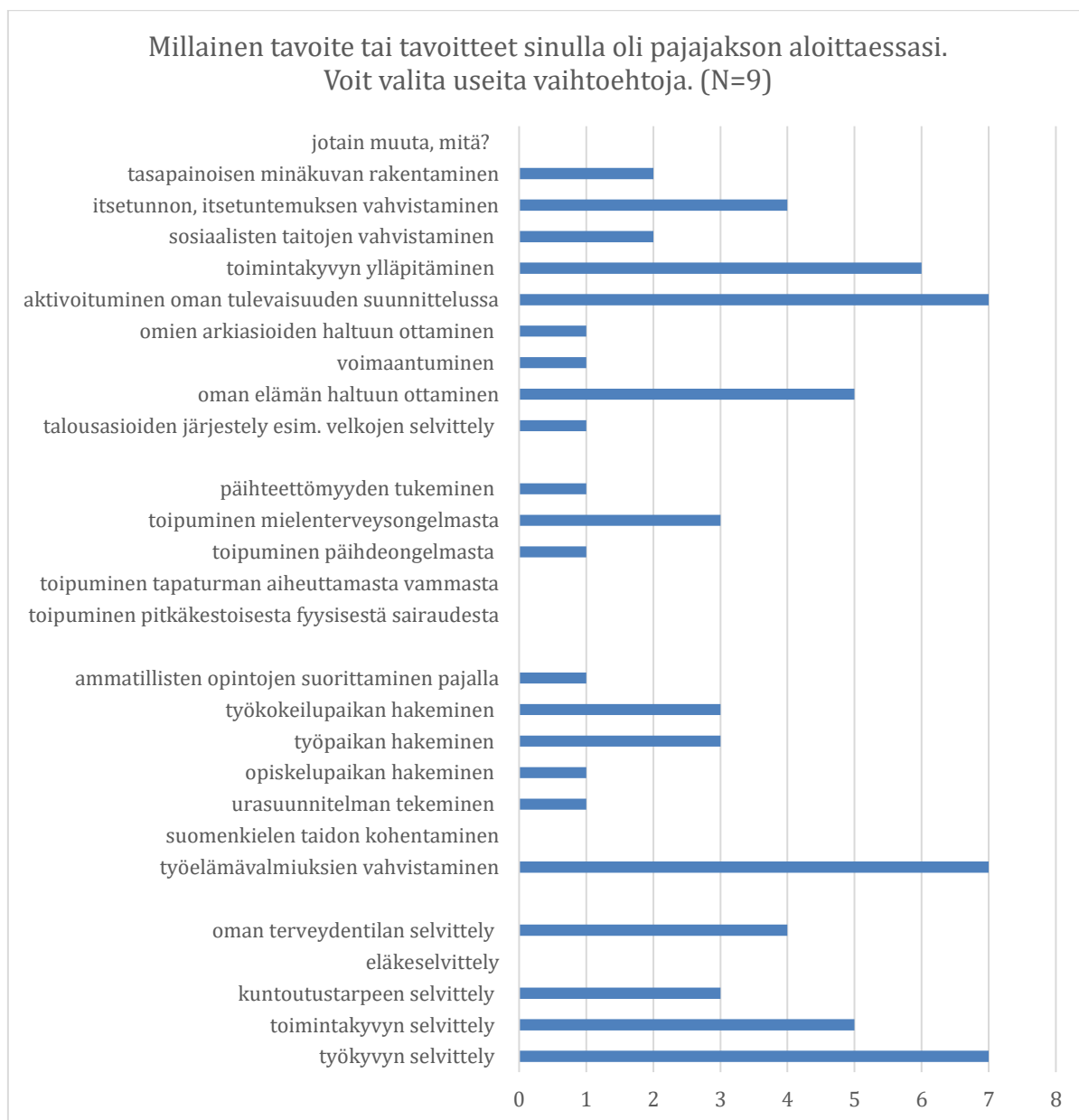

Vain kahdessa vastauksessa oli tavoitteen asettajaksi valittu yksi henkilö. Ensimmäisessä vastauksessa TE-toimiston työntekijä ja toisessa vastauksessa sosiaalitoimen työntekijä.

Vastauksissa on hienoa osallisuuden näkökulmasta se, että seitsemän nuorta yhdeksästä kokee olleensa asettamassa omia tavoitteita pajajaksolle. Ikävää on se, että kaksi nuorta ei koe osallistuneensa tavoitteidensa asettamiseen. Vastauksista näkyy se, miten nuoret kokevat tavoitteiden asettamisen olevan yhteistyötä viranomaisien ja muiden verkostotahojen kanssa. Tärkeää on kuitenkin huolehtia siitä, että tavoitteita asettaessa nuoret tulevat kuulluksi ja heidän todelliset toiveensa tulevat huomioiduksi, vaikka suunnitelmia tehdään yhteistyössä. Sitoutuminen tavoitteisiin on todennäköisempää, kun ne koetaan omiksi.

Seuraavassa kysymyksessä hain vastausta siihen mitä nuori tavoitteli jaksonsa alussa. Kysymys oli monivalintatehtävä, johon oli koottu Raina-säätiössä käytettyjä yksilöityjä tavoitteita. Kysymykseen sai valita useita vastausvaihtoehtoja. Tavoitteita oli ryhmitelty niin että siitä löytyi työ- ja toimintakyvyn arviointiin liittyviä tavoitteita, työelämään siirtymistä edistäviä tavoitteita, pitkäkestoisia tavoitteita, jotka liittyvät terveydellisiin asioihin sekä tavoitteita, jotka liittyvät elämäntaitoihin ja nuoren kasvuun. Kyselyssä ei ollut edellä mainittuja ryhmittelyn otsikoita, joten nuoret näkivät listan yksilöidyistä tavoitteista sekä kohdan ”jotain muuta, mitä?”.

Taulukko 8. Nuorten vastaukset tavoitteistaan pajajakson alkaessa.

Kaikki nuoret valitsivat useita tavoitteita ja tavoitteita eri tavoiteryhmistä. Joissakin vastauksissa oli tavoitteita jokaisesta ryhmästä. Näin samassa vastauksessa saattoi olla sekä tavoitteita, jotka tähtäsivät työelämään siirtymiseen ja tavoitteita, jotka liittyivät työkyvyn selvittelyyn.

Näen vastauksissa suuria ja jopa ristiriitaisia odotuksia toiminnan suhteen. Jotta näistä odotuksista ei seuraa pettymyksiä, on tavoitteet laitettava nuoren kanssa aika-
taulullisesti järjestykseen. Lisäksi on tärkeää tarkastaa mitä nuori tarkoittaa valitessaan tavoitteekseen esimerkiksi ”oman elämän haltuun ottaminen”. Vastaukset

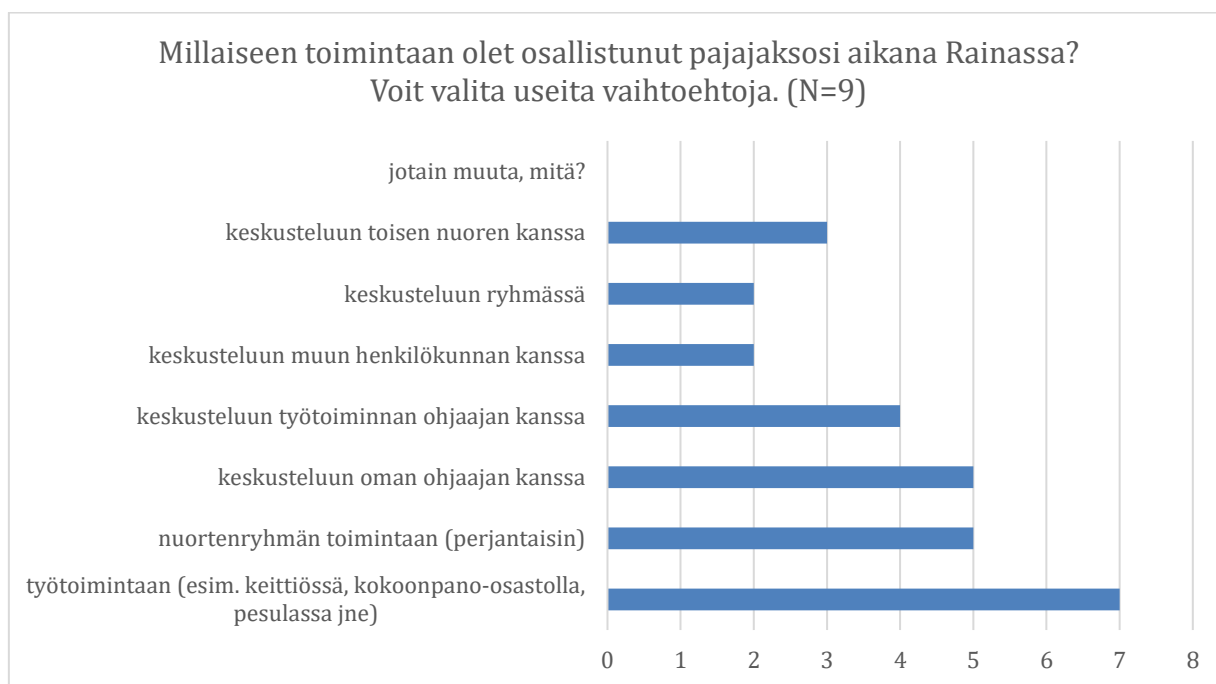
kertovat myös yksilövalmentajan roolin tärkeydestä erityisesti pajajakson alussa. Hänen tulee yhdessä nuoren kanssa sanoittaa ja yksilöidä nuoren odotuksia.

Se että nuorilla on monenlaisia tavoitteita ei yllätä. Se saattaa kertoa siitä, että nuoren lähtötilanne ja sen mukaan tavoitteen asettaminen on epäselvä. Tai siitä että nuorella taustalla on erinäisiä haasteita, epävarmuutta, tietämättömyyttä. Jotta voimme paja-toiminnassa tukea nuoria saavuttamaan onnistumisia ja tunnetta eteenpäin menosta on tavoitteen oltava kohdallaan. Tavoitteen asettamisessa pitää keskittyä yhteen asiaan kerrallaan ja tehdä se realistisissa mittasuhteissa ja aikataulussa. Tämän asian selkiyttäminen on yhtä tärkeää nuoren kuin hän verkostonsa kanssa.

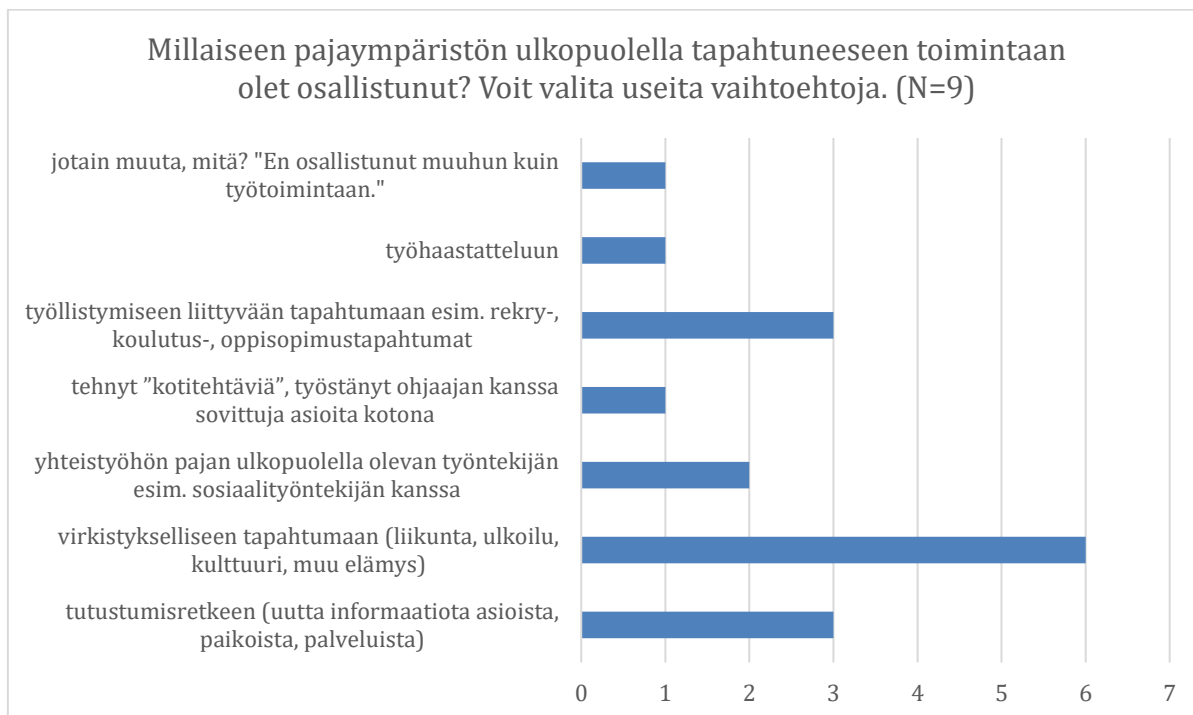
5.3 Nuoret ja toiminta pajalla

Kyselyn kolmannessa osassa nuoret vastasivat siihen millaiseen toimintaan he olivat osallistuneet työpajajaksolla ollessaan. Kysymys oli monivalintatehtävä, johon oli koottu Raina-säätiössä tarjolla olevia toimintamahdollisuuksia ja Raina-säätiön ulkopuolelle suuntautuvia toimintoja. Kysymykseen sai valita useita vastausvaihtoehtoja.

Taulukko 9. Nuorten vastaukset siitä millaiseen toimintaan hän on osallistunut Raina-säätiön pajalla.

Taulukko 10. Nuorten vastaukset siitä millaiseen Raina-säätiön ulkopuolella järjestettyyn toimintaan nuori on osallistunut.

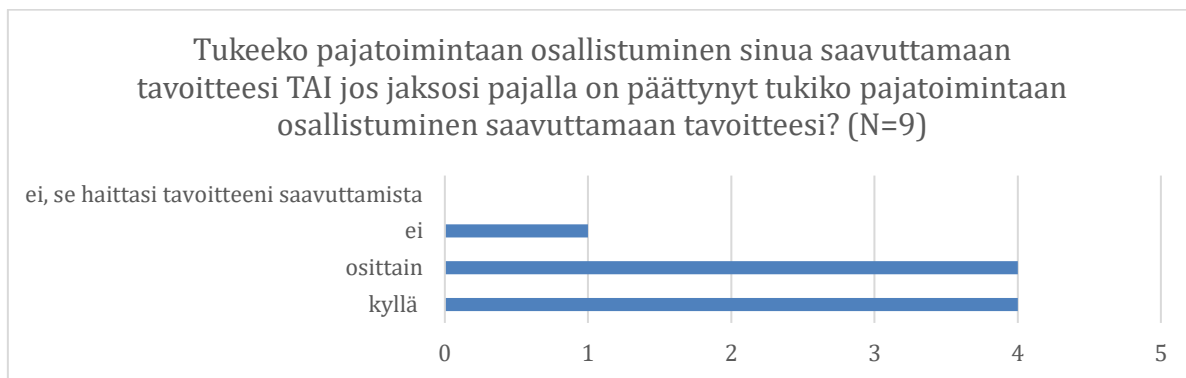

Kahdeksassa vastauksessa nuori kertoi osallistuneensa sekä Raina-säätiössä järjestettyyn toimintaan että Raina-säätiön ulkopuolelle suuntautuneeseen toimintaan. Vain yksi vastaaja kertoo osallistuneensa ainoastaan työtoimintaan. Kysymyksellä halusin kartoittaa, millainen toiminta nuorille on jäänyt mieleen pajajaksolta. Vastausten perusteella osallistuminen työtoimintaan ja virkistykseen tapahtumiin ovat vahvimmin nuorien mielessä. Kysymyksessä olevat vastausvaihtoehdot eivät toisiaan poissulkevia vaan saattavat toteutua samaan aikaan yhdessä toiminnassa. Esimerkiksi tutustumisretki teatterin kulissemiin voi olla informatiivinen ja virkistävä. Sen aikana voi syntyä keskustelua sekä ryhmässä että yksittäisen nuoren kanssa. Asiat, jotka jäävät mieleen ovat olleet jollain tapaa vastaajalle merkityksellisiä. Toivoin tämän kysymyksen virittävän nuoria seuraavassa osiossa olevaan kysymykseen, siitä mistä heille on pajajaksolla ollut hyötyä.

5.4 Nuoret ja toiminnan hyöty

Kyselyn viimeisessä osassa halusin poimia ajatuksia siitä, millaisia kokemuksia nuorilla oli pajatoiminnan hyödyistä.

Taulukko 11. Nuorten vastaukset kysymykseen tukeeko pajatoimintaan osallistuminen hänen tavoitteen saavuttamistaan.

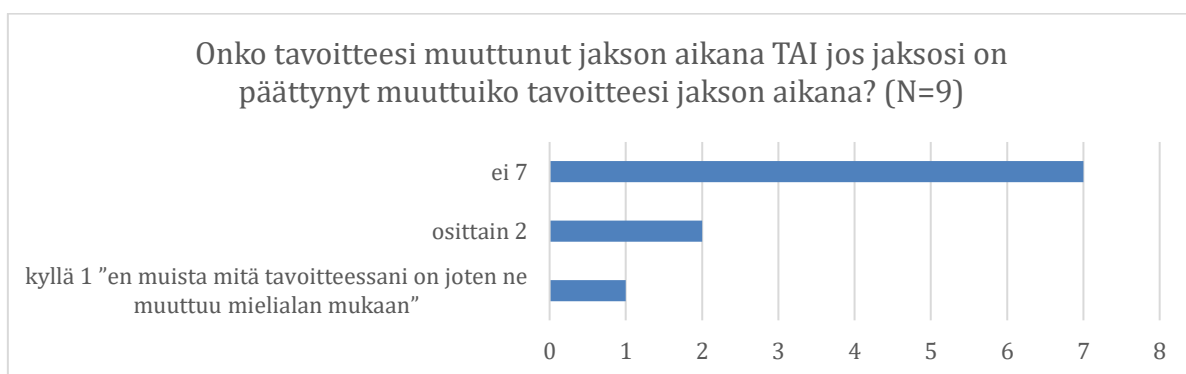

Kahdeksan nuorta vastasi pajatoimintaan osallistumisen tukeneen tai osittain tukeneen oman tavoitteen saavuttamista. Yksi nuorista ei kokenut edenneensä tavoitteen suuntaisesti pajatoimintaan osallistumalla.

Tässä kysymyksessä olisi voinut olla yhtenä vastausvaihtoehtona ”en osaa sanoa”, koska kysymys oli hankala ja joidenkin tavoitteiden saavuttamista on vaikeaa mitata. Esimerkiksi ”aktivoituminen oman tulevaisuuden suunnittelussa”, jonka seitsemän nuorta valitsi tavoitteeksi. Mahdollisesti kohta ”osittain” on vastaus hankalasti arvioitavien tavoitteiden toteutumiseen.

Toisaalta vastaukset ”osittain” tai ”kyllä” voi tulkita positiivisina tuloksina siitä, että nuoret kokevat hyötyvänsä toiminnasta ainakin jonkin verran.

Taulukko 12. Nuorten vastaukset kysymykseen onko oma tavoite muuttunut jakson aikana.

Kysymykseen siitä onko nuoren tavoite muuttunut pajajakson aikana seitsemän nuorta vastasi ei, kaksi osittain ja yksi vastasi kyllä. Vastaukset herättävät kysymyksen siitä antaako pajatoiminta uutta tietoa nuorelle hänen tilanteestaan ja tavoitteesta. Mikäli nuori saisi uutta tietoa omista voimavaroista tai kehittämistarpeista tai kyvykkyydestä olisi luonnollista, että myös omat tavoitteet muuttuisivat jakson aikana.

Toisaalta vastauksista ei voi päätellä sitä kuinka kauan nuoret ovat olleet jaksolla, onko uuden tiedon saanti ollut mahdollista.

Tässä kysymyksessä olisi voinut olla yhtenä vastausvaihtoehtona ”en osaa sanoa”, koska kysymys oli hankala ja tavoitteet saattavat muuttua toiminnan myötä vähitellen. Myöhemmin saattaa olla vaikeaa muistaa tai erottaa mikä oli alkuperäinen tavoite. Keinona tavoitteen muutoksen seurantaan on tavoitteen tai tavoitteiden säännöllinen arviointi, päivittäminen ja dokumentointi.

Kysymys siitä millainen tai mikä toiminta nuorta hyödytti pajajaksolla, oli avoin kysymys.

Taulukko 13. Nuorten vastaukset avoimeen kysymykseen millainen toiminta häntä on tai oli hyödyttänyt pajajakson aikana oman tavoitteen saavuttamisessa. (N=8).

Tekeminen	”Tykkäsin olla keittiöpuuhissa, oppisin samalla ruuan laitosta.” ”Eri aktiviteetit.”
Sosiaalinen kanssakäyminen	”Sosiaalisuus.” ”Tänne on mukava tulla, ihana ilmapiiri ja ryhmä. Vaikka olisi poissa niin ne saa selvitettyä yhdessä 😊” ”Sosiaalinen kanssakäynti helpotti ahdistusta ja stressiä ja se tapahtui työn ohessa.” ”Sai jutella oman ohjaajan kanssa. ohjaaja kehui ja tsemppasi.”
Ei hyötyä	”Vielä ei mikään. toki opin esim. pyykki asioita mutta ei ne minua paranna. aikaiset heräämiset, stressi kiire, aamu pahoin vointi yms vaikeuttaa vain elämää”
Tulokset	”Tutkinnon loppuun saattaminen, terveyden tilan kartoitus”
Tuki arjen hallintaan	”Säännölliset työajat”

Vastaukset on ryhmitelty tekeminen, sosiaalinen kanssakäyminen, ei hyötyä, tulokset, tuki arjen hallintaan ryhmiin. Vastauksissa tuli esille kanssakäymiseen liittyviä positiivisia kokemuksia useista vastauksista. Nuorten kokemat toiminnan hyötyä tuottavat elementit olivat kovin erilaisia. Koska lähtötilanteet ja odotukset ovat nuorilla erilaisia lienee keskeisintä varmistaa nuoren kuulluksi tuleminen. Sen jälkeen on mahdollista suunnitella toimintaa nuoren tavoitteista tukevaksi.

Kyselyn toiseksi viimeinen kysymys koski tulevaisuutta. Kysymyksellä halusin selvittää mitä nuoret tavoittelivat pajajakson jälkeen tai jos pajajakso oli päätynyt mitä hän oli ryhtynyt tekemään. Kysymys oli avoin kysymys ja siihen vastasi kahdeksan nuorta.

Taulukko 14. Nuorten vastaukset avoimeen kysymykseen, mitä hän halusi tehdä tai oli ryhtynyt tekemään pajajakson jälkeen. (N=8).

En osaa sanoa	"Paja jakso on alussa. en osaa sanoa vielä."
Työ tai opiskelu	"Hakeutua töihin tai opiskelemaan, että saisi koulutuksen mikä työllistää" "Saada työpaikan tai työkokeilu paikan." "Työllistyminen." "Löytää opiskelupaikan ja alottaa valovalmennuksen"
Muu toiminta	"Aloitin CRT-terapian ja kuoroharrastuksen." "Haluan johonkin saman tapaiseen että saan työelämästä kunnolla kiinne."
Muuta	"Nukkua. olen jo aikoja sitten kyllästynyt"

Vastaukset on ryhmitelty sisällön mukaan: en osaa sanoa, työ tai opiskelu, muu toiminta ja muuta ryhmiin. Syrjäytymisriskin näkökulmasta suurin osa jatkotavoitteista vaikuttaa positiivisilta, koska nuoret haluavat aktivoitua ja tulla osalliseksi yhteiskunnan toimintaan. Kyselyn perusteella on mahdotonta sanoa mikä merkitys pajajaksolla on ollut tähän toiveeseen. Uskon kuitenkin, että pajatoimintaan osallistuminen on aktivoinut nuoria jollain tavalla ja näin vaikuttanut ainakin osittain jatkotavoitteeseen.

Siirtymävaihe pajalta seuraavaan toimintaan on mielestäni samankaltainen nivelvaihe kuin opiskelussa tapahtuvat siirtymät peruskoulusta toisen asteen opintoihin tai toisen asteen opinnoista työhön tai jatko-opintoihin. Erityistä tässä tilanteessa on se, että pajanuoret ovat pääsääntöisesti jo kokeneet epäonnistumisia siirtymävaiheissa tai elämässään. Tämän vuoksi pidän tärkeänä yksilövalmentajan antaman tuen jatkumista siirtymävaiheessa. Uskon, että tällä varmistettaisiin pajajakson aikana nuorelle vahvistuneen aktivoitumisen kasvu yhä edelleen ja näin muutoksista tulisi kestäviä.

Nuori, joka haluaa jatkossa nukkua, on ehkä syystäkin kyllästynyt, koska toistuvat pajajaksot eivät ole tuottaneet vastauksia tai selityksiä hänen tilanteelleen. Vaikuttaa siltä, kuin hänelle tarjottaisiin palveluja olemassa olevia hyvinvointipalveluja palvelutarjottimesta, vaikka hänen kokemuksensa mukaan nämä keinot on jo käytetty ilman

koettua hyötyä. Hänen kannaltaan hyöty palvelusta saattaisi käynnistyä todellisesta kuulluksi tulemisesta tai yhden henkilön koordinoimasta palvelupolusta.

Mikäli palveluntuottaja tunnistaa huonosti nuoren tarpeita, palvelut eivät edistä nuoren tilannetta. Pahimmillaan ne saattavat heikentää nuoren asemaa työnantajan silmissä ja nakertavat hänen itseluottamustaan koulutus ja työuran suhteen. Toiminnan päämääräksi voi muodostua itse toimenpiteissä oleminen varsinaisten pitkän tähtäimen tavoitteiden sijaan. Tällainen ”toimenpidekaruselli” saattaa johtaa siihen, että nuorelle syntyy ristiriitaisia palvelu- ja ohjauskokemuksia. (Haikkola, Näre & Lähteenmaa, 2018, 55-73.)

Ohjaamon kaltaiset yhden luukun palvelut eivät ole ongelmattomia, jos niissä ei ole riittävästi resursseja. Olennaisempaa nuorien näkökulmasta on yhden henkilön tuottamat palvelut, joissa jatkuvuuden takaisi kontakti yhteen työntekijään, eivät institutionaaliset tai organisatoriset järjestelyt. (Aaltonen, Berg ja Ikäheimo 2015, 130.)

On positiivista, että vastaukset jatkosuunnitelmista painottuivat työ- tai opiskelutoiminnan suuntaan tai muuhun aktiviteettiin. Mutta ainakin yhtä kiinnostavaa olisi ollut tietä, mitä millaisia eväitä nuoret ovat saaneet tai tavoittelevat pajajaksolta omaan elämäänsä. Se lienee myös asia, joka on abstraktiudessaan hankala sanoittaa, saati sitten mitata tai muuten arvioida. Nuoren saamat taidot ja kokemus tai nuoressa tapahtuva muutos on se olennainen asia johon, pajatoiminnalla tulisi tähdätä. Se on myös seikka, joka kantaa nuorta vielä pajatoimintaa seuraavan askeleen jälkeenkin.

Viimeinen kysymys kyselyssä oli avoin kysymys siitä, miten nuoret muuttaisivat tai kehittäisivät nuorten valmennusta Raina-säätiössä oman kokemuksensa perusteella. Kysymykseen vastasi kuusi nuorta.

Taulukko 15. Nuorten vastaukset avoimeen kysymykseen, mitä muuttaisit Raina-säätiön pajatoiminnassa oman kokemuksesi perusteella? Miten kehittäisit nuorten ohjaamista Raina-säätiön pajoilla? (N=5)

<p>Ei muutosehdotuksia</p>	<p>”En lähtisi muuttamaan mitään, tämä on siitä todella hyvä että täällä nuorten on keskusteltava eivätkä ole 24/7 some maailmassa.”</p> <p>”En muuttaisi mitään toistaiseksi.”</p>
----------------------------	---

Muutosehdotuksia ja perusteluita	<p>"Tällaista toimintaa on hyvin vaikeaa saada kaikille mieluisaksi joten panostaisin ajoittaisiin mielipidekyselyihin ja vapaaehtoiseen viriketoimintaan.</p> <p>"Koska jos työtoiminta ei ole mieluisaa niin se kannusteraha mitä työtoiminnasta saa ei riitä kannustamanaan työtoiminnassa käymiseen ja jos mahdollista niin työn pitäisi simuloida oikeaa työtä."</p> <p>"Paja on tylsä. kokoon pano varsinkin."</p> <p>"Miettikää tapoja piristää. esim. yhdellä pajalla katsoimme leffoja samalla kun kokosimme."</p> <p>"Sitten on ollut paikka missä tehtiin (<i>kokoonpanotehtäviä</i>) tietty määrä päivässä jos sai valmiiksi sai lähtä"</p>
Toive muutoksesta, konkretia puuttuu	<p>"Nuorten omat mieltymykset pitäisi ottaa huomioon."</p>
Palautetta toiminnasta	<p>"Että jokainen nuori saisi kokeilla onko paja sopiva paikka. jos vaikka löytyisi työ / opiskelu paikka."</p> <p>"Ruoka on ihan ok. ohjaajat mukavia. ja uusi ohjaaja on seurallinen. piristävää. kiihtos"</p>

Vastaukset on ryhmitelty sisällön mukaan ryhmiksi: ei muutosehdotuksia, muutosehdotuksia ja perusteluita, toive muutoksesta konkretia puuttuu, palautetta toiminnasta.

Ei muutosehdotuksia vastauksissa ensimmäinen vastaaja ei muuttaisi mitään tois-
taiseksi. Vastaus viitanee siihen, että nuori on ollut vasta vähän aikaa pajalla. Toinen
vastaaja perustelee ei toivo muutoksia, koska toiminta tukee toisten ihmisten kohtaa-
mista sen sijaan, että nuori olisi sosiaalisen median äärellä koko päivän.

Toive muutoksesta, mutta konkretia puuttuu vastauksessa, nuori toivoo nuorten
omien mieltymysten huomioon ottamista. Tämän nuoren vastauksia tutkiessani, arve-
len nuoren kokeneen toiminnan yksipuolisena, koska hän ei ole vastaustensa perus-
teella osallistunut muuhun kuin työtoimintaan. Toisaalta Raina-säätiön toimintamah-
dollisuuksia listatessani, koen että mahdollisuuksia on, mutta jostain syystä nuori ei
ole tiennyt niistä tai tarttunut niihin.

Palautetta toiminnasta vastauksessa on toive siitä, että muutkin nuoret saisivat mahdollisuuden kokeilla pajatoimintaa ja siitä mahdollisesti saatavaa hyötyä. Vastauksessa on positiivinen viire ja arvelen, että vastaaja on ollut tyytyväinen omaan työpajajaksoonsa. Jos päätelmä on oikea, on hienoa, että vastaaja on halukas suomaan muillekin nuorille tämän vaihtoehdon. Oman kokemukseni mukaan ennakkoluulottoman kokeilemisen kautta saavutetaan välillä yllättäviäkin tuloksia. Ennakoasenteet esimerkiksi nuoren kiinnittymättömyydestä toimintaan tai pajajakson tuloksettomuudesta nuorille aiempien huonojen kokemusten perusteella, eivät ennusta uuden tilanteen onnistumista tai hyötyä. Nuorille tulisi antaa uusia mahdollisuuksia kokeilla esimerkiksi pajatoimintaa, vaikka takuita toiminnan hyödystä ei aloittaessa olisi. Nuorille suunnatun oman toiminnan merkitys pajalla on tärkeää vertaistuen näkökulmasta. Esimerkiksi tämän nuoren rohkaiseva kannustus kokeilemisen mahdollisuudesta voi olla merkityksellinen muille nuorille. Yksi vastaajista toteaa myös toiminnassa olevia hyviä asioita, kuten ruoka ja ohjaajat.

Muutosehdotuksia ja perusteluita vastauksissa on selkeitä kehittämisideoita. Ensimmäinen vastaajista pitää nuorille suunnattuja mielipidekyselyjä tarpeellisina. Samoin hän toivoo panostusta vapaaehtoiseen viriketoimintaan. Näillä elementeillä hän arvelee pajatoiminnan vastaavan useamman nuoren tarpeisiin, koska toimintaa on muuten hankala saada kaikkia miellyttäväksi. Työtoiminnan kehittämisestä hän esittää toiveen, jonka mukaan sen tulisi simuloida oikeaa työtä. Hänen mukaansa edes toiminnasta maksettava kannusteraha ei motivoi, jos työtoiminta ei ole mieluisaa.

Toinen vastaaja esittää myös kehittämisideoita erityisesti tylsään kokoonpanotyöhön. Hänen mukaansa kokoonpanotyötä voisi piristää nuorille sopivalla oheistoiminnalla, esimerkiksi elokuvia katsomalla.

Nuorten ehdottamat kehittämistoiveet ovat konkreettisia ja perusteltuja. Säännöllisten nuorten kuulemisen avulla toiminnan mielekkyyttä on mahdollisuus seurata ja tarvittaessa kehittää koko ajan. Toive vapaaehtoiseen viriketoimintaan panostamisesta herättää itselle ajatuksen siitä, että kerran viikossa kokoontuvan nuorten ryhmän toiminnasta tiedottamista pitää suunnata tehokkaammin nuorille.

Työtoiminnan ja erityisesti kokoonpanotyön mielekkyys nuorille on kyseenalaista ainakin silloin, kun nuori kokee, että pajatoiminnassa ei ole muita toimintamahdollisuuksia. Arvelen, että yhtenä syynä kokoonpanotyön tylsyyteen verrattuna muuhun

työtoimintaan, on se, että toiminnassa ei ole juurikaan mahdollisuutta oppia uutta tai suurtakaan vaihtelevuutta. Uskon, että nämä elementit olisivat suurelle osalle nuoria tärkeitä. Nuoret puhuivat tästä asiasta myös kyselyn täyttämistä seuranneessa keskustelussa.

5.5 Kyselyn täyttämisen jälkeiset ryhmähaastattelut

Kyselyn täyttämisen jälkeen pyysin paikalla olleita nuoria kertomaan ajatuksiaan kyselystä. Kysyin, millaisia ajatuksia kysely herätti? Oliko kyselyssä joitain erityisen vaikeita kysymyksiä? Mitä Raina-säätiössä voitaisiin tehdä toisin nuoria ohjattaessa ja mikä olisi paras tapa järjestää nuorille suunnattua yhteistä toimintaa, kun nuoria on kaikissa kolmessa toimipaikassa? Kysymykset eivät olleet jokaisessa ryhmähaastattelussa täysin samanlaisia, mutta tavoitteena oli saada nuoret puhumaan, siitä miten he kokevat pajatoiminnan Raina-säätiössä. Ryhmähaastattelu tilanteita oli neljä, joista kahdessa oli yksi nuori paikalla. Näissä tilanteissa puhe kääntyi herkästi koskemaan nuoren henkilökohtaista tilannetta.

Yksi nuorista totesi, että kysely oli mieltä avaava ja se sai miettimään miten tätä palvelua voisi parantaa. Hän toi myös myöhemmin keskustelussa esille aika ajoin toistettavien kyselyjen tärkeyden. Kyselyistä tulee hänen mukaansa tunne, että voi vaikuttaa toimintaan

”koska ajatus jo et pystyy vaikuttamaan auttaa motivoimaan”.

Kahdessa ryhmähaastattelussa nousi esiin viriketoiminnan tarpeellisuus. Virike- tai virkistystoiminnan hyötyinä nuoret mainitsivat sosiaalisten kontaktien harjoitteluksen

”koska sosiaalinen kanssakäyminen parantaa ihmisen kontakteja työelämääinkin”,

stressiä laskeva vaikutus

”mun mielest viriketoiminta vois auttaa siinä ettei stressais niin paljon koska siis mulla on uniongelmia mitkä pahenee ku mä stressaan ja mä stressaan ihan kaikkee niin niin sitte siis sellane yksinkertasestia auttaa ku on viriketoimintaa”,

tuo vaihtelua työtoimintaan

”enemmän mieluisii kokemuksiä ainakin nuorille niin sitte se vois niin kun niin se vois helpottaa sitä työhön hakeutumista ja sosiaalisiin kontakteihin ylläpitämistä ja auttaa myös työnhaussa”

”samaa aikaan meil ois kilpailui leikkimielisii”,

se saa yksinäisetkin nuoret juttelemaan

”koska siis semmoset sit taas saa niinku yksinäisetki niinku nuoret taas juttelee toisten kans ja sitte ne rupee vapa-ajallaki tyyliin niinku hengaileen ja tälleen”,

rennompi olo eri ympäristössä ja toiminnassa

”porukat on ehkä vähän rennompii ja nii ja sit tulee ehkä juteltuu enemmän”.

Esimerkkeinä virikkeellisestä toiminnasta keskusteluissa nousivat esille frisbeegolf, kessällä grillaaminen, ulkoileminen ja kalastus.

Toinen ryhmä puhui työtoiminnan sisällön merkityksestä. Kokoonpanotehtävät koettiin masentavana, ei-motivoivana, liian toistuvaa

”ei siinä opi yhtään mitään se on vaan sitä samaa”.

Vastavuoroisesti keittiössä oleva nuori kertoi saavansa erilaisia tehtäviä

”jos annetaan ihan uus tota vaik työtehtävä ja sit kysytään niin ku pomolta et miten se tehään pomo niin kun näyttä silleen et sä opit sen muutamast kerrast”.

Keskustelijat pitivät virikkeellistä toimintaa keinona saada vaihtelua kokoonpanotyöhön. Yksi nuorista kertoi, miten toisella pajalla oli elokuvien katselulla elävöitetty samana toistuvaa työtä. Hänen mukaansa elokuvat avasivat myös mahdollisuuden sosiaalisuuteen, kun olisi yhteinen aihe, josta puhua.

Nuoret näkivät virike- tai virkistystoiminnassa monenlaisia hyötyjä ja itse olen samaa mieltä sen laajoista ja positiivisista vaikutuksista. Erilaisessa ympäristössä ja toiminnassa jokaisella henkilöllä on mahdollisuus ottaa uusi rooli. Esimerkkejä uusista roolituksista: ohjaaja voi muuttua ohjattavaksi keilaradalla tai nuori voi toimia teknisenä asiantuntijana tietotekniikan käyttäjänä tai koko ryhmä voi olla samalla tasolla opiskelemassa uusia asioita. Uusi toiminta haastaa hyvällä tavalla kanssakäymiseen koska tilanne ja toiminta on erilaista kuin tavallisena pajapäivänä. Lisäksi näen virkistystoiminnan hyötynä sen, että se saattaa avata uusia harrastuskohteita tai -ryhmiä nuorelle, joihin yksin lähteminen voi olla hankalaa.

Työtoiminnan suhteen keskustelu antoi itselle uutta näkökulmaa työtoiminnan sisältöihin ja erityisesti nuorten vahva kritiikki kokoonpanotöitä kohtaan yllätti. Nuorten perustelut olivat hyviä, samoin rakentavat kehittämisideat. Tämä on yksi asia, josta

toivon, että organisaatiossa jatkossa keskustellaan ja toimintaa tämän suhteen kehitetään.

Tutkimusta suunnitellessani haastattelin nuorisotoimen ylitarkastaja Erik Häggmania tutkimusasetelmaa muovatessani. Häggmanin mukaan tilastotietoa syrjäytymisriskissä olevista nuorista on runsaasti. Sen sijaan nyt tarvitaan tietoa siitä mitä nuoret kertovat siitä, millä on ollut merkitystä pajatoiminnassa tai mitä he kertovat odottavansa pajatoiminnalta. Tarvetta on tarinoille, jotka tarkastelevat pajatoimintaa lähinnä nuoren, mutta myös laajemmasta näkökulmasta. Haasteena nuoren kuulemisessa on Häggmanin mukaan on se, että saa nuoret kertomaan muutakin kuin sen, että paja on heille merkityksellinen paikka. (Häggman 2018.)

Ensimmäisessä kyselyn täyttämisen jälkeen, yhden nuoren kanssa käydyssä keskustelussa, nousi esille hänen halunsa kertoa kyselyssä enemmän omasta taustansa

”mä olisin halunnu selvittää sitä mun tilaa enemmän miks mä on niinku tullu”.

Nuori oli jaksansa alussa ja kertoi olevansa tyytyväinen toimintaan, saamaansa ohjaukseen ja kertoi osallistuneensa vaihtelevaan toimintaan. Toiveena hänellä oli pajatoiminnan suhteen jatkosuunnitelman tekeminen

”toivottavast täst sais semmosen järkevän niinku kaaren sinne jatkoon”.

Toinen yksin haastatelluista nuorista kertoi myös jonkin verran omasta tilanteestaan. Hän kertoi olevansa tyytyväinen toimintaan, ohjaajaan ja ryhmään, jossa hän oli. Hän ei tuonut esille toiminnan kehittämistarpeita.

6 OHJAAJIEN JA OHJAUSRYHMÄN AJATUKSET TOIMINNASTA JA SEN TAVOITTEISTA

Ohjausryhmän ja nuorten kuulemisen jälkeen täydensin aineistoa nuoria työpajalla valmentavien ohjaajien näkemyksillä.

6.1 Ohjaajien kuuleminen

Kaikki Raina-säätiön kahdeksan ohjaajaa vastasivat kyselyyn. Kuusi ohjaajaa organisaation sisäisen kuntoututyöryhmän kokoontumisessa ja kaksi ohjaajaa oman työnsä lomassa. Yksi vastaajista koki vastausajan olevan yhteisessä kokoontumisessa liian

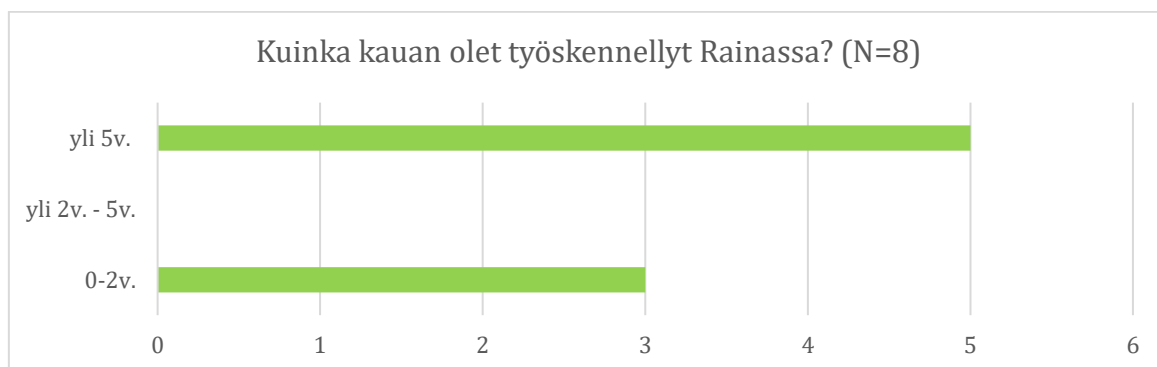
lyhyen. Tämä oli hyvä huomio, olisin voinut esitellä ja alustaa kyselyn yhteisessä koontumisessa ja ohjaajat olisivat voineet palauttaa kyselyn sovitussa aikataulussa. Kerroin ohjaajille, että aiheeseen liittyvää pohdintaa saa toimittaa myös myöhemmin minulle.

Kyselyssä halusin kartoittaa ohjaajien olemassa olevia toimintatapoja nuorten valmennuksessa ja saada heidän kehittämisideoitaan toimintatavoista ja nuorten pajajakson sisällöistä.

6.2 Taustaa

Taustakysymyksinä kartoitin ohjaajien työkokemuksen määrää Raina-säätiössä ja tarvetta nuorten ohjaamistyön kehittämisiin.

Taulukko 16. Ohjaajien työkokemus Raina-säätiössä.

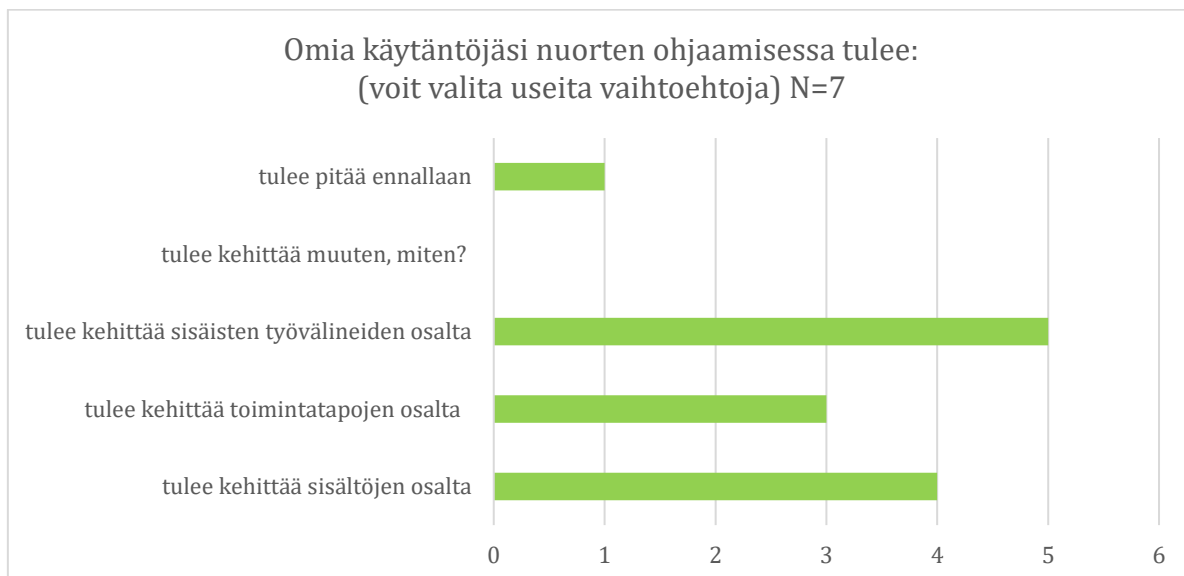

Vastaajista viisi on työskennellyt Raina-säätiössä yli viisi vuotta ja kolme vastaajaa alle kaksi vuotta. Ohjaajat jakautuvat Raina-säätiön työkokemuksen keston perusteella, joko melko vähän aikaa tai kohtuullisen pitkään Raina-säätiössä työskennelleihin.

Toinen kysymys koski ohjaajan näkemystä omien toimintatapojen kehittämistarpeista nuorten ohjaustyössä. Kysymys oli monivalintakysymys ja seitsemän ohjaajaa vastasi siihen.

Taulukko 17. Ohjaajien kokemus nuorten ohjaamistyön käytäntöjen kehittämistarpeista.

Vastauksissa painottuivat tarve kehittää sisäisiä työvälineitä ja sisältöjä. Lisäksi kolme ohjaajaa koki tarvetta toimintatapojen kehittämiseen ja yksi ohjaaja piti nykyisiä käytäntöjään hyvänä, ei kehittämistarvetta.

Vastausten perusteella ohjaajat kokivat tarvetta kehittää nuorten valmennustehtävää.

6.3 Aloitus

Kyselyn toisessa osiossa oli kysymyksiä, jotka koskivat nuoren työpajalle tulemisen vaihetta. Ensimmäisenä kysyin arvioivatko ohjaajat aloitustilanteessa, uuden nuoren tullessa organisaatioon, tulevan jakson kokonaiskestoa. Kokonaiskestolla tarkoitettiin tässä sekä käynnistyvän aloitusjakson että mahdollisten jatkojaksojen yhteiskestoa.

Taulukko 18. Ohjaajien vastaukset kysymykseen, kun uusi nuori tulee palveluun, arvioitko hänen tulevan kokonaisjakson kesto.

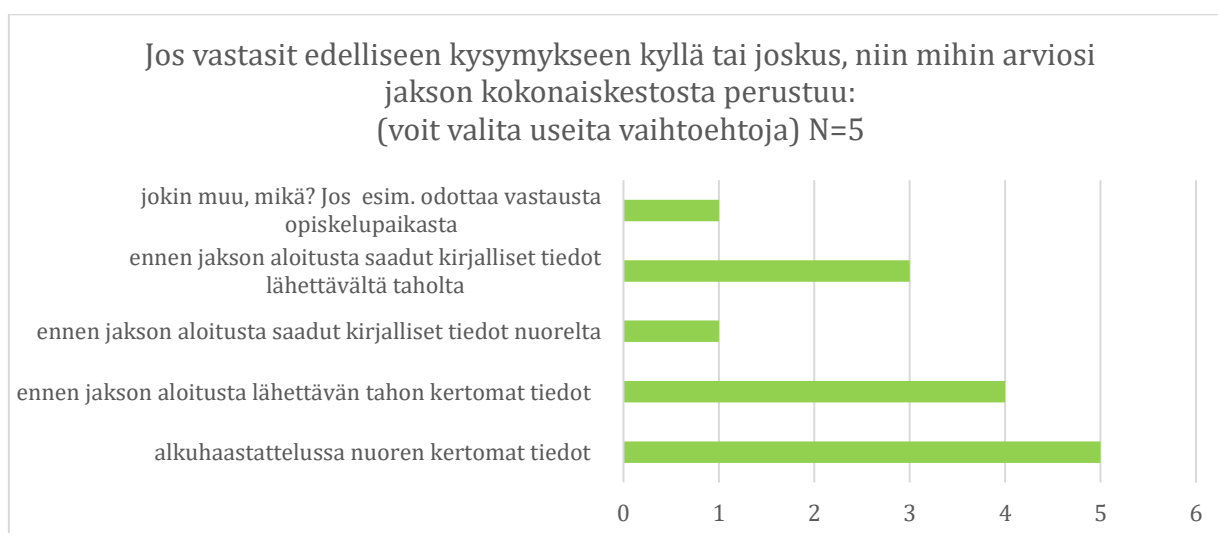

Vastaukset jakson kokonaiskeston arvioinnista jakautuivat eri vastaajien kesken. Toimintatapa kokonaiskeston arvioinnin suhteen ei ole yhteinen. Tutkimuksen kannalta tämä tieto on kiinnostava, koska tietoisuus jakson kokonaiskestosta vaikuttaa ja auttaa tavoitteen, keinojen ja aikataulujen asettamisessa. Tämä on mielestäni yksi toiminnan kehittämisidea.

Palvelutarpeen tunnistamistavat riippuvat työntekijän ammattitaidosta, asenteista ja resursseista sekä hänen edustaman instituution kontekstista (Haikkola, Näre & Lähdenmaa 2018, 53-78).

Jatkokysymyksenä edelliselle halusin tietää, mihin ohjaajan arvio jakson kestosta perustui.

Taulukko 19. Ohjaajien vastaukset jatkokysymyksenä edelliseen, jos arvioit jakson kokonaiskestoa, mihin arviosi perustuu.

Ohjaajat kertovat arvionsa jakson kestosta perustuvan aina nuoren alkuhaastattelussa kertomaan tietoon. Ohjaajien vastausten perusteella arvion jakson kestosta vaikuttavat usein lähettävän tahon kertomat tai sieltä saadut kirjalliset tiedot. Yksi vastaajista nostaa nuoren tuomien kirjallisten tietojen vaikuttavan arvioon ja yksi vastaaja nimeää muuksi vaikuttavaksi asiaksi ”Jos esim. odottaa vastausta opiskelupaikasta”.

Vastausten perusteella ohjaajilla, jotka kertovat arvioivansa jakson kokonaiskestoa on yhteinen toimintatapa siten, että nuoren kertomat tiedot vaikuttavat arvioon. Lähes yhtä suuri yksimielisyys oli myös siitä, että lähettävän tahon kertomilla ja toimittamilla kirjallisilla tiedoilla on merkitystä arvioon. Vastaukset herättivät itselleni kysymyksen

siitä, miksi nuoret toimittavat vähemmän kirjallista itseään koskevaa ennakkotietoa kuin lähettävät tahot? Kertooko tämä osallisuuden tunteen puuttumisesta, omien asioiden haltuun ottamisen taitojen olevan vielä vaiheessa tai jostain muusta.

Viimeisenä aloitusvaihetta koskevan kysymyksenä oli avoin kysymys, jossa kysyttiin nuoren tulotilanteeseen liittyviin toimintatapoihin tai sisäisiin työkaluihin liittyviä ohjaajien kehittämistoiveita. Viisi ohjaaja vastasi tähän kysymykseen.

Taulukko 20. Ohjaajien vastaukset avoimeen kysymykseen, kaipaanko kehittämistä nuoren tulotilanteeseen liittyviin toimintatapoihin tai sisäisiin työvälineisiin.

Organisaation sisäisen työvälineen kehittämistarve	"Paremmat taustatiedot lähettävien tahojen puolelta." "Yhtenäiset kyselylomakkeet jotka erityisesti suunnattu nuorille asiakkaille."
Organisaation sisäisen käytännön kehittämistarve	"Aikaa haastattelun tekoon perusteellisesti rauhallisessa tilassa, jossa ei ole keskeytyksiä."
Lähettävän tahon kanssa tehtävän yhteistyön kehittämistarve	"Paremmat taustatiedot lähettävien tahojen puolelta."
Konkreettiseen toimintaan tai laitteisiin liittyvä kehittämistarve	"Voisi olla esimerkiksi enemmän työtehtäviä, jotka kiinnostaisi nuoria." "Toimivat tietokoneet (ajantasalla olevat ja käytettävät ohjelmat) ja muutkin laitteet mm. kamerat."
Muuta	"Pitäisi pysähtyä rauhassa miettimään."

Vastaukset on ryhmitelty kehittämistarpeen mukaan: sisäinen työväline, sisäinen käytäntö, yhteistyö lähettävien tahojen kanssa, konkreettinen toiminta/ laite ja muuta.

Kahdessa vastauksessa tuli esiin tarpeita aloitusvaiheen käytäntöjen kehittämiseen. Aloite lähettävän tahon toimittamista paremmista taustatiedoista on perusteltua. Se on mahdollista toteuttaa muokkaamalla organisaation sisäistä esitietolomaketta niin, että siihen kirjataan lähettävältä taholta pyydettävät ennakkotiedot. Asia on ollut esillä organisaatiossa lähiaikoina muussa yhteydessä muun muassa työsuojelun näkökulmasta. Samaan aloitteeseen liittyy myös tarve tiivistää yhteistyötä lähettävien tahojen kanssa tämän asian osalta. Kun molemmilla tahoilla on yhteinen käsitys toimintatapojen tarpeellisuudesta, niistä on myös helpompi pitää kiinni.

Aloite yhtenäisestä nuorille soveltuvasta kyselylomakkeen tekemisestä on perusteltua ja se on mahdollista toteuttaa organisaation sisäisiä esitietolomaketta päivittämällä.

Nuoren tulotilanteeseen liittyvä seesteinen aloitushetki on tärkeä yhteistyön käynnistymisen ja luottamuksellisen suhteen syntymisen näkökulmista. Sen hetken järjestylihin ja sisältöön on syytä kiinnittää huomiota. Ensimmäiseen tapaamiseen on mahdollista panostaa ajoittamalla se työpäivän kannalta oletettuun rauhalliseen aikaan. Oman kokemuksen mukaan ohjaajien aamupäivän työaika on tapahtumarikkainta. Tuohon ajankohtaa liittyy asiakkaiden paikalle tuleminen ja siihen liittyvien kuulumisten vaihto, työtehtävien ohjeistus ja aloittaminen ja niin edelleen. Puolen päivän jälkeen tilanne seestyy ja muuttuu rauhallisemmaksi. Ajoittaisin uusien nuorien tulo-haastattelut ja alkuperehdytyksen puolen päivän jälkeen tapahtuviksi.

Sosiaalinen vahvistaminen perustuu luottamuksellisen suhteen luomiseen. Luottamuksen rakentamisessa ensimmäiset minuutit ovat ratkaisevia, joten ei ole samantekevää, kuinka hetkensä käyttää. Kohtaaminen nuorta kunnioittaen, kiinnostuneesti ja nuorelle tilaa antaen antaa hyvät lähtökohdat yhteiselle työlle. Luottamuksellisen suhteen luomisella, on mahdollisuus ansaita nuoren lupa rinnalla kulkemiseen ja sosiaalisen vahvistumisen tavoittelemiseen. Väkisin ei voi rinnalla kulkea tai kasvaa tukea eikä asemaan saavuteta nuorien kanssa hierarkialla tai vallankäyttöpuheella. (Mehtonen 2011, 21.)

Kahden ohjaajan kehittämistoiveet koskivat konkreettista nuorille tarjottavaa toimintaa tai toiminnassa käytettäviin laitteisiin. Toive nuoria kiinnostavien työtehtävien kehittamisestä on hyvä ja siitä tuli palautetta myös nuorilta kerätyssä aineistossa. Työtehtävien kehittäminen on tarpeellista ja sillä olisi varmaan positiivista vaikutusta nuorten miettiessä haluavatko he tulla työpajalle. Aloite toimivista laitteista ja välineistä on myös perusteltua. Tärkeässä asemassa tämän suhteen on hyvä tiedonkulku ja selkeät toimintatavat organisaation sisällä.

Vastaus, jossa aiheen todettiin kaipaavan pysähtymistä, oli hyvä huomio siitä, että kyselyn vastausaika olisi voinut olla pidempi tai palautusaika myöhemmin.

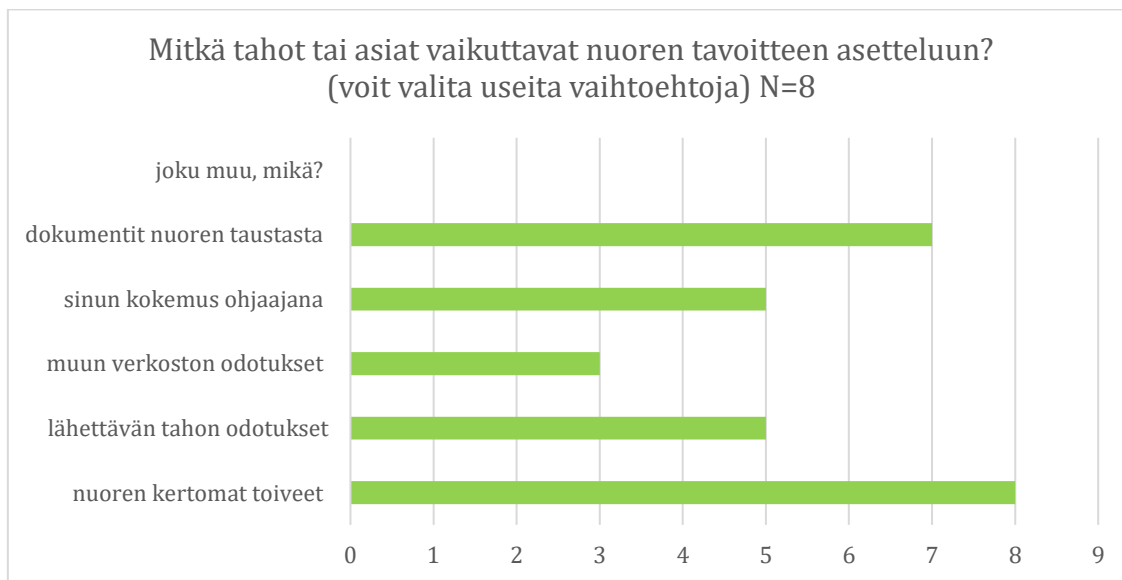
6.4 Tavoite

Kyselyn seuraava osio liittyy tavoitteen asettamiseen. Olen valinnut sen omaksi osaksi kyselyyn, koska halutessamme tietoa siitä mitä nuori on saavuttanut pajajaksolla, täytyy meidän tietää mitä hän on tavoitellut jakson aikana.

Nuorten aikuisten tarpeiden ja palvelutarjonnan kohtaaminen on yksi keskinen teema seikka tutkimuksessa, jossa tarkastellaan nuoria aikuisia hyvinvointipalvelujen kohteena ja käyttäjinä. Aaltosen ja Kivijärven mukaan tarpeiden ja tarjonnan kohtaaminen on kenties tärkein kysymys tarkasteltaessa palveluja kriittisesti. (Aaltonen & Kivijärvi 2018, 13-14.)

Ensimmäisenä kysyin minkä tahon tai asian ohjaaja tunnisti vaikuttavan nuoren pajajakson tavoitteeseen. Kysymys oli monivalintatehtävä, jossa oli myös kohta ”joku muu mikä?” Vastaajia tähän kysymykseen oli kahdeksan.

Taulukko 21. Ohjaajien vastaukset siihen, mitkä tahot tai asiat vaikuttavat ohjaajan mukaan nuoren tavoitteen asuttamiseen.

Kaikki vastaajat kertoivat nuoren toiveiden vaikuttavan tavoitteen asettamisessa. Seitsemän vastaajaa valitsi dokumentoitujen taustatietojen vaikuttavan tavoitteen asettamiseen. Viisi vastaajaa piti lähettävän tahon odotuksia ja oman ohjaajatyön kokemusta vaikuttavana tekijänä. Kolmessa vastauksessa nostettiin myös muun verkoston odotusten vaikuttavan tavoitteen asettamiseen.

Vastuksissa näkyy se, että nuoren toiveet vaikuttavat tavoitteen asettamiseen. Lähes yhtä tärkeinä vaikuttajina ohjaajat pitivät dokumentteja taustatiedoista, lähettävän tahon odotuksia ja omaa työkokemusta ohjaajana. Vastauksista kuvastuu se, miten tavoitteen asettamisessa huomioidaan monenlaisia näkökulmia. Itselle herää jatkokysymys siitä, miten toimitaan, jos odotukset ja toiveet ovat erilaisia. Tehdäänkö kompromisseja vai valitaanko yksi näkökulma tavoitteeksi vai vaikuttaako esimerkiksi tarjolla oleva toiminta tavoitteen valintaan. Nuoren sitoutumisen kannalta ja tavoiteltavan hyödyn kannalta tuntuisi keskeisiltä se, että nuori tuntee tavoitteen oikeaksi ja omakseen.

Toinen tavoitteen asettamista koskeva kysymys oli avoin kysymys siitä, kaipaako ohjaaja kehittämistä nuoren tavoitteen asettamiseen, toimintatapoihin tai sisäisiin työkaluihin ja mitä se voisi olla. Vastauksia tähän kysymykseen tuli viisi.

Taulukko 22. Ohjaajien vastaukset avoimeen kysymykseen, kaipaako kehittämistä nuoren tavoitteen asettamisen.

Organisaation sisäisen työvälineen kehittämistarve	"Ehkä voisi olla myös tavoite ja keinot määritelty selkeämmin" "Voisi käyttää esim. ratkaisukeskeisen asettelun mukaisia tavoitteiden työkaluja" "Selkeämpi urapolku"
Lähettävän tahon kanssa tehtävän yhteistyön kehittämistarve	"Välillä toivoo enemmän keskustelua tavoitteista lähettävän tahon kanssa." "Selkeämpi urapolku"
Konkreettiseen toimintaan tai laitteisiin liittyvä kehitystarve	"Toimivat laitteet tukevat palvelun tulevan tavoitteita, mm. halu oppia uusia toimintoja"
Muuta	"Pitäisi pysähtyä rauhassa miettimään."

Vastaukset on ryhmitelty kehittämistarpeen mukaan: sisäinen työväline, yhteistyö lähettävien tahojen kanssa, konkreettinen toiminta/ laite ja muuta.

Kolmessa vastauksessa on tarve nuoren tavoitteen asettamisen kehittämisestä. Tavoitteen asettamisessa ei ole ilmeisesti käytössä esimerkiksi yhteistä dokumenttia, jossa olisi listattu mahdollisia työpajajakson tavoitteita. Uskon, että tällaisen listan

käyttäminen helpottaisi sekä nuorta että ohjaajaa tavoitteen asettamiskeskustelussa. Dokumentti tai lista ei voi olla kaikenkattava, mutta sillä olisi mahdollisuus tarjota nuorelle ja miksei lähettävälle tahollekin joitain karkeaa suuntaa tavoitteelle ja ehkä ehdotuksia tarkemmista osatavoitteista. Mikäli tällainen dokumentti tehdään, sitä tulee päivittää säännöllisesti.

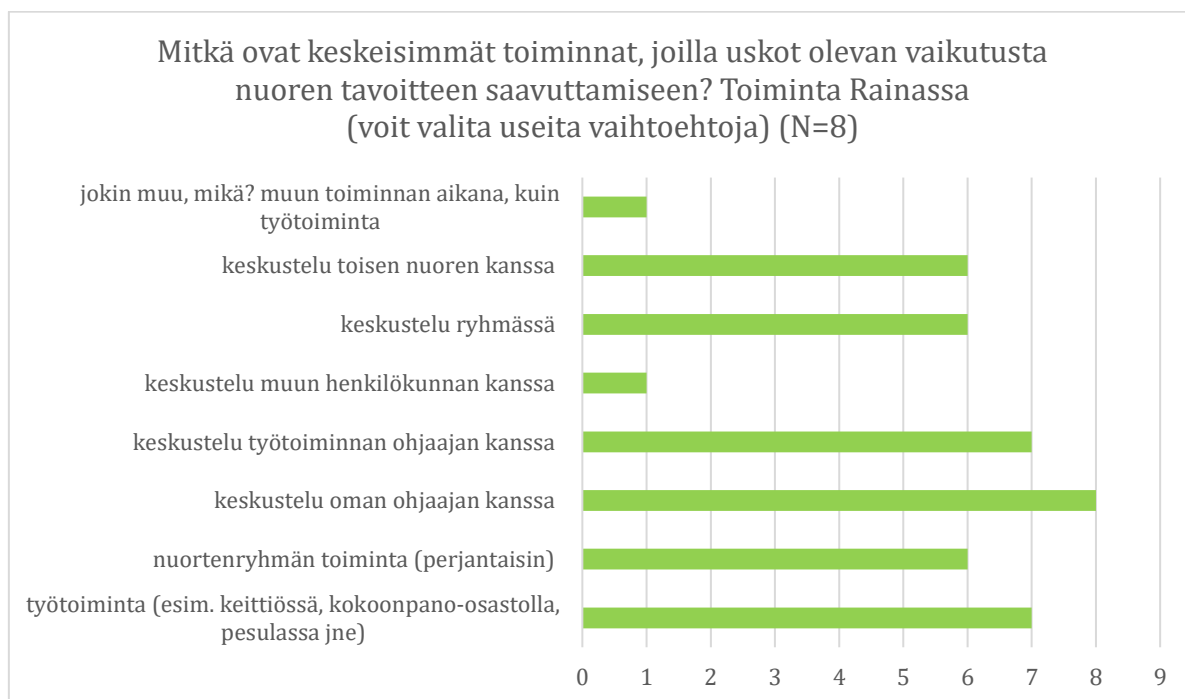
Kahteen vastaukseen liittyy tarve lähettävän tahon kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä. Edellä mainitun tavoitteisiin liittyvän listan kehittämisvaiheessa, myös lähettävällä taholla voisi rooli. Näin yhteistyö ja yhteiset käytännöt muovautuisivat yhtä aikaa.

Aloite toimivista laitteista ja välineistä on perusteltua. Tärkeässä asemassa tämän suhteen on hyvä tiedonkulku ja selkeät toimintatavat organisaation sisällä. Vastaus, jossa aiheen todettiin kaipaavan pysähtymistä, oli hyvä huomio siitä, että kyselyn vastausaika olisi voinut olla pidempi.

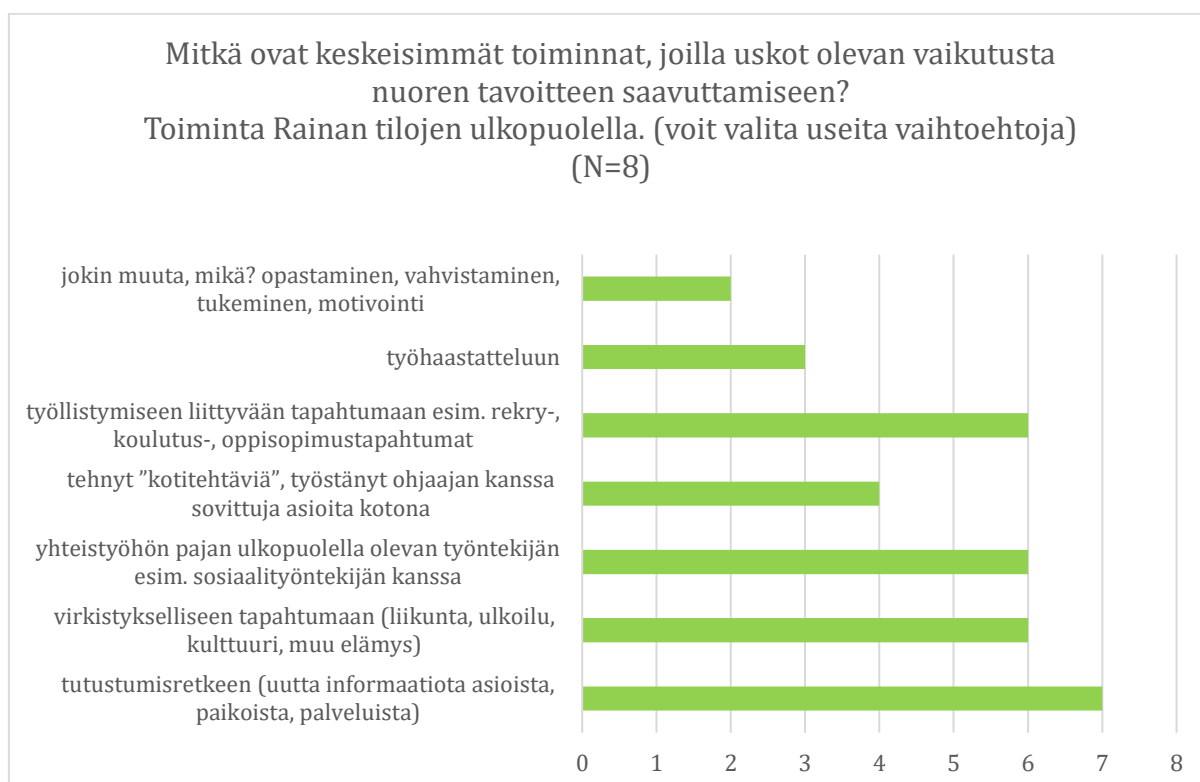
6.5 Toiminta

Viimeisenä osiona ohjaajille suunnatussa kyselyssä oli nuorten toiminta pajajakson aikana. Ensimmäiseen kysymykseen oli listattu samat toimintamahdollisuudet kuin nuorille suunnatussa kyselyssä. Ohjaajia pyydettiin valitsemaan keskeisimmät toiminnot, joilla hän uskoo olevan vaikutusta nuoren tavoitteen saavuttamiseen? Kysymys oli monivalintatehtävä, jossa sai valita useita vaihtoehtoja. Vastaksia tähän kysymykseen tuli 8. Taulukossa 23 on toimintamahdollisuudet Raina-säätiön toimitiloissa ja taulukossa 24 toimintamahdollisuudet Raina-säätiöstä ulospäin suuntautuvassa toiminnassa.

Taulukko 23. Ohjaajien vastaukset kysymykseen, millaisesta Raina-säätiössä tapahtuvasta toiminnasta he uskovat nuorien hyötyvän.

Taulukko 24. Ohjaajien vastaukset kysymykseen, millaisesta Raina-säätiön ulkopuolella toteutettavasta toiminnasta he uskovat nuorien hyötyvän.

Raina-säätiössä tapahtuvan toiminnan osalta, taulukko 23, yli puolet ohjaajista oli valinnut nuoren tavoitteen saavuttamiseen vaikuttavina toimintoina keskustelun oman

ohjaajan, työtoiminnan ohjaajan, ryhmässä ja toisen nuoren kanssa. Keskustelut nähdään siis tavoitteen saavuttamisen kannalta tärkeänä tekijänä. Valitettavasti tässä kyselyssä ei avaudu ohjaajan näkökulmasta se, mikä keskusteluissa on vaikuttavaa heidän mielestään: sosiaaliset taidot, ongelmien ratkominen, vertaistuki tai joku muu.

Ohjaajat pitivät myös nuorten osallistumista työtoimintaan ja nuortenryhmän toimintaan tärkeänä nuorten tavoitteen saavuttamisen kannalta.

Taulukon 24 mukaan yli puolet vastaajista valitsi Raina-säätiön ulkopuolelle suuntautuvista toiminnoista tärkeiksi toiminnaksi nuoren tavoitteen saavuttamisen kannalta tutustumiset, virkistykelliset tapahtumat, työllistymiseen liittyvät tapahtumat ja yhteistyön paikan ulkopuolisen tahon kanssa.

Yhdessä vastauksessa ”jokin muu, mikä?” kohdassa oli kirjattu vaikuttaviksi toiminnaksi ”opastaminen, vahvistaminen, tukeminen ja motivointi”. Nämä toiminnot saattavat kuvata taulukossa 23 esitettyjen keskustelujen tavoitetta tai sisältöä, mutta yhtä hyvin ne sopivat muunkin toiminnan päämääräksi.

Vastauksissa näkyy ohjaajien pitävän sekä Raina-säätiön sisällä tapahtuvaa että Raina-säätiön ulkopuolelle suuntautuvaa monipuolista toimintaa nuorten tavoitteita palvelevana.

Toinen toimintaa koskeva kysymys oli avoin. Siinä kysyttiin kaipaavatko ohjaajat kehittämistä toimintamahdollisuuksiin, toimintatapoihin tai sisältöihin ja mitä se voisi olla. Vastauksia tähän kysymyksen tuli viisi.

Taulukko 25. Ohjaajien vastaukset avoimeen kysymykseen kaipaavatko ohjaajat kehittämistä nuorten toimintamahdollisuuksiin. Vastaajia oli viisi.

Organisaation sisäisen työvälineen kehittämistarve	”Sisällöissä voisi olla selkeämmät raamit ryhmätoiminnan / työtoiminnan sisällöt, joiden kautta tavoitteita olisi helpompi määritellä.”
Organisaation sisäisen käytännön kehittämistarve	”Työskentely eri toimipisteiden välillä” ”Toimintamahdollisuuksien kartoittamista yhdessä muiden ohjaajien kanssa ja enemmän yhteistyötä muiden nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa.” ”Enemmän aikaa yksilölliseen ohjaamiseen. (resurssit!)”
Lähettävän tahon kanssa tehtävän yhteistyön kehittämistarve	”Toimintamahdollisuuksien kartoittamista yhdessä muiden ohjaajien kanssa ja enemmän yhteistyötä muiden nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa.”

Muuta	"Pitäisi pysähtyä rauhassa miettimään."
-------	---

Vastaukset on ryhmitelty kehittämistarpeen mukaan: sisäinen työväline, sisäinen käytäntö, yhteistyö lähekkäisten tahojen kanssa ja muuta.

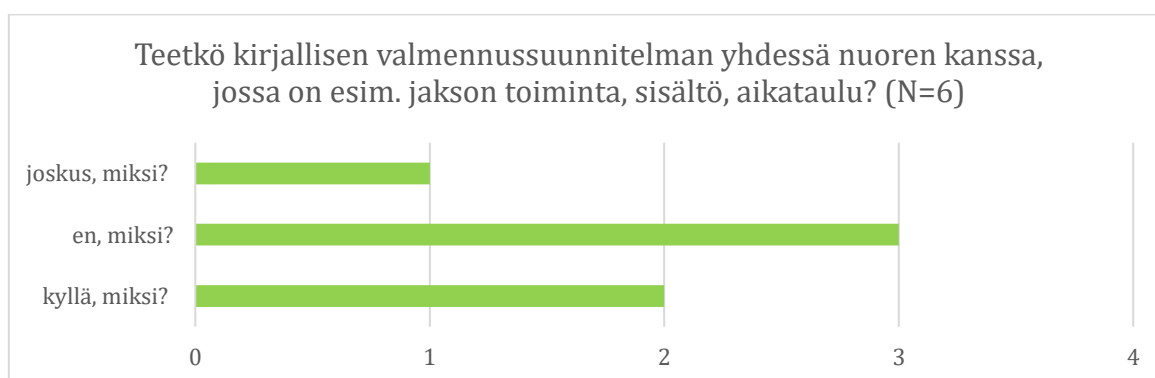
Vastauksissa kahdessa toivottiin eri toimipaikkojen välistä yhteistyön lisäämistä sekä enemmän yhteistyötä muiden nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa. Näen että yhteistyön lisäämisellä sekä organisaation sisällä että ulospäin olisi varmasti vaikutusta toimintamahdollisuuksiin. Samoin yhteistyön lisääminen palvelisi myös toivetta sisäisestä toiminnan raamittamista

Yhdessä vastauksessa toivottiin enemmän aikaa yksilölliseen ohjaamiseen. Tähän keinona pidän oman työajansuunnittelua ja yksilöllisen ohjaamisen ajoittamista aamupäivän ruuhkatuntien jälkeen.

Vastaus, jossa aiheen todettiin kaipaavan pysähtymistä, oli hyvä huomio siitä, että kyselyn vastausaika olisi voinut olla pidempi.

Seuraava kysymys koski ohjaajien toimintatapaa valmennusprosessin aikana. Halusin tietää, tekevätkö ohjaajat yhdessä nuoren kanssa valmennussuunnitelmaa, jossa on jakson toiminta, sisältö, aikataulu? Vastauksia tähän kysymykseen tuli kuusi.

Taulukko 26. Ohjaajien vastaukset kysymykseen tekevätkö ohjaajat yhdessä nuoren kanssa valmennussuunnitelman. Vastaajia oli kuusi.

Kaksi ohjaajaa vastasivat kyllä ja perusteluna suunnitelmantekoon oli ”opintoihin liittyvissä asioissa teen” ja ”tavoitteita kohti helpompi edetä”.

Kolme ohjaajaa vastasivat en ja perusteluna oli se, että ”ohjaajalla ei ole nuoria ohjattavana” ja ”aikataulun vuoksi, suunnitelma selkeytyy palvelun edetessä”.

Yksi ohjaaja vastasi joskus. Perusteluna vastaukselle oli ”ehkä konkreettisia asioita on helpompi aikatauluttaa, esim. opinnot, kuin vaikka se, jos tavoitteena on päivärytmin normalisoituminen”.

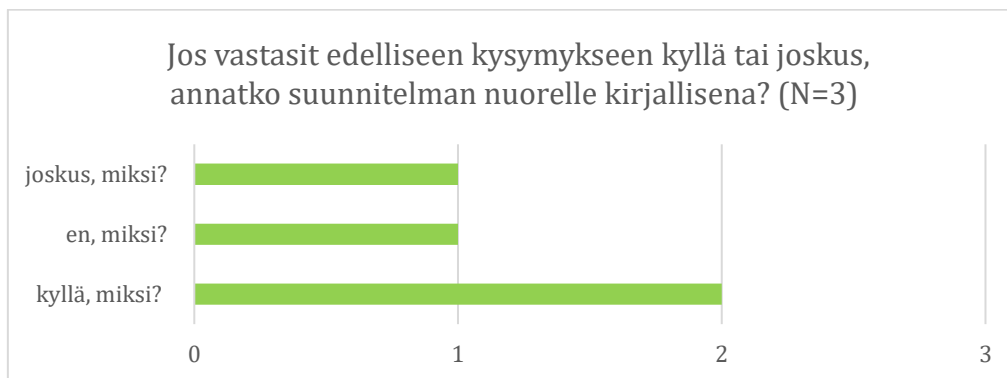
Vastaukset kertovat siitä, että organisaatiossa ei ole yhteistä toimintatapaa valmennussuunnitelman tekemisen suhteen. Perusteluissa aukeaa mielestäni myös se miksi käytäntö vaihtelee ja se koetaan osittain vaikeana. Opintojen suorittaminen työpajalla on selkeästi ohjeistettua ja etenevää ja suunnitelman tekeminen helpottaa etenemisen seuraamista. Valmennussuunnitelman tekeminen heti jakson alussa on hankalaa, koska suunnitelma muovautuu pajajakson aikana. Toisaalta se ei estä alustavan suunnitelman tekemistä ja sen edelleen päivittämistä valmennuksen edetessä. Suunnitelman tekeminen on hankalaa, kun nuoren tavoitteet eivät ole konkreettisia esimerkiksi päivärytmin normalisoiminen. Haasteeksi tässä nousee se, miten mitata tai arvioida onko tilanne muuttunut ja kuinka paljon.

Suunnitelman tekemistä helpottaa, kun sitä varten on kirjaamista ohjaava dokumentointipohja.

Valmennussuunnitelman kirjaaminen jo jakson alussa on tärkeää, koska siihen peilataan jakson edetessä pajatoiminnassa tehtyjä havaintoja. Havainnoinnin tarkoituksena on lisätä tietoa ja ymmärrystä valmentautujan toiminnasta sekä huomioida mahdolliset muutokset. Valmennuksessa havainnointi kohdistuu nuoren toimintaan ja käyttäytymiseen arjessa. Havaintojen dokumentointi on prosessi, jota tehdään säännöllisesti ja pienetkin muutokset huomioiden. (Palo 2018, 28-32.)

Jatkokysymyksenä edelliselle oli ”Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä tai joskus, annatko suunnitelman nuorelle kirjallisena?”

Taulukko 27. Ohjaajien vastaukset jatkokysymykseen, jos teet nuoren kanssa valmennussuunnitelman annatko sen nuorelle kirjallisena. Vastaajia oli kolme.

Kaksi ohjaaja vastasi ”kyllä”. Perusteluna oli ”käymme suunnitelman yhdessä läpi, jotta opiskelija pystyy ennakoidaan tulevaa ja näin vähentämään mahdollista stressiä” ja ”Kirjataan kuty-sopimukseen (sisältö)”

Yksi ohjaaja vastasi ”en” ja perusteluna oli ”En ole ehkä tajunnut antaa. Hyvä idea kyllä.”

Yksi ohjaaja vastasi ”joskus” ja perusteluna oli ”Jollei ole vain VAT:n kirjattu, vaan lukee esim. Kuty-sopimuksessa.”

Vastauksissa näkyy perusteet sille, että suunnitelma on hyvä antaa kirjallisena nuorelle. Näin nuori itse tulee asiansa omistajaksi ja hänellä on hallussaan omaa toimintaansa koskevat dokumentit. Valmennussuunnitelman sisällyttäminen ohjaustyön työkalupakkiin ja sisäiseen työohjeeseen helpottaa sen käyttöä ohjaajan työn hektisessä arjessa.

Viimeiseksi ohjaajien kyselyssä on avoin kysymys. ”Lopuksi vielä sana on vapaa, millaisia ajatuksia tämä kysely tai asia herättää sinussa?”

Taulukko 28. Ohjaajien vastaukset avoimeen kysymykseen siitä millaisia ajatuksia kysely herätti.

Organisaation sisäisen työvälineen kehittämistarve	”Herätti kysymyksen, pitäisikö asiakkaan alussa tehty kyselyn olla laajempi. Mitä pitää ottaa huomioon alussa, jotta asiakas hyötyy mahdollisimman paljon”
Organisaation sisäisen käytännön kehittämistarve	”Herättää ajatuksia siitä, että ei ole pystynyt panostamaan kunnolla nuoriin, koska ei ole ollut riittävästi aikaa tai hyviä käytäntöjä / työkaluja sen tekemiseen.” ”Harmittaa koska ei aina ehdi tarpeeksi yksilöityyn ohjaamiseen eri asiakasryhmien kanssa esim.”
Muuta	”Kysely oli selkeä ja ymmärrettävä.”

	"Ajatuksia niille, jotka työskentelevät nuorten parissa. Kysymykset 2-5 en osannut vastata, koska en ole ohjannut nuoria Rainassa!" "Tuli kiire kun kaikki muut valmiit☺"
--	--

Vastaukset on ryhmitelty sisällön mukaan: sisäinen työväline, sisäinen käytäntö ja muuta.

Vastaukset vahvistat oman ajatuksen siitä, että tämän tutkimus on tarpeellinen. Ohjaajat ovat halukkaita kehittämään työtään. Vastauksista nousi läpi kyselyn hyviä aloitteita sekä konkreettisiin valmennusprosessin välineisiin ja työvälineisiin että työtapojen ja toimintakulttuurin kehittämiseen.

6.6 Erityisesti nuorille suunnattu toiminta

Kyselyn täyttämisen jälkeen kävin ohjaajien kanssa avoimen haastattelun. Teemana olivat kysymykset siitä, millaista nuorille erikseen kohdennettua toimintaa Raina-säätiössä on nyt tarjolla nuorille ja voisiko nuorille suunnattua toimintaa kehittää edelleen.

Ohjaajat tunnistivat selkeästi nuorille erikseen suunnattuna olemassa olevana toimintana kerran viikossa kokoontuvan nuorten ryhmän.

"nuorten ryhmä"

"nuorten ryhmä, ainut tilanne, jossa nuoret on erikseen"

"samaa mieltä"

"nuorten ryhmä on melkeen ainoa"

Yksi keskusteluun osallistunut ei ollut vakuuttunut erikseen nuorille suunnatun toiminnan tarpeesta.

"tavoitteet on erilaiset mutta en näe eroa onko nuori vai ei"

Keskustelussa nuorille suunnatun toiminnan edelleen kehittämisestä nousi esille useita näkökulmia.

Taulukko 29. Yhteenveto ohjaajien keskustelusta. Aiheena: voisiko nuorille suunnattua toimintaa kehittää edelleen?

Perusteluja nuorille suunnatun toiminnan tarpeesta	"Jos toimipaikassa on useita nuoria, heillä voisi olla yhteistä toimintaa, oman tyyppistä toimintaa mistä vois hyötyä."
--	---

	"Olis hyvä että voisi toteuttaa toimintaa erillisenä koska tavoitteet on nuorilla erilaiset kuin aikuisilla keski-ikäisillä, kymmenen vuotta työttömänä olleilla, vertaistuki, ajatukset samojen asioiden kimpussa"
Työtoiminnan kehittäminen	"Työtoiminta enemmän nuoria houkuttavaa" "Mediapaja" "Taidepaja"
Nuorille suunnatun ryhmätoiminnan edelleen kehittäminen	"Kerran kuukaudessa itse ideoidut ryhmät, onko sama kuin nuorten ryhmä" "Toimipaikkakohtaiset nuorille suunnatut aktiviteetit: itse suunniteltua toimintaa" "Osallistuminen monipuoliseen toimintaan, ryhmiin"
Muuta	"Luonnollisesti sitten kun nuoria saadaan sisälle" "Ohjaajan persoonallisuus, valmiudet tärkeimmät työkalut millä sitä työtä tehdään, resurssit"

Puheenvuoroissa esitetyt ajatukset on ryhmitelty sisällön mukaan: perusteluita muutostarpeista, työtoiminnan kehittäminen, ryhmätoiminnan kehittäminen ja muuta.

Puheenvuoroissa, joissa perusteltiin nuorille erikseen suunnatun toiminnan tarpeellisuutta, on samankaltainen ajatus kuin "Nuoret luukulla" tutkimuksen tekijällä. Hän haastatteli nuorten kanssa työskenteleviä työntekijöitä ja heidän mukaansa, nuoret miettivät vanhempia asiakkaita enemmän tulevaisuutta ja elämässä "eteenpäin" menemistä sekä siirtymistä pois asiakkuudesta. Samassa tutkimuksessa nousi esille myös tulevaisuuden suunnittelemisen toinen ääripää. Kaikki nuoret eivät nähneet itseään tulevaisuuden toivoina, sen sijaan heidän kanssaan työntekijät voivat törmätä näköalattomuuteen ja juurettomuuteen. (Aaltonen & Berg 2015, 50-51.)

Edellisissä ohjaajien esittämissä perusteluissa tulee esille myös toive vertaistuen mahdollisuudesta, mikäli nuorille suunnatun toimintaa olisi laajemmin.

Vastauksista näkyy mielestäni ohjaajien halu nuorille suunnatun toiminnan edelleen kehittämisestä. Toimipaikkakohtaisesti toiminnan kehittämisen koen hankalana, koska nuoria vain muutamia yhtä aikaa samassa toimipaikassa. Tämän vuoksi ehdotaisin nuorille suunnatun toiminnan keskittämistä yhteen toimipaikkaan. Samalla keskittettäisiin olennainen nuorten ohjaamiseen liittyvä osaaminen ja sen kasvattaminen yhteen paikkaan.

Ohjaajat nostivat kehittämis ehdotuksissaan tarpeen päivittää tai luoda uusia yhteisiä toiminnan sisältöjä, toimintatapoja ja valmennustyön välineitä sekä aikaa kehittämis-työlle. Kehittämisideoita läpikäydessäni huomaan, että valmennustyön välineiden pa-rantaminen on osittain hyvin konkreettisia ja pienellä työllä toteutettavaa. Esimerk-keinä valmennussuunnitelman runko, päivitetty esitietolomake sekä lista tavoite- ja keinovalikoimasta. Konkreettinen mutta työläämpi on taas palvelujen sisältöjen auki kirjoittaminen.

Ideat, jotka koskevat toimintatapojen muutoksia, edellyttävät mielestäni ohjaajien yh-teistä suunnittelu-aikaa ja asioiden jäsentämistä. Lopputuloksena on sisäisiä toiminta-ohjeita palveluntuottamiseen liittyen sekä yhteistyöhön verkostotahojen kanssa. Pidän organisaation sisäistä kuntoutustyöryhmää sopivana työryhmänä edellä mainittujen aihoiden työstämisessä ja jalkauttamisessa. Samoin muu valmennuksen kehittämistä koskeva työ sopii kuntoutustyöryhmän tehtäväksi.

Toiminnan sisältöihin liittyvät ideat ovat koko organisaation toimintaan vaikuttavia asioita ja niitä tulee työstää koko organisaation kesken. Esimerkkinä siitä aloite nuoria kiinnostavien työtehtävien kehittämisestä. Koska tämä aihe nousi myös nuorten ai-neistosta, osallistaisin myös nuoret ideoimaan ja suunnittelemaan toimintaa.

6.7 Ohjausryhmä

Keskustelu oli vapaamuotoista, jossa osallistujat tuottivat ideoita sekä omasta näkö-kulmastaan että jatkaen tai täydentäen edellisen puhujan ajatuksen kulkua. Keskus-telun aikana kirjasin esille nousseita avainsanoja, jotka osallistujat esittivät toimin-nassa tavoiteltaviksi asioiksi osallistuen samalla itsekin keskusteluun. Näin avainsa-noiksi valikoituivat omat havainnot keskustelun lomassa.

Keskustelun jälkeen kokosin kirjaamani avainsanat ja asetin ne rinnakkain nuorten työpajatoiminnan valtionavustuskelpoisuus hakemuksen toiminnan kriteerien kanssa. Jalostin dokumenttia lisäämällä avainsanoihin tavoitteisiin johtavia keinoja. Keinoja, joita tunnistin ja osasin kokemukseni pohjalta nimetä pajatoiminnan toimintamahdol-lisuuksiksi.

Taulukko 30. Ohjausryhmän ideariihi-tyyppisen keskustelun yhteenveto.

<p>Nuorten työpajatoiminnan valtionavustuskelpoisuuden hakemuksesta poimituja toiminnan kriteerejä.</p>	<p>Ohjausryhmässä 7.3.2018 nousseita ajatuksia siitä, mistä nuoret hyötyvät pajajaksolla? Keltaiset tekstit on irrotettu suoraan puheenvuoroista, jatkotekstit ovat omaa jatkopohdiskelua.</p>
<p>Edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä edistää kykyä ja edellytyksiä toimi yhteiskunnassa</p>	<p>"sosiaaliset taidot" ryhmässä oleminen ja toiminta antavat mahdollisuuden sosiaalisten taitojen oppimiseen ja vahvistumiseen, samoin erilaiset tilanteet, tapahtumat ja ympäristöt. "oman elämän osallisuus" pajatoimintaan osallistuminen voi muuttua osallisuudeksi kun nuorella on mahdollisuus vaikuttaa omaan tavoitteeseen, yhteiseen toimintaan, toimintaympäristöön jne, "kuulua johonkin, saada aikaan jotakin" = osallisuus</p>
<p>Tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista</p>	<p>"taitoa lukea nuoren tarvetta" nuorten tarpeet ovat yksilöllisiä ja ohjaavan henkilön tulee osata lukea niitä ja tarjota sen mukaista toimintaa tai ohjata edelleen muihin palveluihin. "valmiudet – oma osaaminen – omat vahvuudet" toiminnan tulee olla sellaista, että se antaa nuorelle tietoa ja kokemusta omien valmiuksien, osaamisen ja vahvuuksien tunnistamiseen. "luottamus pärjäämiseen", "itsetunto" onnistumisen kokemukset erilaisissa tehtävissä ja toiminnassa myös oman elämän suunnittelussa. "kun ei tiedä mitä haluaa" tarjota nuorelle erilaisia vaihtoehtoja siitä mitä voi tavoitella, tulevaisuuden näkymiä. "vahvat näkemykset työelämästä ja omista toiveista ja ne eivät välttämättä kohtaa" "työelämän hypettäminen" "työelämä – vapaa-aika", "vapauden illuusio" nostaa esille mukavia tarinoita ja faktoja työelämästä, miksi työelämää kannattaa tavoitella, näyttää nuorille, että työelämästä saa muutakin kuin palkan, vaikka samalla menettää osan vapaa-ajasta. "toivottomuus", "näköalattomuus" tarjota nuorelle monipuolisia toiminnan</p>

	vaihtoehtoja pajalla ja muualla, tarjota mahdollisuus vertaistoimintaan. "vaatiminen - sitoutuminen" nuoresta välitetään vaatimalla nuorelta sovituista asioista kiinni pitämistä.
Tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa	
Edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista	
Parantaa nuorten kasvu ja elinoloja	"nuoren paikka ei ole kutyssä" mitä vaihtoehtoksi nuorelle, joka ei ole kuntouttavan työtoiminnan kuntoinen? Viranomaisille ja päättäjille tietoa monimuotoisista nuorten tarpeista -> vaikuttamistyötä. "toivottomuus", "näköalattomuus" vaikuttaa riittävien hoito ja terapia mahdollisuuksien tarjontaan.

Toimitin koosteen sähköisesti ohjausryhmän jäsenille kommentoitavaksi. Jälkikomentteja koosteeseen ei tullut.

Ohjausryhmän jäsenet nostivat esille useita tavoitteita, jotka liitin nuorten kasvun, itenäistymisen ja yhteisöllisyyden tukemiseen sekä niihin liittyvien tietojen ja taitojen oppimiseen. Yhteenveto on tulkintaani poimittujen avainsanojen ja toiminnan kriteerien yhdistämisestä. Osa avainsanoista voidaan yhdistää myös useisiin toiminnan kriteereihin kuten "nuoren paikka ei ole kutyssä (kuntouttavassa työtoiminnassa)". Tämä ajatus voisi olla yhtä hyvin kohdassa "Edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista". Nuorella on oikeus saada palvelua, joka vastaa hänen tilanteeseensa ja tarpeeseensa. Jos nuori ei hyödy esimerkiksi työpajatoiminnasta on hänen ja yhteistyöverkoston mietittävä muita palvelumahdollisuuksia.

6.8 Yhteenveto tuloksista

Työelämän, opiskelun ja harjoittelun ulkopuolella olevista nuorista kannetaan huolta kansallisesti ja kansainvälisesti. Huoli liittyy ajatukseen siitä, että pitkittyessään poissaolo ikäluokalle tyypillisestä toiminnasta aiheuttaa nuorelle syrjäytymisriskin. Tutkimukset syrjäytymisriskissä olevista nuorista ovat osoittaneet, että nämä nuoret ovat erilaisia lähtökohtien, tarpeiden ja odotusten osalta.

Tämä tutkimus tuotti aineistoa yhden organisaation, Raina-säätiön järjestämästä nuorten työpajatoiminnasta, jolla tavoitellaan syrjäytymisriskin vähentämistä.

Aineistosta tulee esille nuorten erilaiset odotukset ja tarpeet toiminnan suhteen. Näin se vahvistaa tutkimuksen tietopohjasta esille nousseen samankaltaisen käsityksen. Keskeisenä keinona nuorten moninaisten tarpeiden huomioimisessa on nuorten osallisuuden mahdollistaminen palveluita järjestettäessä. Sosiaalisen vahvistumisen ja osallisuuden myötä nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa palvelun sisältöön ja sen vaikuttavuuteen.

Tutkimusaineisto on laaja, enkä analysoinut sen tuloksia kaikilta osin yhtä syvällisesti. Tuloksiin haluan nostaa aineistosta esille tulleita puhuttelevia ajatuksia, joita haluan tämän työn vievän eteenpäin työstettäväksi organisaatiossani ja sitä kautta syrjäytymisriskissä olevien nuorien tukemiseksi. Ensimmäisenä nostan nuorten vastauksista ja puheenvuoroista huomionarvoisia asioita. Seuraavaksi ohjaajien ja ohjausryhmän ajatuksia toiminnan kehittämiseen tai tavoitteisiin liittyen. Lopuksi on pohdintaa tuloksista kokonaisuudessaan.

Mitä nuoret kertoivat?

Nuoret kertoivat kyselyn vastauksissa ja keskustelussa pajatoimintaan osallistumisen tarjoavan heille mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen, vertaistukeen, ystävyyssuhteisiin, uuden oppimiseen, stressitason vähentämiseen, arvostavaan kohtautumiseen, itsetunnon kohentamiseen, elämänkyvyn vahvistamiseen, opintojen suorittamiseen ja omasta terveydestä kertovaan lisätietoon.

Nuoret toivoivat pajatoiminnan tarjoavan kokemuksia uuden oppimiseen, mahdollisuutta vaikuttaa pajatoimintaan, monipuolista ja vaihtelevaa toimintaa, työtoiminnan kehittämistä ja työpajatoiminnan kokeilumahdollisuutta muillekin nuorille.

Mitä ohjaajat kertoivat?

Ohjaajien vastaukset osoittivat heidän olevan kiinnostuneita työnsä kehittämisestä. Ohjaajat haluavat kehittää työtä organisaation sisällä sekä yhdessä yhteistyökumppanien kanssa. Kehittämisaihioita nousee sekä valmennustyössä käytettävien yhteisten dokumenttien, toiminnan sisällön ja toimintatapojen suhteen. Kysymysten asettelu painotti valmennusprosessin vaiheiden ja välineiden pohtimista. Toisenlainen painotus kysymyksissä olisi saattanut kannustaa ohjaajia miettimään asiaa vapaammin siitä näkökulmasta minkä he uskovat hyödyttävän nuorta pajatoiminnassa. Toisaalta

tutkimuksen kulkua suunnitellessani valitsin tietoisesti erilaiset näkökulmat ja painotukset nuorien ja ohjaajien kyselyille.

Mitä ohjausryhmä kertoi?

Ohjausryhmän keskustelussa esille nousseet toiminnan tavoitteet olivat

- toiminnan avulla syntyviä tuloksia kuten sosiaalisuus ja osallisuus.
- nuorille tuotetun tiedon avulla saavutettavia tuloksia kuten vaihtoehtoja tulevaisuuden suunnitteluun
- sekä ohjaajan ominaisuuksien ja taitojen kautta saavutettavia tuloksia kuten taitoa lukea nuorten tarpeita.

Mitä tutkimus kertoi minulle?

Raina-säätiössä on yhtä aikaa nuoria kolmessa eri toimipaikassa yhteensä noin 10 henkilöä. Nykyinen toimintatapa on se, että nuoret valitsevat tullessaan näistä kolmesta toimipaikasta itselleen sopivan. Kokemukseni mukaan tähän valintaan vaikuttaa myös lähettävän tahon edustaja. Valinta perustuu monenlaisiin seikkoihin esimerkiksi toimipaikan sijaintiin, tarjolla oleviin työtoiminnan tehtäviin, nuoren elämäkokemukseen, nuorelle suunniteltuun tavoitteeseen, tutustumiskäyntiin Raina-säätiöön ja Raina-säätiön ohjaajan suosituksiin.

Ohjaajien tuottamassa aineistossa oli toive nuorten näköisen toiminnan lisäämisestä toimipaikkakohtaisesti. Tämä on mielestäni hankalaa, kun nuoria on toimipaikkakohtaisesti yhdestä neljään. Näen toiminnan kehittämisen mahdollisuutena sen, että organisaatiossa päätetään keskittää nuorten työpajatoiminta yhteen yksikköön. Näin nuoriin suunnattua toimintaa ja ohjausosaamista olisi mahdollisuus keskittää ja kasvattaa. Tällainen päätös vaatii koko organisaatiota koskevaa strategista linjausta, josta vastaa organisaation johto. Linjaus olisi samalla strateginen päätös panostaa nuorten valmennukseen Raina-säätiössä. Tällainen linjaus vahvistaisi mielestäni myös nuorten hyväksi kokeman virkistys- tai viriketoiminnan järjestämistä sekä työtoiminnan kehittämistä.

Mikäli nuorille suunnattu toiminta olisi yhdessä valmennuskeskuksessa, olisi työtoimintaa mahdollisuus kehittää nuoria palkitsevaksi. Nuorien työtoimintaan liittyvinä positiivisina elementteinä ja kehittämisen kohteina pidän nuorten ja ohjaajien

aineistosta esille tulleita ideoita: työympäristön ja -tehtävien virikkeellisyyttä, työn mielekkyyttä, mahdollisuutta oppia uutta, onnistumisen kokemuksia.

Vaikka osalle nuoria toimipaikan sijainti on yksi valintaperuste sille, mihin toimipaikkaan he hakeutuvat, uskon että nuorten toiminnan keskittäminen voisi ohjata jatkossa nuoren valintaa enemmän kuin paikan sijainti. Keskittämisellä tulee vaikuttaa myös lähettävän tahon asiakasohjaustottumuksiin. Kun keskittämisen tavoitteena on vaikuttavien nuorten palvelujen tuottaminen, on yhdessä paikassa tuotettavia nuorten palveluja helppo markkinoida yhteistyökumppaneille.

Aineisto osoitti että, nuorilla on halua ja kykyä vaikuttaa itseä koskevaan toiminnan ideointiin ja suunnitteluun. Tämä resurssi kannattaa ottaa käyttöön ja samalla tuottaa nuorille osallisuutta ja sosiaalisen vahvistumisen paikkoja esimerkiksi järjestämällä säännöllisiä nuorten kuulemisia ja / tai kyselyjä.

Nuorten työpajatoiminnassa kestäviä tuloksia haetaan sosiaalisen vahvistumisen avulla. Yhtenä sosiaalisen vahvistamisen keinona työpajalla on antaa nuorille mahdollisuus vaikuttaa toimintaan, johon he osallistuvat. Työpajatoiminnassa nuorille tarjotut vaikutusmahdollisuudet vahvistavat omalta osaltaan nuoren kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä. Samalla nuoren työpajatoimintaan osallistumiselle annetaan mahdollisuus muuttua osallisuuden tunteeksi. Tutkimusaineistosta tuli esille nuorten halu vaikuttaa omaan toimintaympäristöön.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää miten, nuoret kokevat Raina-säätiön nuortentyöpajatoiminnan? Millaisia kehittämistarpeita nuorilla ja heidän ohjaajillaan on toiminnan suhteen? Mitä ohjausryhmä näkee toiminnan tavoitteiksi?

Tutkimuksessa kerätty aineisto vahvistaa tietopohjassa esille tulleen tiedon syrjäytymisriskissä olevien nuorien ryhmän heterogeenisuudesta. Tutkimusaineiston mukaan syrjäytymisriskissä olevien nuorien lähtökohdat ovat erilaiset ja sen mukaan myös tarpeet ja tavoitteet esimerkiksi nuorten työpajatoiminnassa ovat moninaiset.

Aineiston perusteella ryhmätoiminta/ryhmävalmennus on monipuolisesti vaikuttavaa positiivista toimintaa. Tietopohjaan löysin vain vähän tietoa ryhmävalmennuksen käytännöistä tai vaikutuksista. Toisaalta huomaa, että sosiaalisen vahvistamisen ja

osallisuuden tavoitteet ovat samankaltaisia kuin aineistosta esiin tulleet ryhmätoiminnan vaikutukset.

Jotta syrjäytymisriskiä voidaan vähentää tai ennaltaehkäistä, kohderyhmän nuoria on kuultava toimintaa järjestettäessä. Näin yhden tähän tutkimukseen osallistuneen nuoren ajatus ”mää haluaisin et ois kyselyitä ain välillä” osuu asian ytimeen. Kuulemalla kohderyhmän nuoria on mahdollisuus kehittää syrjäytymisriskiä ehkäiseviä tai vähentäviä palveluja tai toimintaa organisaatiokohtaisesti vaikuttavuuden osalta. Kuulemisessa saatua tietoa kohderyhmän tarpeista tulee jakaa organisaation yhteistyökumppaneille, jotta toiminnalla saavutettaisiin vaikutuksia sekä yksilötasolla nuorille että tietoisuuden tasolla nuorten hyvinvointiin vaikuttaville tahoille. Yli organisaatorajojen ulottuvalla tasolla tuloksia tulee jakaa erityisesti päätöksentekijöiden tietoon. Yksi keskeisimmistä johtopäätöksistä sekä tutkimuksen tilaajalle että kollegoille on kohderyhmän säännöllinen kuuleminen ja reagointi esille nouseviin asioihin. Tämä tutkimus on yhdenlainen esimerkki kuulemisesta ja sitä kautta osallisuuden vahvistamisesta.

Kun kuulemisella on vaikutusta organisaation toimintaan, nuoren osallistuminen pajatoimintaan muuttuu osallisuudeksi ja vahvistaa omalta osaltaan nuorta sosiaalisesti. Tämän tutkimuksen aineiston tuottamiseen osallistuivat nuorten lisäksi ohjaajat ja ohjausryhmä. Aineiston tuottamiseen osallistuminen voi omalta osaltaan sitouttaa tai motivoida ohjaajia ja ohjausryhmää aineistojen perusteella tehtäviin muutoksiin.

Tietoperustaan valitsin syrjäytymisriskin lisäksi tutkimukseeni olennaisesti liittyvän nuorten työpajatoiminnan ja molempiin asioihin liittyvät sosiaalisen vahvistumisen ja osallisuuden. Sosiaalinen vahvistuminen ja osallisuus vähentävät syrjäytymisriskiä ja nuorten työpaja on paikka, jossa toiminnan keskeisimmät tavoitteet liittyvät sosiaaliseen vahvistamisen ja osallisuuden tunteen tuottamiseen. Tällaisen vahvistumisen kautta on mahdollista saavuttaa kestäviä tuloksia syrjäytymisriskissä olevalle nuorelle.

Ilmiön tietoperustaan tutustuessani laajensin omaa ymmärrystä erityisesti sosiaalisen vahvistumisen tietopohjasta. Taustamateriaaleista löysin hyviä käytännön työkaluja valmennusprosessin eri vaiheiden vahvistamiseksi. Yhtenä esimerkkinä TPY:n tuottamista materiaaleista poimimani valmennussuunnitelman runko, jonka välitin organisaation kuntoutustyöryhmän käyttöön. Työpajatoiminnan perusteita kirjatessani huomasin, että ryhmävalmennuksesta omana toiminnan osana on vähän tietoa. Tätä

osiota voisi oman kokemuksen pohjalta avata lisää ja monipuolisemmin nuorten työpajatoiminnasta kertovissa materiaaleissa.

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuteen liittyvät totuus ja objektiivisuus. Objektiivisuus on havaintojen puolueettomuutta ja luotettavuutta. Totuutta arvioidaan totuusteorioiden avulla. Korrespondenssiteorian mukaan väite on totta, mikäli se vastaa todellisuutta ja se on todistettavissa aistihavainnoin. Koherenssiteorian mukaan väite on totta, kun se on johdonmukainen tai yhtenevä muiden väitteiden kanssa. Pragmaattinen totuusteorian mukaan väite on totta, jos se toimii ja on hyödyllinen käytännössä. Konsensukseen perustuvassa totuusteoriassa ihmiset voivat luoda yhdessä ”totuuden” ja se perustuu ihmisten luomiin sopimuksiin ja kielikuviin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 134-136.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuus voidaan jakaa neljään pätevyyskriteeriin: luotettavuus, siirrettävyys, riippuvuus ja vahvistettavuus. Tutkimustulokset ovat luotettavia tai uskottavia tutkittavien kannalta. Tämän vuoksi tulokset kannatta luettaa tutkittavilla. Käyttämällä triangulaatiota eli useaa menetelmää, luotettavuutta voidaan pyrkiä parantamaan. Siirrettävyys on tutkimustulosten paikkaansa pitävyyttä muissa yhteyksissä tai tapauksissa. Siirrettävyyttä muuhun ympäristöön edesauttaa tutkimuksen tarkka dokumentointi, tutkimuksen lähtökohdista aloittaen ja edeten läpi tutkimuksen. Riippuvuus on laadullisessa tutkimuksessa ristiriidattomuutta. Ulkopuoliset arvioijat voivat tarkastaa tutkimuksen etenemisen ja siinä tehdyt ratkaisut hyvin tehdyn dokumentoinnin avulla. Vahvistettavuus syntyy usean eri tutkijan yksimieleisyydestä tulosten suhteen. (Kananen 2008, 125-127.)

Tutkimuksessani olen pyrkinyt totuudenmukaisuuteen käsittelemällä aineistoa johdonmukaisesti ja käytäntöön soveltamalla. Aineistoa kerätessäni ja sitä käsitellessäni olen huomioinut tutkittavien yksityisyyden suojan. Ennen kyselyn tekemistä ja ryhmähaastattelua olen kertonut osallistujille tutkimuksen tarkoituksen ja pyytänyt kirjallisen suostumuksen tutkimukseen. Kyselyjen vastaukset keräsin nimettöminä. Ryhmähaastatteluissa olin kasvokkain vastaajien kanssa, mutta vastauksia analysoidessani pyrin käsittelemään niitä niin, ettei niistä pysty tunnistamaan vastaajaa.

”Objektiivisuus syntyy subjektiivisuuden tiedostamisesta” toteaa Kananen kirjoittaessaan kvalitatiivisen tutkimuksen objektiivisuudesta. Aineistolähtöisessä

tutkimuksessa tutkijan tekemät menetelmien valinnat vaikuttavat tutkimustuloksiin. Tuloksiin vaikuttavat myös tutkijan uskomukset, ennakkoluulot ja arvostukset. (mt., 2008, 121.)

Objektiivisuuteen olen pyrkinyt huomioimalla eri näkökulmista ilmiötä lähestyvien aineistojen avulla. Olen kuvannut tutkimuksen vaiheet ja menetelmät läpinäkyvästi. Tavoitteena on se, että tutkijana tekemäni valinnat erottuvat aineistosta. Näin tutkimusta on mahdollisuus arvioida ja tuloksia siirtää muuhun ympäristöön.

Tutkimuksen luotettavuudesta puhuttaessa reliabiliteetti ja validiteetti ovat termejä, joilla arvioidaan luotettavuutta. Validiteetti tarkoittaa tutkimuksen keskittymistä oikeaan asiaan eli tutkitaan sitä mitä pitikin. Muita validiteettiin liitettäviä seikkoja ovat johtopäätösten ja tulkintojen paikkansapitävyys. Validiteetti voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen validiteettiin. Ulkoisella validiteetilla tarkoitetaan yleistettävyyttä ja sisäisellä tulkinnan ja käsitteiden virheettömyyttä. Validiteetti ja reliabiliteetti soveltuvat määrällisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin hyvin, mutta soveltuvuutta laadulliseen tutkimukseen on kritisoitu (Kananen 2008, 123, Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.)

Tutkimustyössäni olen pyrkinyt aineiston keruussa ja analysoinnissa luotettavuuteen ja läpinäkyvyyteen. Kerätty aineisto oli laaja ja lähestyi ilmiötä erilaisista näkökulmista. Aineisto tarjoaa hyvän otoksen organisaatiossa tuolla hetkellä olleiden nuorten tarpeista ja odotuksista. Kyselyyn vastasi 9 nuorta. Pajajaksolla oli kyselyn toteuttamisen aikaa 8 kohderyhmään kuuluvaa nuorta, näin vastausprosentti heidän osaltaan oli 100%. Jakson päättäneistä kyselyyn vastasi 1 nuori. Koska kysely tarkoituksena oli saada aineistoa nuorten kokemuksista, pidän vastausmäärää hyvänä otoksena. Samaa aikaan ohjaajilta ja ohjausryhmältä kerätty aineisto tuotti kehittämisideoita valmennusprosessiin ja ajatuksia toiminnan tavoitteista. Kaikki ohjaajat vastasivat kyselyyn ja aineiston kattavuus oli siltä osin hyvä.

Kehittämistyössä onnistuin aineiston keruussa saaden nuorien kokemuksia ja odotuksia työpajatoiminnan suhteen. Toisaalta kyselyä valmistellessa olisin voinut hyödyntää tietoperustan tutkimisella aiempia nuorille suunnattuja tutkimuksia ja lainata joitakin kysymyksiä tähän kyselyyn. Näin tutkimukseen olisi voinut löytyä vertailukelpoista tietoa muualla tuotetusta aineistosta.

Ohjaajille suunnattu kysely tuotti aineistoa valmennusprosessin kehittämistarpeista. Tämä oli mielestäni hyvä tulos, koska kysely toimi omalta osaltaan herättelijänä asian tiimoilta ja ideoissa oli konkretiaa. Toisaalta tätä aineistoa analysoidessa jäin miettimään, ohjasiko kysely liiaksi huomiota valmennusprosessin vaiheiden pikkutarkkoihin yksityiskohtiin. Toisenlaisella kysymyksen asettelulla olisin voinut saada ohjaajilta vapaampaa ideointia nuorille suunnatun toiminnan kehittämistarpeista ja ideoista. Tietoperustaa tutkiessani löysin valmennusprosessin kehittämiseen liittyviä työvälineitä. Ohjausryhmän tuottaman täydentävän näkökulman tekniseksi puutteeksi osoitautui se, että en tallentanut ja litteroinut sitä aineistoa kerätessäni.

Jatkotutkimuksen aiheeksi erottaisin työpajatoiminnan sosiaalisen vahvistumisen tutkimisen. Se lienee asia, joka on abstraktiudessaan hankala sanoittaa saatikka sitten mitata tai muuten arvioida. Lähtisin tutkimaan aihetta laadullisen tutkimuksen avulla. Ensimmäisenä tavoitteena olisi kuvata ja ymmärtää mitä sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa Raina-säätiön toiminnassa. Kiinnostavaa olisi lisäksi tutkia millaiset toiminnan elementit tai tapahtumat pajatoiminnassa vahvistavat nuoria ja tuottavat positiivisia pysyviä muutoksia nuorien kykyyn suunnitella elämäänsä.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sanna & Berg, Päivi & Ikäheimo Salla 2015. Nuoret luukulla. Helsinki: Unigrafia.
- Aaltonen, Sanna & Kivijärvi Antti 2018. Hyvinvointipalvelut ja nuoret aikuiset – Ohjausta monimutkaistuneissa siirtymissä. Teoksessa Antti Kivijärvi (toim.) Nuoret aikuiset hyvinvointipalvelujen käyttäjinä ja kohteina. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 136, Tiede. Verkkojulkaisu. Viitattu 28.1.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf>
- Aaltonen, Sanna & Kivijärvi, Antti & Myllylä, Martta 2018. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten aikuisten koettu hyvinvointi. Yhteiskuntapolitiikka e-julkaisu 1.11.2018. Viitattu 24.1.2019. <https://www.yplehti.fi/blogi/koetun-hyvinvoinnin-tutkiminen-vaatii-kohtaamista/?fbclid=IwARowuolr6rVEE-KrEbgR8yHTLh7LDuHDD85HrGnsQSepEqXgH7S16LJ2oPBg>
- Bamming, Ruth & Hilpinen, Merja 2018. Työpajatoiminta 2017 - Valtakunnallisen työpajakyselyn tulokset. Aluehallintovirastojen julkaisuja 50/2018. Verkkojulkaisu. Viitattu 6.2.2019. <http://www.avi.fi/documents/10191/10616116/Tyopajatoiminta-2017-LSSAVI.pdf/>
- Blomgren, Sanna & Karjalainen, Pekka & Kivipelto, Minna & Saikkonen Paula 2015. Palvelut kuntouttaviksi. Teoksessa Anne Määttä (toim.) Parempia ratkaisuja koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten tukemiseen. Valtion selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 16/2015, 46.
- Eurofound 2015. Nuorten sosiaalinen osallisuus. Viitattu 31.1.2019. https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1543fi1.pdf
- Euroopan komissio 2016. Komission tiedonanto. Viitattu 31.1.2019. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0646&from=EN>
- Euroopan parlamentti 2019. Faktatietoja Euroopan unionista. Viitattu 1.2.2019. <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/141/nuoriso>
- Haikkola, Lotta & Näre, Lena & Lähteenmaa, Jaana 2018. Tunnistamisen institutionaaliset kontekstit. Nuoret työttömät aktivointitoimenpiteissä. Teoksessa Antti Kivijärvi (toim.) Nuoret aikuiset hyvinvointipalvelujen käyttäjinä ja kohteina. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 136, Tiede. Helsinki: Unigrafia.
- Heikkilä, Anniina 2018. Keskustelu Heikkilä – Veijola 14.11.2018. Kyselylomake nuoret. Naantali, Raina-säätiö.
- Häggman, Erik 2018. Haastattelu nuorten syrjäytymisriskin tutkimuksesta Häggman – Veijola 17.3.2018. Turku: Panimoravintola Koulu.
- Ikäheimo, Salla 2015. Syrjäytyneiksi luokiteltujen nuorten terveyspalvelujen käyttö ja kustannukset. Teoksessa Sanna Aaltonen & Päivi Berg & Salla Ikäheimo. Nuoret luukulla. Helsinki: Unigrafia.
- Kananen, Jorma 2008. KVALI. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, Jorma, 2011. KVANTTTI. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kela. NEET-nuorten kuntoutuksen kehittämisprojekti 2018-2019. Viitattu 25.11.2018. <https://www.kela.fi/neet-nuorten-kehittamishanke>

Kuurre, Tapio 2015. Sosiaalisen vahvistamisen määrittely ja asema nuorten hyvinvoinnin palvelujärjestelmässä. Teoksessa Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina. Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan tuloksia. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.2.2019. <https://www.tpy.fi/aineistot/julkaisut/verkkojulkaisut/>

Larja, Liisa 2013. Nuorten elinoloja ei voi kuvata pelkän työttömyysasteen avulla. Hyvinvointikatsaus 1/2013. Viitattu 31.1.2019. https://www.stat.fi/artikkelit/2013/art_2013-03-11_002.html?s=0

Markkanen, Kati 2018. Keskustelut Markkanen – Veijola 1.2.2018 ja 9.11.2019. Tutkimussuunnitelma ja kyselylomake nuoret. Naantali, Raina-säätiö.

Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Pia Lundbom ja Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Humanistinen ammattikorkeakoulu HUMAK. Sarja C. Oppimateriaaleja 26. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.2.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf>

Myrskylä, Pekka 2011. Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Edita Publishing Oy.

Määttä, Mirja & Määttä, Anne (toim.) 2015. Parempia ratkaisuja koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten tukemiseen, Syyskuu 2015. Valtion selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 16/2015. Verkkojulkaisu. Viitattu 28.1.2019. https://vnk.fi/documents/10616/1456483/VNK+16_2015.pdf/2efb35eb-of6e-4428-93bf-5998df7d983d

Nivala, Elina & Rynnänen, Sanna 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vuosikirja 2013, vol. 14. Viitattu 3.2.2019. https://www.uef.fi/documents/364780/1847612/Nivala_%26_Rynn%C3%A4nen_Kohti_sosiaalipedagogista_osallisuuden_ideaalia.pdf/82a018a3-5foa-4c44-8937-7fd4ac2a3879

Nuorisolaki (1285/2016).

Nuorisotakuu.fi 2019a. Viitattu 4.2.2019. <https://nuorisotakuu.fi/tietoa-nuorisotakuusta>

Nuorisotakuu.fi 2019b. Viitattu 4.2.2019. <https://nuorisotakuu.fi/nuorten-tyopajat>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. Viitattu 8.2.2019. <https://minedu.fi/tyopajat-ja-etsiva-nuorisotyö>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Erityisavustukset nuorten työpajatoimintaan vuonna 2019. Viitattu 25.1.2019. https://minedu.fi/avustukset/avustus/-/asset_publisher/erityisavustukset-nuorten-tyopajatoimintaan-vuonna-2019

Paju & Vehviläinen 2001.

Palo, Susanna 2018. Työ- ja yksilövalmennuksen perusteet, Verkkokoulutus 1.2.2018. Valtakunnallinen työpajayhdistys. Viitattu 12.2.2019 <https://www.tpy.fi/aineistot/koulutusmateriaalit/verkkokoulutusten-materiaalit/>

Pelto-Huikko, Antti & Häggman Erik & Risku Niclas 2018. Satakunnan ja Varsinais-Suomen nuorten elinolokatsaus. Tilastokooste lasten, nuorten ja perheiden arjesta ja hyvinvoinnista sekä nuorisopalveluista. Aluehallintovirastojen julkaisuja 46/2018. Lounais-Suomen aluehallintovirasto. Verkkojulkaisu. Viitattu 31.1.2019. <https://www.avi.fi/documents/10191/10616116/Satakunnan+ja+Varsinais-Suomen+nuorten+elinolokatsaus+2018/a2451b29-d590-4516-86fo-2953dc86c3fd>

Rautio, Outi 2017. Valmennusprosessi työpajoilla. Teoksessa Anne Välimaa ja Reetta Pietikäinen (toim.) Mahdollisuuksia rakentamassa. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 20 vuotta työpajakentän vaikuttajana ja kehittäjänä. Valtakunnallinen Työpajayhdistys ry. Verkkojulkaisu. Viitattu 11.2.2019. <https://www.tpy.fi/aineistot/julkaisut/verkkojulkaisut/>

Raudaskoski, Tuire 2018. Keskustelu Raudaskoski – Veijola 11.1.2018 ja 21.2.2018. Tutkimussuunnitelma. Turku, Raina-säätiö.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto. KvaliMOTV. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Verkkojulkaisu. Viitattu 12.2.2019. <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/index.html>

Statistics on young people neither in employment nor in education or training. Eurostat. Viitattu 25.11.2018 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training

Suurpää Leena (toim.) 2009. Nuoria koskeva syrjäytymistieto. Avauksia tietämisen politiikkaan. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 27. Verkkojulkaisu. Viitattu 25.11.2018 <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/syrjaytymistieto.pdf>

Särkelä-Kukko, Mona 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen. Teoksessa Arja Jämsén ja Anne Pyykkönen (toim.) Osallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry, 34-50.

Tilastokeskus 2018. Tietoa tilastoista. Viitattu 25.11.2018 https://www.stat.fi/meta/kas/ei_tyossa_koul.html

Tilastokeskus 2018. Tilastot. Viitattu 16.2.2019. https://www.stat.fi/til/ty-okay/2016/03/tyokay_2016_03_2018-02-16_kat_001_fi.html

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu laitos. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuusa, Matti & Pitkänen, Sari & Shemeikka, Riikka & Korkeamäki, Johanna & Harju, Henna & Saares, Aurora & Pulliainen, Marjo & Kettunen, Aija & Piirainen Keijo 2014. Yhdessä tekeminen tuottaa tuloksia. Nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen loppuraportti. Toimeenpanon ensimmäisen vuoden arviointi ja seurannassa sovellettavien indikaattoreiden kehittäminen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 15/2014. Verkkojulkaisu. Viitattu 1.2.2019. <https://tem.fi/documents/1410877/2859687/Yhdessä%20C3%A4+tekeminen+tuottaa+tuloksia+14052014.pdf>

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 2014. Tekemällä oppii -hanke 2012-2014. Työpajapedagogiikka. Viitattu 25.1.2019. <https://www.tpy.fi/aineistot/lomakkeet/suomalaisesta-tyopajatoiminnasta-englanniksi/>

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 2015. Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina. Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan tuloksia. Valtakunnallinen Työpajayhdistys ry Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.2.2019. <https://www.tpy.fi/aineistot/julkaisut/verkkojulkaisut/>

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 2019a. Viitattu 10.2.2019 <https://www.tpy.fi/jarjesto/>

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 2019b. Viitattu 10.2.2019 <https://www.tpy.fi/kehittaminen/laadullinen-mittaristo/>

Valve, Pauliina 2018. Keskustelu Valve – Veijola 9.11.2019. Kyselylomake nuoret. Raisio, Raina-säätiö.

Vanharanta Tanja 2018. Keskustelu Vanharanta – Veijola 14.11.2018 ja 3.12.2018. Kysely nuoret ja kysely ohjaajat. Naantali, Raina-säätiö.

LIITTEET

Liite 1. Tiedote ja suostumus nuorille

Hei Raina työpajalla vuonna 2018 ollut nuori

Toivon sinun osallistuvan kyselyyn, jonka tarkoituksena selvittää mistä Rainan työpajoilla olevat nuoret kokevat hyötyvänsä tulevaisuuttaan suunnitellessaan tai nykyistä elämän tilannetta muuttaessaan. Kyselyssä saatua aineistoa hyödynnetään erityisesti nuorille suunnatun ohjaustoiminnan kehittämisessä. Jokaisen nuoren kokemus ja näkemys on arvokas, siksi vastauksesi on tärkeä.

Kysely on osa yhteisöpedagogi-tutkinnon opinnäytetyötäni Humanistisessa ammattikorkeakoulussa.

Kerättävä tieto käsitellään luottamuksellisesti. Palautuskuoria on kaksi, ensimmäinen vastauksille ja toinen suostumuksellesi. Näin vastauksesi pysyvät nimettöminä.

terveisin

Heli Vejjola

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Sosiaalipalvelusäätiö Rainalle tehdään opinnäytetyö liittyen nuorien kokemaan hyötyyn työpajatoiminnassa. Opinnäytetyön tekee Heli Vejjola Humanistisesta ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Theseus-opinnäytetyötietokannassa.

Minulle on selvitetty yllä mainitun tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuksessa käytettävät tutkimusmenetelmät. Olen tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Päiväys

Tutkittavan allekirjoitus ja nimenselvennys

Liite 2. Kysely nuorille

TAUSTAA

1. Minkä ikäinen olet

- ☐ alle 17 v
- ☐ 17-20 v
- ☐ 21-24 v
- ☐ 25-28 v

2. Oletko

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ muu

3. Milloin viimeksi olit opiskelemassa ennen pajajakson alkamista?

- ☐ alle 1 vuotta sitten
- ☐ 1-2 vuotta sitten
- ☐ yli 2 vuotta sitten

4. Milloin viimeksi olit palkkatyössä ennen pajajakson alkamista?

- ☐ alle 1 vuotta sitten
- ☐ 1-2 vuotta sitten
- ☐ yli 2 vuotta sitten
- ☐ en ole vielä ollut työelämässä

5. Kuka tai mikä sai sinut lähtemään pajalle? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- ☐ halusin itse toimintaa
- ☐ te-toimiston työntekijä ohjasi
- ☐ sosiaalityöntekijä ohjasi
- ☐ kaveri kannusti
- ☐ sukulainen ehdotti
- ☐ muu syy, mikä?

6. Oletko

- ☐ edelleen pajajaksolla
- ☐ lopettanut pajajaksosi

7. Mikä oli syynä siihen, että tulit työpajalle? Esim. miksi et ollut työelämässä, opiskelemassa tai muussa työelämään johtavassa toiminnassa ennen työpajalle tuloa?

SUUNNITELMA / TAVOITE?

8. Kuka asetti tavoitteesi pajajaksolle? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- ☐ sinä itse
- ☐ Rainan ohjaaja
- ☐ sosiaalitoimen työntekijä
- ☐ te-toimiston työntekijä
- ☐ läheinen, sukulainen
- ☐ joku muu, kuka?

9. Millainen tavoite tai tavoitteet sinulla oli pajajakson aloittaessasi. Voit valita useita vaihtoehtoja.

- ☐ työkyvyn selvittely
- ☐ toimintakyvyn selvittely
- ☐ kuntoutustarpeen selvittely
- ☐ eläkeselvittely
- ☐ oman terveydentilan selvittely

- ☐ työelämävalmiuksien vahvistaminen
- ☐ suomen kielen taidon kohentaminen
- ☐ urasuunnitelman tekeminen
- ☐ opiskelupaikan hakeminen
- ☐ työpaikan hakeminen
- ☐ työkokeilupaikan hakeminen
- ☐ ammatillisten opintojen suorittaminen pajalla

- ☐ toipuminen pitkäkestoisesta fyysisestä sairaudesta
- ☐ toipuminen tapaturman aiheuttamasta vammasta
- ☐ toipuminen päihdeongelmasta
- ☐ toipuminen mielenterveysongelmasta
- ☐ päihteettömyyden tukeminen

- ☐ talousasioiden järjestely esim. velkojen selvittely
- ☐ oman elämän haltuun ottaminen
- ☐ voimaantuminen
- ☐ omien arkiasioiden haltuun ottaminen
- ☐ aktivoituminen oman tulevaisuuden suunnittelussa
- ☐ toimintakyvyn ylläpitäminen
- ☐ sosiaalisten taitojen vahvistaminen
- ☐ itsetunnon, itsetuntemuksen vahvistaminen
- ☐ tasapainoisen minäkuvan rakentaminen
- ☐ jotain muuta, mitä?

TOIMINTA?

10. Millaiseen toimintaan olet osallistunut pajajaksosi aikana Rainassa? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- ☐ työtoimintaan (esim. keittiössä, kokoonpano-osastolla, pesulassa jne)
- ☐ nuortenryhmän toimintaan (perjantaisin)
- ☐ keskusteluun oman ohjaajan kanssa
- ☐ keskusteluun työtoiminnan ohjaajan kanssa
- ☐ keskusteluun muun henkilökunnan kanssa
- ☐ keskusteluun ryhmässä
- ☐ keskusteluun toisen nuoren kanssa
- ☐ jotain muuta, mitä?

11. Millaiseen pajaympäristön ulkopuolella tapahtuneeseen toimintaan olet osallistunut? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- ☐ tutustumisretkeen (uutta informaatiota asioista, paikoista, palveluista)
- ☐ virkistykseelliseen tapahtumaan (liikunta, ulkoilu, kulttuuri, muu elämys)
- ☐ yhteistyöhön pajan ulkopuolella olevan työntekijän esim. sosiaalityöntekijän kanssa
- ☐ tehnyt ”kotitehtäviä”, työstänyt ohjaajan kanssa sovittuja asioita kotona
- ☐ työllistymiseen liittyvään tapahtumaan esim. rekry-, koulutus-, oppisopimustapahtumat
- ☐ työhaastatteluun
- ☐ jotain muuta, mitä?

HYÖTY?

12. Tukeeko pajatoimintaan osallistuminen sinua saavuttamaan tavoitteesi TAI jos jaksosi pajalla on päättynyt tukiko pajatoimintaan osallistuminen saavuttamaan tavoitteesi?

- ☐ kyllä
- ☐ osittain
- ☐ ei
- ☐ ei, se häyttasi tavoitteeni saavuttamista

13. Onko tavoitteesi muuttunut jakson aikana TAI jos jaksosi on päättynyt muutuiko tavoitteesi jakson aikana?

- ☐ kyllä
- ☐ osittain
- ☐ ei

14. Millainen tai mikä toiminta sinua hyödytti pajajaksolla, oman tilanteesi kohentamisessa?

15. Mitä haluat tehdä pajajaksosi päätyttyä TAI jos pajajaksosi on jo päättynyt, mitä ryhdyit tekemään pajajakson jälkeen?

MITÄ MUUTTAISIT?

16. Mitä muuttaisit Rainan pajatoiminnassa oman kokemuksesi perusteella? Miten kehittäisit nuorten ohjaamista Rainan pajoilla?

Kiitos arvokkaista vastauksistasi ja avustasi tutkimustyössäni!

Liite 3. Tiedote ja suostumus ohjaajat

Hei Rainan Ohjaaja!

Toivon sinun osallistuvan kyselyyn, jonka tarkoituksena on tutkia Rainassa käytössä olevia toimintatapoja, kun ohjaamme nuoria toiminnassamme. Kyselyssä haetaan lisäksi käytännön ohjaustyöstä kumpuavia kehittämisideoita nuorten ohjaustoiminnan edelleen kehittämiseen. Jokaisen ohjaajan kokemukset ja näkemykset ovat arvokkaita ja siksi osallistumisesi on tärkeää.

Kysely on osa yhteisöpedagogi-tutkinnon opinnäytetyötäni. Kaikki kerättävä tieto käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimuksen tulokset tullaan julkaisemaan Theseus-opinnäytetyötietokannassa.

terveisin

Heli Veijola

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Sosiaalipalvelusäätiö Raina sr nuorten palveluista tehdään opinnäytetyö. Opinnäytetyön tarkoitus on kartoittaa nykyisiä toimintatapoja, nostaa esille kehittämistarpeita ja tehdä toiminnan kehittämis ehdotuksia. Opinnäytetyön tekee Heli Veijola Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogin opinnoissa. Tutkimuksen tulokset tullaan julkaisemaan Theseus-opinnäytetyötietokannassa.

Minulle on selvitetty yllä mainitun tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuksessa käytettävät tutkimusmenetelmät. Olen tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että vastaukseni pysyvät nimettömänä. Tuottamani aineistoa käytetään vain kyseiseen tutkimukseen ja hävitetään sen jälkeen.

Suostun siihen, että tietoja käytetään kyseisen tutkimuksen tarpeisiin.

Päiväys

Tutkittavan allekirjoitus ja nimenselvennys

Liite 4. Kysely ohjaajille

TAUSTAA

1. Kuinka kauan olet työskennellyt Rainassa
☐ 0-2v.
☐ yli 2v. - 5v.
☐ yli 5v.

2. Omia käytäntöjäsi nuorten ohjaamisessa:
(voit valita useita vaihtoehtoja)
☐ tulee kehittää sisältöjen osalta
☐ tulee kehittää toimintatapojen osalta
☐ tulee kehittää sisäisten työvälineiden osalta
☐ tulee kehittää muuten, miten?
☐ tulee pitää ennallaan

ALOITUS

3. Kun nuori tulee Rainan palveluun, arvioitko valmennuksen kokonaiskestoja? Kokonaiskestolla tarkoitetaan tässä lähtötilanteessa sovitun jakson ja mahdollisten jatkojaksojen yhteiskestoja.

- ☐ en
- ☐ kyllä
- ☐ joskus

4. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä tai joskus, niin mihin arviosi jakson kokonaiskestosta perustuu:
(voit valita useita vaihtoehtoja)

- ☐ alkuhaastattelussa nuoren kertomat tiedot
- ☐ ennen jakson aloitusta lähettävän tahon kertomat tiedot
- ☐ ennen jakson aloitusta saadut kirjalliset tiedot nuorelta
- ☐ ennen jakson aloitusta saadut kirjalliset tiedot lähettävältä taholta
- ☐ jokin muu, mikä?

5. Jos kaipaat kehittämistä nuoren tulotilanteeseen liittyviin esim. toimintatapoihin tai sisäisiin työkaluihin, niin mitä se voisi olla?

TAVOITE

6. Mitkä tahot tai asiat vaikuttavat nuoren tavoitteen asetteluun?
(voit valita useita vaihtoehtoja)

- ☐ nuoren kertomat toiveet
- ☐ lähettävän tahon odotukset
- ☐ muun verkoston odotukset
- ☐ sinun kokemus ohjaajana
- ☐ dokumentit nuoren taustasta
- ☐ joku muu, mikä?

7. Jos kaipaat kehittämistä nuoren tavoitteen asettamisen esim. toimintatapoihin tai sisäisiin työkaluihin, niin mitä se voisi olla?

TOIMINTA

8. Tässä on listattuna nuoren toimintamahdollisuudet Rainan palvelun aikana. Mitkä ovat keskeisimmät toiminnot, joilla uskot olevan vaikutusta nuoren ta-voitteen saavuttamiseen?
(voit valita useita vaihtoehtoja)

Toiminta Rainassa

- ☐ työtoiminta (esim. keittiössä, kokoonpano-osastolla, pesulassa jne)
- ☐ nuortenryhmän toiminta (perjantaisin)
- ☐ keskustelu oman ohjaajan kanssa
- ☐ keskustelu työtoiminnan ohjaajan kanssa
- ☐ keskustelu muun henkilökunnan kanssa
- ☐ keskustelu ryhmässä
- ☐ keskustelu toisen nuoren kanssa
- ☐ jokin muu, mikä?

Toiminta Rainan tilojen ulkopuolella

- ☐ tutustumisretkeen (uutta informaatiota asioista, paikoista, palveluista)
- ☐ virkistykseelliseen tapahtumaan (liikunta, ulkoilu, kulttuuri, muu elämys)
- ☐ yhteistyöhön pajan ulkopuolella olevan työntekijän esim. sosiaalityöntekijän kanssa
- ☐ tehnyt ”kotitehtäviä”, työstänyt ohjaajan kanssa sovittuja asioita kotona
- ☐ työllistymiseen liittyvään tapahtumaan esim. rekry-, koulutus-, oppisopimustapahtumat
- ☐ työhaastatteluun
- ☐ jokin muuta, mikä?

9. Jos kaipaat kehittämistä nuoren toimintamahdollisuuksiin esim. toimintatapoihin tai sisältöihin, niin mitä se voisi olla?

10. Teetkö kirjallisen valmennussuunnitelman yhdessä nuoren kanssa, jossa on esim. jakson toiminta, sisältö, aikataulu?

☐ kyllä, miksi?

☐ en, miksi?

☐ joskus, miksi?

11. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä tai joskus, annatko suunnitelman nuorelle kirjallisena?

☐ kyllä, miksi?

☐ en, miksi?

☐ joskus, miksi?

12. Lopuksi vielä sana on vapaa, millaisia ajatuksia tämä kysely tai asia herättää sinussa?

Kiitos arvokkaista vastauksistasi ja avustasi tutkimustyössäni!